

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

egyeztetési változat 5.0

2021-2027

2021.07.01.

Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója

MEGBÍZÓ

Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat 9021 Győr, Városház tér 3.

Képviselője: Németh Zoltán, a közgyűlés elnöke

GENERÁLTERVEZŐ

Universitas-Győr Nonprofit Kft 9026 Győr Egyetem tér 1.

Képviselője: Tóth Eszter ügyvezető

TERVEZŐK

Vezető tervező:

Mayer Gábor, kancellári megbízott

Dr. Torma András, tanszékvezető, egyetemi docens

Közreműködők

a Széchenyi István Egyetem részéről:

Dr. Berkes Judit, egyetemi adjunktus

Dr. habil Borsos Attila, tudományos dékánhelyettes, egyetemi docens

Chappon Máté, tanszéki mérnök

Dr. habil Csizmadia Zoltán, tudományos dékánhelyettes, tanszékvezető,
egyetemi docens

Gaál Bertalan, egyetemi tanársegéd

Dr. Gombkötő Nóra, egyetemi docens

Gyulai Tamás, PhD. hallgató

Hegyiné Bolla Katalin, PhD. hallgató

Prof. Dr. Koren Csaba, professzor emeritus

Dr. Kozma Katalin, egyetemi docens

Dr. Lados Mihály, tanszékvezető, egyetemi docens

Macher Gergely MsC.

Dr. Makó Emese, tanszékvezető, egyetemi docens

Dr. Mezei Katalin, egyetemi docens

Dr. Páthy Ádám, egyetemi adjunktus

Dr. Pécsinger Judit, egyetemi adjunktus

Puskás Anita, igazgatási ügyintéző

Dr. Szakonyi Petra, egyetemi adjunktus

Dr. Tóth Péter, egyetemi docens

a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzati Hivatal részéről:

Encsyné dr. Nánási Ágnes, területfejlesztési szakértő

Végh Csaba, megyei főépítész

Funtek Milán, irodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

1.	A HELYZETFELTÁRÁS ÖSSZEFOGLALÁSA	4
1.1.	A MEGYE FÖLDRAJZI JELLEMZŐI, TERMÉSZETI ÉS KÖRNYEZETI SAJÁTOSSÁGAI	4
1.2.	A TELEPÜLÉSHÁLÓZAT JELLEMZŐI	5
1.3.	TÁRSADALMI FOLYAMATOK	6
1.4.	GAZDASÁGI BÁZIS	9
1.5.	MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA	13
2.	A MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ALAPELVEI	19
3.	A MEGYE JÖVŐKÉPE	22
4.	A MEGYE CÉLRENDSZERE	22
4.1.	A MEGYE ÁTFOGÓ CÉLJAI	24
▶	A1 – INNOVATÍV VERSENYKÉPES MEGYE	24
▶	A2 – FENNTARTHATÓ KLÍMABARÁT MEGYE	25
▶	A3 – „EGÉSZSÉGES” MEGYEI TÁRSADALOM	25
4.2.	A MEGYE STRATÉGIAI ÉS FEJLESZTÉSI CÉLJAI	26
▶	S1 – Rugalmas gazdaság	26
▶	S2 – Intelligens gazdaság	27
▶	S3 – Klíma-, környezetbarát megye	27
▶	S4 – Élhető települések (magas színvonalú infrastruktúra és közszolgáltatások)	29
▶	S5 – Megfelelően képzett humán erőforrás	30
▶	S6 – Egészséges és támogató társadalom	32
4.3.	A MEGYE TEMATIKUS CÉLJAI	34
▶	T1 – Gazdaság	34
▶	T2 – Környezeti tematikus fejlesztési célok	39
▶	T3 – Területi és települési infrastruktúra tematikus fejlesztési célok	45
▶	T4 – Társadalmi tematikus fejlesztési célok	56
4.4.	A MEGYE HORIZONTÁLIS CÉLJAI	63
▶	H1 – Digitalizáció	63
▶	H2 – Reziliencia	64
▶	H3 – Fenntarthatóság	64
▶	H4 – A társadalom és a gazdasági élet szereplőinek érzékenyítése (szenzibilizálása), a környezettudatosság növelése	65
▶	H5 – A megye belső társadalmi és területi kohéziójának erősítése	66
▶	H6 – Közösségi erőforrások mobilizálása, bevonása	66
▶	H7 – Az esélyegyenlőség, a hozzáférés és a társadalmi befogadás erősítése és feltételeinek minél szélesebb körű megteremtése	67
▶	H8 – Térségi és településközi együttműködések erősítése	67
4.5.	TERÜLETI CÉLOK	68
4.5.1.	Fenntartható városfejlesztés	69
	FV1. Győr Megyei Jogú Város	69
	FV2. Sopron Megyei Jogú Város	70
	FV3. Mosonmagyaróvár, mint kiemelkedő jelentőségű járásszékhely város	70
4.5.2.	Fejlesztési célterületek	71
	FT1. Pannonhalma-Sokoró-Bakonyalja fejlesztési térség	71
	FT2. Alpokalja-Fertő táj fejlesztési térség	72
	FT3. Szigetköz-Mosoni-sík fejlesztési térség	73
	FT4. Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési térség	75
	A területi fejlesztési célok érvényesülése a speciális településhálózati és társadalmi-gazdasági jellemzők alapján azonosított településcsoportok esetében	77
4.6.	GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KOORDINÁCIÓJÁBAN MEGVALÓSULÓ FEJLESZTÉSEK	78
5.	KOHERENCIA VIZSGÁLAT	81
5.1.	BELSŐ KOHERENCIA - A CÉLOK KAPCSOLÓDÁSAI EGYMÁSSAL	81
5.2.	KÜLSŐ KOHERENCIA - A CÉLRENDSZER KAPCSOLATA MÁS ORSZÁGOS, MEGYEI (ÁGAZATI) ÉS VÁROSI TERVDOKUMENTUMOKKAL	86
6.	A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	91

1. A HELYZETFELTÁRÁS ÖSSZEFOGLALÁSA

1.1. A megye földrajzi jellemzői, természeti és környezeti sajátosságai

Győr-Moson-Sopron megye földrajzi adottságait nézve elmondható, hogy kedvező földrajzi fekvése mellett jó termőhelyi adottságokkal, gazdag felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Ugyanakkor a felszíni vizek többsége országhatáron túlról érkezik, ennél fogva hazai szabályozási eszközökkel nem lehet teljes mértékben befolyásolni a minőségi adottságokat.

A megyében a megújuló energiaforrások hasznosítható potenciálja magas, ezen belül kiemelhető az országos átlagnál magasabb geotermikus potenciál, mely komoly fejlesztési lehetőségeket mutat a jövőre nézve. A megyében bőséges és viszonylag jó területi eloszlású termál- és gyógyvízkészlet található. Mivel a megye területén a nem megújuló hévízkészlet van nagyobb arányban, fontos a szigorú vízkészlet- és réteg energiagazdálkodás, azért, hogy ezek a kitűnő adottságok hosszú távon hasznosíthatók maradjanak.

A megye klímaérzékenysége az országos átlagnál alacsonyabb. Ennek ellenére a klímaváltozás itt is érezteti a hatásait, amely folyamatokra ráerősít a burkolt felületek növekvő aránya, a közlekedési teljesítmény fokozódása.

A megye lakossága az elmúlt években növekedett, ez számos helyzetben növekvő környezeti terhet is jelent, például nőtt az infrastrukturális elemek terheltsége, a közlekedéshez köthető emissziók, a beépített területek aránya.

A megyében kiépült a nagytérségi hulladékgazdálkodási rendszer, ugyanakkor a szelektív hulladékgyűjtés feltételei nem minden település esetében megoldottak. A közműhálózatok nem minden helyzetben képesek kezelni a klímaváltozás okozta időjárási szélsőségeket, ehhez hozzájárul a növekvő lakosságszám okozta többlethasználat is.

A megye ugyancsak gazdag a természeti, táji, kulturális és építészeti örökségek tekintetében, melyek megléte, hasznosíthatósága, bemutatása kiemelkedő turisztikai potenciállal bír. A természeti-, táji potenciálon belül további jelentős elem a vizes élőhelyek magas száma, ugyanis azok nem csak országos, hanem nemzetközi szinten is kiemelkedő jelentőségűek.

Összegezve a legnagyobb természeti és környezeti veszélyek megye vonatkozásában a következők:

- ▶ Az éghajlatváltozással összefüggő negatív természeti-környezeti hatások.
- ▶ A növekvő beépítettség miatt csökkenő biológiailag produktív terület.
- ▶ A megye felszíni vízfolyásainak kitettsége a külföldről érkező szennyezésekkel szemben.

- ▶ Az erősödő forgalom, a helytelen lakossági tüzelési szokások és a kerti hulladék égetése miatt romló levegőminőség, növekvő zajterhelés, valamint növekvő környezetbiztonsági kockázat.
- ▶ A kiépített környezeti infrastruktúrák klímaállékonysága nem minden esetben megfelelő.

A fent részletezett helyzet természetesen számos lehetőséget is rejt magában, melyek kiaknázása kapcsán főbb fejlesztési területek definiálhatók.

1.2. A településhálózat jellemzői

Összehasonlíthatók az előző tervezési-fejlesztési időszakra (2001-2012) vonatkozó térszerkezeti és településhálózati helyzetelemzés főbb megállapításai a jelenlegi, aktuális helyzetkép (2010-2020) eredményeivel, mintegy a két évtizedre vetített **változási tendenciák** összekapcsolásaként. Kimutatható, hogy mely tendenciák folytatódtak, melyek fordultak meg, jelentek-e meg új térszerkezeti, illetve településhálózati elemek, problémák az elmúlt évtizedben.

Előző helyzetelemzés 2001-2012	Aktuális helyzetelemzés 2010-2020
A térszerkezetet alakító közlekedési hálózatfejlesztések hatásai csak mérsékelten jelentkeztek	Pozitív változás, az elmúlt időszak fejlesztései jelentős hatást gyakoroltak
A megye alapvetően kistelepülésszerű, de nem aprótelepülésszerű jellegű	Hasonló helyzet, kisebb változást a főként az agglomerációs térségekben található települések dinamikus népességnövekedése okoz
A településhálózat – főként a jellemző településméretet tekintetében jelentős eltérés mutatkozik a megye északi és déli területei között	Nincs számottevő változás, a polarizáció kis mértékben növekedett a Győr-Mosonmagyaróvár-Hegyeshalom tengely településeinek növekedésével
A települések fejlődése a két nagy térszerkezeti vonal mentén a legintenzívebb	Nincs változás, hasonló a helyzet a vizsgált időszakra vonatkozóan is
A települési belterületek mérete elsősorban a fejlődési tengelyek mentén növekedik	Nincs változás, a tendencia az elmúlt évtizedben is folytatódott
Győr, Mosonmagyaróvár és Sopron kivételével a megye városai funkcióhiányos központoknak tekinthetők	Nincs számottevő változás
Funkciógazdag falvak a Bécs-Budapest tengelyen, illetve az agglomerációban helyezkednek el, a déli perifériatárségek falvai általában funkció nélküliek	Kis mértékű elmozdulás tapasztalható a területi polarizáció irányában, a kedvező adottságú térségek falvai jellemzően erősítették, bővítették meglévő funkcióikat

A formalizált nagytárségi kooperációkban aktív és kezdeményező szerepet játszik a megye	Némileg kedvezőtlen változások (Centrope, Alpok-Adria), illetve a kooperáció hangsúlyai az ETT-k irányába mozdultak el
A térség nagyközpontjainak a megyére gyakorolt hatásai erősödnek	További erősödés tapasztalható (Pozsonyi agglomeráció, Ausztria munkaerő-elszívó hatása)
Az agglomerálódás folyamatai erősödnek	A folyamatok még intenzívebbé váltak, az elsődleges vonzási övek mind Győr, mind pedig Sopron esetében tovább terjeszkedtek és az integráció mértéke is növekedett

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kedvező földrajzi fekvés, valamint forgalmi helyzet. ▶ Teljes funkcióellátottsággal, nagytárségi vonzással rendelkező megyeközpont. ▶ Összefüggő fejlődési zónák. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Polarizált településhálózat, belső perifériatárség a megye déli részén. ▶ Funkcióhiányos kisközpontok. ▶ A településfejlődés egyenlőtlenségei, az erőforrások koncentrációja a fejlődési tengelyek mentén.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ A fővárosi vonzásterületek metszéspontjában való elhelyezkedés előnyeinek kihasználása. ▶ A települési feladatmegosztás erőforrásainak bővülése az agglomerációkban. ▶ A közlekedési hálózatok további fejlesztése. ▶ Nagytárségi kooperációs hálózatok megléte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A településfejlődést támogató erőforrások rendelkezésre állásának egyenlőtlensége, további polarizáció. ▶ A területfelhasználás átalakulásából fakadó konfliktusok a szuburbán zónákban. ▶ A járásközpontok és a kisvárosok szerepének további gyengülése.

1.3. Társadalmi folyamatok

Összehasonlíthatók az előző tervezési-fejlesztési időszakra (2001-2012) vonatkozó térszerkezeti és településhálózati helyzetelemzés főbb megállapításai is a jelenlegi, aktuális helyzetkép (2010-2020) eredményeivel, mintegy a két évtizedre vetített **változási tendenciák** összekapcsolásaként. Kimutatható, hogy mely tendenciák folytatódtak, melyek fordultak meg, jelentek-e meg új térszerkezeti, illetve településhálózati elemek, problémák az elmúlt évtizedben.

Előző helyzetelemzés 2001-2012	Aktuális helyzetelemzés 2010-2020
A környező megyékkel összehasonlítva csak Győr-Moson-Sopron lakóinak száma bővült.	Igaz, főleg a lakónépesség esetében
A megye lakosságának folyamatos emelkedése a belföldi és a nemzetközi vándorlási különbség pozitív változásának köszönhető.	Igaz, a nemzetközi vándorlás egyre dinamikusabb
A megye tényleges szaporodási mutatója minden évben pozitív mérleget mutat.	Igaz, folyamatos
A kistérségek népességének alakulása differenciált képet mutat, a természetes szaporodás mindegyik térségben csökkent, a vándorlási különbség változatos képet mutat.	Igaz, nincs változás
A népesség kor szerinti megoszlásában (korfa) a megye helyzete hasonló az országos átlaghoz.	Igaz, nincs elmozdulás
Szembetűnő a népesség elöregedése, az időskorúak fiatalokhoz viszonyított aránya növekszik.	Igaz, de a régióban a legmérsékeltebben
A népesedési folyamatok területileg koncentráltan és differenciáltan jelennek meg.	Igaz, erősödés figyelhető meg
Jelentősen nőtt azok száma és aránya, akik valamely nemzetiséghez tartozónak vallják magukat. Az országos átlagot meghaladóan nőtt a nemzetiségek száma.	Igaz, emelkedő mértékben
Megjelent és emelkedő számot mutat a bevándorló népesség.	Igaz, bár mérsékelt
A külföldiek letelepedése a megyében jóval magasabb, mint a szomszédos megyékben.	Igaz, növekvő tendencia mellett
A megyében a legmagasabb a bejelentett, nem támogatott, betölthető munkahelyek száma	2019-ben a harmadik volt a megye
A munkanélküliségi ráta a legalacsonyabb az országban, kedvező munkaerőpiaci és foglalkoztatási feltételek és lehetőségek	Továbbra is jellemző
A vidéki megyék (Pest nélkül) rangsorában az egy főre jutó GDP szempontjából a megye előkelő helyen szerepel	Budapest után mindig a második
Helyi adóbevételek szempontjából a növekedés az országos átlag feletti	Továbbra is jellemző
A lakosság jövedelmét mutató, egy lakosra jutó SZJA alapjául szolgáló jövedelmek az országos átlag felett nőttek	Továbbra is jellemző
Születéskor várható élettartam az országos átlaghoz képest nagyobb arányban nő	Továbbra is jellemző

A standard halálozási arány mind a korai, mind az idős mortalitás esetében az országos átlaghoz képest jobban javul	Igaz, továbbra is így van, de a járvány teljes hatása még nem mérhető
Országos összehasonlításban a megyében a legmagasabb az egy háziorvosra és gyermekorvosra jutó lakosok száma	Tovább emelkedett
A szociális intézmények kihasználtsága a legtöbb esetben 100%-os, a várólisták hosszúak, a szociális szférában dolgozók aránya csökken.	Igaz, és tovább romlott a helyzet
Csökken az általános iskolás korú gyerekek száma	Megfordult a trend, nőtt a számuk
Csökken az általános iskolai feladatellátási helyek száma	Megállt a folyamat, átszervezésekkel nőtt a feladatellátási helyek száma
Egyetemekre felvett hallgatók száma megtorpant, majd nőtt	Egyetemekre felvettek száma nőtt, majd megtorpant, végül csökken
A bejegyzett civil szervezetek száma nőtt	A bejegyzett civil szervezetek száma csökkent
A lakosság sportolási- és mozgási aktivitása, a sportolás iránti érdeklődése alacsony, szegmentált,	Továbbra is probléma

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lakónépesség számának folyamatos bővülése. Pozitív tényleges szaporodási mutató. ▶ Relatív magas születéskor várható élettartam. ▶ Stabil és enyhén emelkedő pozitív belföldi és külföldi vándorlási egyenleg. ▶ Országos átlagban egészségesebb lakosság. ▶ Alacsony munkanélküliségi ráta. ▶ Relatív magas életszínvonal, egy főre jutó GDP és jövedelem. ▶ Az országos átlagnál kedvezőbben emelkedő helyi adóbevételek. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Természetes szaporodás csökkenése, népesség elöregedése. ▶ Belső perifériák és a déli (főként vidéki) térségek kedvezőtlen társadalmi folyamatai, hátrányai változatlanul fennállnak. ▶ Egészségügyi, szociális és oktatási szolgáltatásokhoz és lehetőségekhez való egyenlő esélyű hozzáférés hiányosságai. ▶ Munka és magánélet egyensúlyának fokozódó zavarai. ▶ Munkaerőpiac járműipari kitettsége magas ▶ Fogymozgó nonprofit szektor ▶ Lakosság sportolási és mozgási aktivitása és a sportolás iránti érdeklődése alacsony, szegmentált.
Lehetőségek	Veszélyek

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Relatív kedvező demográfiai és a kedvező vándorlási folyamatok hatása (fiatalabb korosztályok, munkaerő stb.) ▶ Nemzetiségek számának és arányának növekedése, bevándorló népesség megjelenése, nemzetiségi-etnikai sokszínűség növekedése. ▶ Foglalkoztatási arány-növekedés, kedvező munkaerőpiaci helyzet, magas foglalkoztatási ráta. ▶ Betölthető üres álláshelyek, munkaerőtartalék. ▶ Vásárlóképes kereslet, magasabb elköltendő jövedelmek és megtakarítások. ▶ Közoktatási és egészségügyi szolgáltatások bővülése, differenciálódása, szakmai racionalizálása. ▶ Felsőoktatás átstrukturálódása, regionális központi jelleg erősödése, nemzetköziesedés növekedése. ▶ Magánegészségügyi szolgáltatások terjedése. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Az idősödő és időskorú népesség arányának egyre dinamikusabb növekedése. ▶ A kedvezőtlen korszerkezet okozta területi, gazdasági, társadalmi és szociális (összekapcsolódó) kihívások gyorsuló ütemű fokozódása különösen a vidéki térségekben, illetve a déli és periférikus területeken. ▶ Területi és társadalmi egyenlőtlenségek nem csökkennek. ▶ Az oktatás és a képzés minőségének, munkaerőpiaci relevanciájának, digitális infrastruktúrájának és szolgáltatásainak fejlesztése nem kellően alkalmazkodik a 21. század kihívásaihoz. ▶ Szociális fejlesztések elmaradása a sérülékeny és rászoruló személyek, csoportok esetében (befogadás, lakhatás, ellátás stb.) ▶ A betelepülő népességgel átalakul, hiányos integrációjuk miatt megbomlik a helyi közösségek szerkezete, összetartása. ▶ Járműipar átalakulásából fakadó foglalkoztatási átstrukturálódás.
--	---

1.4. Gazdasági bázis

Összehasonlíthatók az előző tervezési-fejlesztési időszakra (2001-2012) vonatkozó gazdasági helyzetelemzés főbb megállapításai a jelenlegi, aktuális helyzetkép (2010-2020) eredményeivel, mintegy a két évtizedre vetített **változási tendenciák** összekapcsolásaként. Kimutatható, hogy mely tendenciák folytatódtak, melyek fordultak meg, jelentek-e meg új kihívások, problémák az elmúlt évtizedben.

Korábbi helyzetelemzés 2001-2012	Aktuális helyzetelemzés 2010-2020
A megye összetett és több lábbon álló gazdasági szerkezete, sikeres gazdasági szerkezetváltás.	A járműipar túlsúlya miatt a globális folyamatoknak (pl. COVID) erősen kitett a gazdaság
Tudásbázis erősödése megindult: egyetem-, tudásközpont és kooperációs kutatóközpont fejlesztések.	Egyetem központú fejlesztések történtek: Science Park és a Nemzeti Kutatási Laboratóriumi hálózat helyi elemeinek kialakítása folyamatban van

Magyar viszonylatban magas fejlettségi szint, az egy főre jutó GDP az országos átlag feletti.	Továbbra is igaz, a megye folyamatosan tartja az országos 2. pozícióját.
Magas a külföldi közvetlen tőkebefektetések aránya, magas exportrészesedés.	Abszolút értelemben igaz, de a külföldi tőkebefektetések növekedési üteme lelassult, ebben a megye relatív pozíciója romlott
Viszonylag magas a megye vállalászási aktivitási szintje	a regisztrált gazdasági vállalkozások abszolút és fajlagos számát tekintve a megye egyaránt az ország középmezőnyébe tartozik, magas az önálló vállalkozások száma
Megindult klaszterizációs folyamatok a járműipar, a fa- és bútóripar területén.	Ez a folyamat időközben visszafejlődött, 2017 óta a megyei érintettségű klaszterek száma 35%-kal csökkent
Hagyományos ipari és mezőgazdasági ágazatok leépülése, pl. textilipar, élelmiszeripar.	A hagyományos ágazatok közül többen sikeresen profilt módosítottak, különösen az élelmiszergazdaság területén (pl. mezőgazdasági gépgyártás – autóbusz gyártás) az élelmiszeripar kifejezetten erős, az országos top 500-ban a 13 megyei szereplőből 3 élelmiszeripari cég található.
A megye kutatás-fejlesztési kapacitása nemzetközi, de országos viszonylatban is gyenge.	A megyében a GDP-hez mért K+F tevékenység nagysága, a kutatóhelyek és a kutatók száma, valamint a K+F költségek egyaránt növekedtek, de mértékük még elmarad az országos átlagtól.
Gyenge kapcsolatok a multinacionális nagyvállalatok és a helyi gazdasági szereplők között.	A multinacionális cégek beszállítói kapcsolatai rögültek, csak szigorú mennyiségi és minőségi kritériumokkal lehet belépni ebbe a körbe. Ugyanakkor a járműipari nagyvállalatok által kialakított iparági környezet pozitív agglomeratív hatásai az egész térségben érezhetőek.
A gazdaság teljesítőképességében megmutatózó és növekvő területi különbségek.	A termelési és foglalkoztatási adatok ezt továbbra is visszaigazolják
Szakképzett munkaerő hiánya több ágazatban.	A munkanélküliségi mutatók szerint éppen a magasabb végzettségű álláskeresők a túlreprezentáltak, de egyes ágazatokban (pl. építőipar) érzékelhető a probléma. A felsőfokú végzettségű álláskeresők aránya duplája az országosnak.
A mezőgazdaság adottságai – különös tekintettel a kiváló termőhelyi adottságokra, a történelmi borvidékekre és a biotermelési potenciálokra – kihasználatlanok.	A mezőgazdaság hatékonysági mutatója (STE) országos viszonylatban kiemelkedő, az öntözési kapacitások fejlesztésével tovább növelhető. A megyében található történelmi borvidékek

	termőterülete és termésátlagja országos viszonylatban alacsony, jellemzően hazai ismertségűek.
Magas hozzáadott értékű ágazatok szerepének előtérbe kerülése.	A gazdaságban jelenleg a legmagasabb hozzáadott értékű ágazatok vannak túlsúlyban, az ebből adódó piaci kockázatok minimalizálása érdekében célszerű lenne diverzifikálni a gazdaságot.
Gazdasági klaszterek és beszállító hálózatok kialakítása (régiós, határon átnyúló).	A kkv szektorban a hálózatosodásban továbbra is komoly piaci potenciál rejlik
Innováció orientált gazdasági fejlődésre való áttérés a beruházás orientáltról.	A beruházási adatok részben már visszaigazolják ezt a törekvést, bár a K+F adatokban még nincs érdemi előrelépés.
A felsőoktatási és a gazdasági szféra közötti hatékony együttműködés, növekvő kutatás-fejlesztési potenciál.	Ezt szolgálja a győri science park kialakítása, illetve a soproni ipari park fejlesztése is, továbbá a Nemzeti Laboratóriumi Hálózat megyei elemeinek létrehozása.
Az egyedi, helyi értékekre épülő kulturális és ökoturisztikai, tájjellegű termékek és szolgáltatások iránti hazai és nemzetközi kereslet növekedik.	Ez az ágazat a COVID legnagyobb vesztese, nehéz megítélni az újraindulás utáni hazai és nemzetközi trendeket. Ugyanakkor hazai viszonyok között ezt célozza a kiemelt turisztikai térségek kijelölése, melyek közül kettő is a megyében található.
Az utóbbi években a hazai reáljövedelmek növekedése lehetőséget nyújt a szabadidő eltöltéséhez, így a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások szélesebb körű igénybevételére.	Ez továbbra is igaz azzal a kitételrel, hogy a COVID turisztikai igényeket befolyásoló hatása még nem ismert.
Az egészségtudatosság növekedésével bővül a prevenciós célú, aktív turisztikai termékek iránti kereslet.	Ez továbbra is igaz azzal a kitételrel, hogy a COVID turisztikai igényeket befolyásoló hatása még nem ismert.
A külföldi ágazatok mobilitásából adódó sebezhetőség.	A járműipar már stabilizálódott a térségben, az áthelyezés veszélye kicsi, de az egyprofilú gazdaság kitétséget jelent.
Az ipar nyugat-európai és a világ konjunktúrájától való kitétsége erősödik.	Ezt a hatás a COVID járvány fel is erősítette.
Külföldi ágazatok szigetszerű működése továbbra is fennmarad.	A gazdasági tevékenyre vonatkozó területi adatok ezt visszaigazolják.

<p>Az inaktív népesség további növekedése és a szakképzett munkaerő hiánya.</p>	<p>A megyében a legalacsonyabb a munkanélküliség országos viszonylatban, a munkanélküliek 60%-a 3 hónapon belül el tud helyezkedni, a 65 év feletti korosztály körében nő a legnagyobb ütemben a munkavállalók száma, tehát nő az aktivitási ráta. A szakképzett munkaerő hiánya csak bizonyos ágazatokban (pl. építőipar) jellemző.</p>
<p>A KKV szektor a forrás-és információhiány miatt nem képesek növekedési pályára lépni.</p>	<p>A kkv szektor nagy növekedési potenciállal rendelkezik ehhez nemcsak tőkeellátottságának, de digitális kompetenciáinak fejlesztése is elengedhetetlen.</p>
<p>A turizmus (vendégforgalom) terén bekövetkező globális visszaesés csökkenti a nemzetközi keresletet a turisztikai vonzerők iránt, illetve fokozza a versenyhelyzetet a nemzetközi turisztikai piacon.</p>	<p>A COVID hatására turisztikai kereslet-kínálat viszonyok várhatóan átalakulnak, a versenyhelyzet vélhetően erősödni fog.</p>

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ az országos átlagnál nagyobb a gazdaság (különösen a járműipar) fejlettsége és az egy főre jutó GDP ▶ magas foglalkoztatás ▶ országos szinten magas keresetek (különösen a fizikai foglalkoztatottak körében) ▶ helyi szakképzett munkaerő jelenléte ▶ KKV-k magas aránya ▶ a mezőgazdasági termőterület magas aránya ▶ mezőgazdaságban magas STÉ és munkatermelékenység ▶ a mezőgazdaságban erős koncentráció ▶ erős szállítmányozási ágazat, logisztikai központok megléte ▶ épített örökségek jelentős száma 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ egy profilú (járműipar) gazdaság ▶ diplomás álláskeresők magas aránya ▶ nagyvállalatok területi koncentrációja ▶ a KKV-k elmaradása az üzleti digitalizáció és az e-kereskedelem használata terén ▶ KKV-k alacsony termelékenysége ▶ a szolgáltatási szektor GDP-ben mért aránya alacsony ▶ K+F ráfordítások GDP-ben mért aránya alacsony, országos átlag alatti ▶ a COVID a húzóágazatokat (járműipar és kapcsolódó iparágak) érintette legerősebben
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ átutazó (bevásárló-, egészség-, szépség-) turizmus terén kihasználatlan kapacitások ▶ wellness- és gyógyturizmus terén kihasználatlan kapacitások ▶ borvidékek, mint új, kiemelt turisztikai célpontok 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ járműipar magas aránya, és kitettsége a globális gazdasági trendeknek ▶ külföldi irányítású, és érdekeltségű vállalatok magas aránya ▶ a mezőgazdasági termelők elöregedése, generációváltás szükségessége

<ul style="list-style-type: none"> ▶ győri science park: egyetem-ipar kapcsolatok erősítése ▶ mosonmagyaróvári különleges gazdasági övezet ▶ élelmiszer termékpályán kiszámítható beszállítói kapcsolatok ▶ digitalizáció minden ágazatban ▶ IPAR 4.0 fejlesztések ▶ elektromos autók piacára való betörés ▶ barnamezős fejlesztésekhez meglévő területek ▶ határon átnyúló együttműködések dinamizálása 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ mezőgazdaságban aszály veszély, öntözés alacsony szintje ▶ exportorientált ipar ▶ import alapanyagok magas aránya az iparban ▶ csökkenő külföldi tőkebefektetések
--	--

1.5. Műszaki infrastruktúra

A megye környezetvédelmi műszaki infrastruktúrával való ellátottsága jónak mondható, viszont megállapítható az is, hogy a megye lakosságának elmúlt években tapasztalt növekedése számos helyzetben növekvő környezeti terhet is jelent, például nőtt az infrastrukturális elemek terheltsége, a közlekedéshez köthető emissziók, továbbá a beépített területek aránya.

A megyében kiépült a nagytérségi hulladékgazdálkodási rendszer, ugyanakkor a szelektív hulladékgyűjtés feltételei nem minden település esetében megoldottak. A közműhálózatok nem minden helyzetben képesek kezelni a klímaváltozás okozta időjárási szélsőségeket, ehhez hozzájárul a növekvő lakosságéletszám okozta többlethasználát is.

Általánosságban elmondható, hogy az éghajlatváltozás hatásainak való kitétség a megye ellátó és környezetvédelmi műszaki infrastruktúrái esetében – bár maga a megye klímaérzékenysége az országosnál kedvezőbbnek mondható – olyan faktor, amely az elkövetkező időszakban mindenféleképpen intézkedéseket igényel.

A megyében a megújuló energiaforrások hasznosítható potenciálja magas, ezen belül kiemelhető az országos átlagnál magasabb geotermikus potenciál, mely komoly fejlesztési lehetőségeket mutat a jövőre nézve. A megújuló energiaforrásokra alapuló energiatermelés komoly fejlődési potenciál lehet a megye esetében.

A megye közlekedési infrastruktúrával jól ellátott, azonban annak színvonala változatos.

Győr-Moson-Sopron Megye úthálózata az ország egészéhez hasonlóan centrális, sugaras kialakítású, a megyeszékhely központi szerepe az úthálózaton is visszatükröződik. Az 522 kilométeres főhálózatot gyorsforgalmi utak és első- és másodrendű főutak alkotják.

Országos összehasonlításban Győr-Moson-Sopron megyére sűrűbb főhálózat jellemző, mint az ország kevésbé fejlett térségeire, a megye településeiről a járásközpontok rövid idejű elérhetősége az országos átlagnál

jobb. Mindemellett a megye közúthálózat burkolatállapota és felületi egyenlőtlensége országos viszonylatban a legrosszabb értékeket mutatja.

Gyorsforgalmi úthálózatban a megyében kiemelt jelentőségű az M1 autópálya. A folyamatos felújításokra szoruló autópálya kapacitásának 2x3 sávra való bővítése elengedhetetlen a térség és a nemzetközi kapcsolatok vonatkozásában. A bővítés tervezése jelenleg folyik.

Az M86-os gyorsforgalmi út magasabb színvonalon szolgálja ki a Közép-Európában jelentős észak-déli kereskedelmi folyosót. Nemrég adták át az M85 Csorna-Sopron közötti szakaszt, ami várhatóan az országhatárig folytatódik majd. Az észak-déli viszonylatokat tekintve hiányok tapasztalhatók a gyorsforgalmi hálózatban, pl. Győr-Székesfehérvár, Komárom-Kisbér-Székesfehérvár, Győr-Pápa, Mosonmagyaróvár-Csorna közötti kapcsolatokban. Jelentős igény fogalmazódott meg az M9 gyorsforgalmi út, Pereszteg-Vas megye határa közötti szakaszának megépítésére illetve az M85 befejező alagutas szakaszának megvalósítására is a Sopron-Fertőrákosi csatlakozástól az országhatárig.

Az utóbbi időben a közúti fejlesztések az egész országban, így a megyében is a gyorsforgalmi utakra koncentráálódtak, a főúti problémák a településeken átvezető szakaszok környezeti problémáira, egyes útvonalak kapacitásának elégtelenségére, az alacsony utazási sebességre, ill. egyes kapcsolatok hiányára utalnak.

A főúthálózatot érintő fejlesztési igények fogalmazódtak meg a 82. sz. út Veszprém-Győr valamint a 84-es főút Sopron-Balaton közötti szakaszára. Győrben az észak-nyugati elkerülő főút befejezése és a 14. sz. főút és az 1. sz. főút közötti belső elkerülő út kiépítése élvez prioritást. Hiányzó főúti kapcsolatok fejlesztésére van szükség Fertőszentmiklós-Répcévis-Kőszeg között, Pápa-Devecser-Tapolca nyomvonalon új észak-dél irányú közlekedési tengely kiépítésével valamint közvetlen magyarországi főúti kapcsolódás létrehozása a 86-os és az M70 utak között. A Vámoszabadi határátkelőnél egy új híd építése kívánatos lenne az ingázók és a gazdasági szektor közlekedési forgalma miatt. A fejlesztéseken kívül a főutak tönkrement útburkolatának megerősítésére is szükség van a megyében (pl. a 84. és 86. sz. főutak rekonstrukciójára).

A kistelepülések népességmegtartó erejének megőrzése szempontjából a közlekedési infrastruktúra fejlesztése továbbra is az egyik legfontosabb tényező. A meglévő mellékúthálózat kiegészítésre szorul a települések kedvezőbb feltárásának, illetve zsákhelyzetének (Ágfalva, Csér, Dunaszentpál, Ebergőc, Kajárpéc, Kisbodak, Mérges, Nemeskér, Rábapatona, Rábasebes, Sobor, Újrónafő, Vének) megszüntetése érdekében. Mellékutak javasolt közlekedési infrastruktúra fejlesztései: Balf-Fertőrákos közút szélesítése, Újkér-Tormásliget közútfejlesztése, Beled-Csapod-Röjtökmuzsaj 85. sz. főútra kivezető útvonalak korszerűsítése, a 84-es és a 86-os főutakra ráhordó négy számjegyű közutak valamint a Kapuvár-Pomogy határátkelő közötti út felújítása.

Az önkormányzati tulajdonban lévő úthálózat fejlesztése és fenntartása, valamint a forgalom szabályozása a legnagyobb kihívás településmérettől függetlenül. A városi önkormányzatoknak e területen első sorban a közösségi közlekedés ösztönzésében, másodsorban a belvárosok forgalmi rendjének a meghatározásában, harmadsorban pedig a nem szennyező egyéni közlekedésben, a kerékpáros hálózat fejlesztésében kell szerepet vállalnia. Ezen célok megvalósításához viszont az önkormányzatok nem rendelkeznek finanszírozási eszközökkel.

A városi közlekedés legjelentősebb kitörési pontjait a városi közúthálózat rekonstrukciója és fejlesztése, a parkolási rendszerek fejlesztése, a közösségi közlekedési szolgáltatás szinten tartása, járműparkjának fejlesztése (állomány átlagéletkorának csökkentése, elektromos járművek beszerzése), valamint a gyalogos és a kerékpáros kapcsolatok kiépítése, karbantartása jelentik.

A belterületi járdák, kerékpárutak felújítása, újak kialakítása, a fenntartható közlekedési módok, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek további fejlesztése, megteremtése jelentős életminőségi, esélyegyenlőségi, közlekedésbiztonsági, turisztikai és egyben gazdasági fejlődést jelent.

A megnövekvő forgalmi igények kielégítésében és a kerékpárosok biztonságának javítása érdekében újabb, elsősorban helyi és térségi kerékpáros létesítmények kiépítése adhat segítséget. Emellett továbbra is fontos a turisztikai célú kerékpárutak fejlesztése, az EuroVelo6 hiányzó szakaszainak fejlesztése (pl. Gönyű-Ács-Komárom), és az amortizálódott szigetközi szakaszok helyreállítása és bővítése valamint a rábaközi kerékpárutak összekötése az osztrák oldali Fertőzuggal.

Az utóbbi évtizedben a régió településein sok helyütt jelentős kerékpáros infrastruktúra fejlesztések történtek. Ebben nagy része volt a TOP pályázati programnak. Több helyen épültek térségi kerékpárutak (Nyugat-Rábaköz kerékpáros infrastruktúra létesítményei, kerékpáros híd a Hanság főcsatornán) és a további kerékpárúthálózat-fejlesztések között szerepelnek a Vitnyéd – Agyagosszergény – Fertőendréd, a Mosonmagyaróvár-Jánossomorja és a Csorna-Kapuvár szakaszok.

A megye számára fontos a SacraVelo kerékpáros zarándokutak hálózata, amelynek nyomvonalát nagyrészen lefedi részben az országos, részben a térségi hálózat.

A megyében kiemelt fejlesztési projekt a Danube Bike & Boat amelynek célja, hogy hozzájáruljon a Duna-menti határrégió vonzerejének és látogatószámának növeléséhez a Duna szlovák és magyar oldalán egyaránt. Az Interreg-projekt eredményeként Szlovákia és Magyarország 36 pontján épült ki a kerékpáros és vízisport-infrastruktúra.

A vasúti közlekedés területén a megye átlag fölötti villamosított hálózattal rendelkezik. Az 1-es (Bp. – Bécs) vonal és a GYSEV Zrt. üzemeltetésében álló vonalak villamosítottak, a Győr – Veszprém (11), a Győr – Celldömölk (10) és a Csorna – Pápa (14) vonalakon azonban csak dízelvontatás van. A megye

nagyobb városai, járásközpontjai vasúton közvetlenül elérhetőek a megyeszékhelyről az egy Tét kivételével (Gyömöre-Tét megállóhely a szomszédos településen, Tét központjától 4 km-re található), Győrön keresztül pedig a főváros is elérhető közvetlenül, vagy átszállással ezekről a településekről, így esetükben a Személyszállítási törvény elérhetőségre vonatkozó iránymutatása vasúti kiszolgálással teljesül.

Forgalmi szempontból gyengességként értékelhető az időszakosan jelentkező kapacitáshiány. Az 1-es (Bp. – Bécs) vonal az ország egyik legforgalmasabb vonala, a TEN-T hálózat egyik legfontosabb magyarországi eleme, több vasúti áruszállítási korridor (RFC 6, RFC 7 és RFC 11) része. A Nyugat-Európa felé zajló vasúti forgalom és a tranzitforgalom oroszánrésze ezen a vonalon keresztül zajlik – mind áruszállítás, mind személyszállítás tekintetében. Ez egyrészt kedvező helyzetbe hozza a megyét, hiszen fontos nemzetközi szállítási tengelyeken fekszik, ugyanakkor a kapacitáshiány súlyosbodása, tartós fennállása esetén a jövőbeli fejlődés gátja lehet, a forgalom alternatív útirányokat kereshet.

Hasonlóan kapacitáshiány jelentkezik a 8-as (Győr – Sopron) vonalon is, itt a forgalom sűrítése a kétvágányúsítás nélkül már nem igazán lehetséges. A vonal fejlesztése folyamatban van, a GYSEV Zrt. a kétvágányúsításra létesítési engedéllyel rendelkező engedélyezési tervvel, a Győr-Csorna szakasz kiviteli tervezésére forrással is rendelkezik. A vonal kétvágányúsítására szakaszosan kerülhet sor (Győr-Csorna, Sopron-Fertőboz, Csorna-Fertőboz ütemekkel).

A megye keleti felének vasúti hálózata, azaz a 10-es és 11-es vasútvonal, több problémával küzd. A villamosítottság hiánya, a pálya és a biztosítóberendezések állapota, a jelenlegi személyszállítási kínálat és komfort, esetenként az állomások, megállóhelyek településközponttól való távolsága kedvezőtlenül befolyásolhatja a személyforgalmat.

A 10-es (Győr – Celldömölk) vasútvonal a TEN-T hálózat kerülőútként funkcionál áruszállítás szempontjából, ezért villamosítása a környezetvédelmi és gazdasági szempontokon felül üzemi szempontból is kívánatos lehet.

A 11-es (Győr - Veszprém) vonal turisztikai szempontú fejlesztése indokolt az agglomerációs forgalmi szakaszokon túl is.

Győr agglomerációs közlekedésében a vasút fontos szerepet játszik, elsősorban az 1-es vasútvonal esetében. A többi vonal esetén az autóbuszos közlekedés sok esetben versenyképes eljutási lehetőséget biztosít jobb (térbeli és időbeli) elérhetőség mellett. A fenntartható elővárosi közlekedés szempontjából mindenképpen kívánatos a meglévő vasúti kapacitások hatékonyabb felhasználása, a vasút szerepének növelése. Ugyanakkor hangsúlyozandó, hogy nem az autóbuszos utazások vasútra történő teljes átcsatornázása a cél, hanem hogy a két közforgalmú közlekedési rendszer közösen, együttműködve, egymást kiegészítve színvonalas alternatívát nyújtson az egyéni motorizált közlekedéssel szemben. Ennek megvalósulásával a győri agglomerációban tapasztalható kedvezőtlen forgalmi viszonyok

(torlódások, légszennyezés) hatásai csökkenthetők. Előremutató, hogy ez a folyamat a megyében már megkezdődött, például a Győr-Zirc-Veszprém útvonal esetében, és a megye személyszállítását ellátó három közszolgáltató, valamint a megrendelő minisztérium elkötelezett ezen célkitűzés végrehajtása mellett.

A megye területén még Sopron esetében beszélhetünk kiemelkedő vasúti agglomerációs közlekedésről, azonban ennek területi kiterjedése a megyében (földrajzi helyzetéből adódóan) csekélyebb, azonban külön kiemelendő a határon túli regionális közlekedésben betöltött szerepe.

Említést érdemel, hogy a két megyei jogú város központi pályaudvarának elhelyezkedése nagyon kedvező, pályafelújításokkal, megállóhelyek áthelyezésével, vagy újak létesítésével, illetve a meglévők színvonalának javításával, az intermodalitás növelésével különösen a 8-as, 10-es és 11-es vonalak még jobban bevonhatóvá válnak az elővárosi közlekedésbe.

A nemrég elfogadott Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Terv számol egy Győr-Kisbér-(Székesfehérvár) vasúti kapcsolat kiépítésével. Ez szintén a győri elővárosi forgalom vasúti kiszolgálását erősíti, valamint lehetőséget biztosíthat Győr-Pér repülőtér vasúti kiszolgálására.

Az elővárosi forgalom színvonalának növelése érdekében a műszaki infrastruktúra fejlesztésén túl szükséges a gördülőállomány fejlesztése is. Ez a folyamat megkezdődött, mind a GySEV Zrt., mind a MÁV-Start részéről beszerzésre kerültek új, korszerű villamos motorvonatok. További cél az IC járműpark fejlesztése, valamint a nem villamosított vonalak járműállományának vonzóbbá tétele.

A gördülőállomány fejlesztésén túl a szolgáltatási kínálat fejlesztése is kívánatos, különösen a Csorna-Pápa viszonylaton, ahol a jelenlegi napi két vonatpár nem tekinthető megfelelő szolgáltatásnak.

A távolsági vasúti forgalomban a nagysebességű (200 km/h sebesség feletti) vasút kiépülése hozhat minőségi változást. Tervek születtek Bécs – (Pozsony) – Budapest, Varsó - Prága – Pozsony – Budapest nagysebességű vasút kiépítésére (utóbbi megvalósíthatósági tanulmánya a közelmúltban készült el). A megyének és Győr városának arra kell törekednie, hogy a vasútvonal érintse a megyét (és ne például a szlovák oldalon haladjon) és legyen megállóhelye legalább Győrben. Ezáltal Győr és a megye egy új, minőségi kapcsolati lehetőséghez juthat.

A teherforgalom kapacitáshiányára az 1-es vonalon elsősorban a V0 vasútvonal megépülése hozhat megoldást, ehhez kapcsolódóan tervváltozattól függően fontos lehet egy Győr elkerülő szakasz megépítése (vagy a meglévő pályahálózat átalakítása, bővítése).

A vízi és légi közlekedés tekintetében a megye regionális jelentőségű kikötővel és repülőtérrel rendelkezik, melyek a megyeszékhely vonzáskörzetében találhatóak. A kikötő helyzetét nehezíti a Duna magyarországi vízjárásának szabályozatlansága, a klimatikus hatásoknak való kitettség. A

hajózható napok számának előírt mértéket el nem érő száma a vízi áruforgalom fejlődésének korlátját jelenti. Ezen a téren előrelépés a Szap és Szob közötti Duna-szakaszon a TEN-T belvízi út fejlesztési projekthez kapcsolódó tervek folyamatban lévő elkészítése. További veszély a gönyői kikötő esetén a rendszeres ügyfelek korlátozott száma, melynek révén a forgalom alakulása erősen függ egy-egy cég aktuális teljesítményétől. A Vének térségében épülő torkolati mű lehetővé teszi a Mosoni-Duna vízszintjének stabilizálását. A beruházás révén a kedvező környezeti hatások mellett a közlekedés számára is bővülnek a lehetőségek. Cél lehet Győr bekapcsolása dunai személyhajózásba, különös tekintettel a növekvő szerepű és volumenű szállodahajózásra. Győr és környéke számos turisztikai látnivalóval rendelkezik, melyek megtekintése egy-két napos programot kínálhat a Dunamenti látnivalók iránt érdeklődő turisták számára. Potenciálisan a Mosoni-Duna és a csatlakozó folyók a Győr helyi és az agglomerációs közlekedésben is kihasználhatóak lehetnek. A vízi közlekedési beruházások esetében fontos a vizek, mint ökoszisztémák védelmének elsődlegessége, kiemelten az EU Víz Keretirányelv figyelembevételével a fenntarthatóság biztosítása és a különböző hasznosítási formák közötti konfliktusok oldása céljából.

A győr-péri repülőtér nemrégiben infrastruktúra fejlesztésen esett át, így nagyobb B737-es, illetve A320-as nagyságú gépek fogadására és műszeres leszállítására is alkalmassá vált. Forgalmában jelentős szerepet játszanak a Győr környéki vállalatok, különösen az Audi Hungaria Zrt., mely résztulajdonosa is az üzemeltetőnek. Kedvezőtlen helyzet, hogy három főváros repülőterének árnyékában fekszik, a személyforgalomban potenciális vonzáskörzete kicsi, melyet tovább szűkít déli irányban a Hévíz-Sármellék repülőtér jelenléte, melynek forgalma a hévízi gyógy- és a balatoni turizmusra épülve kedvezőbb adottságokkal rendelkezik. Így személyforgalmi lehetőségei korlátozottak. Ezt ellentételezheti a légi áruszállítási piaci szerep. A repülőtér eddig is jelentős áruforgalommal rendelkezett, ezt erősítheti a parcel társaságok növekvő logisztikai igénye. Ezen társaságok számára valós alternatíva Győr-Pér, a forgalmasabb repülőterekkel szemben rugalmasabb, de még magas szintű kiszolgálást tesz lehetővé, és a centrumoktól való távolsága nem teszi gazdaságtalanná a használatát.

2. A MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ALAPELVEI

Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztésének tervezése az **adottságok** feltárásán alapuló **jövőkép** meghatározásával történik, ami az elérendő **átfogó-, stratégiai-, tematikus-, területi-**, valamint **horizontális célok** meghatározásában kristályosodik ki. A célok eléréséhez konkrét **feladatok** köthetők, költségekkel, forrásokkal és eszközökkel, melyek a Területfejlesztési Programban és az Integrált Területfejlesztési Programban (ITP 2021-207) kerülnek bemutatásra.

A **területfejlesztési koncepció hosszú (10 évet meghaladó)** időtávra rendszerbe foglalja a megyei önkormányzat területfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével **meghatározza a megye jövőképét, javaslatot tesz a megyei környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére**, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.

A Győr-Moson-Sopron megyei Területfejlesztési Konceptió, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióval (OFTK), az Országos Területrendezési Tervvel (OTrT), valamint a Győr-Moson-Sopron megyei Településszerkezeti és Településrendezési tervvel tartalmi összhangban készül, tekintettel a településrendezés tervezése során kialakult feltételekre.

Az **OFTK** célja, hogy hozzájáruljon az ország dinamikus fejlődéséhez, a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint az országos fejlesztéspolitika, a területi tervezés és az ebből eredő szabályozással összefüggő, egységes rendszer kialakításához. Célja továbbá, egyrészt az ágazati és a területi tervek közötti, másrészt a hazai fejlesztéspolitika és az európai uniós támogatások közötti összhang megteremtése.

Az **Országos Területrendezési Terv (OTrT)** az ország egészére határozza meg a területhasználatra és az infrastruktúra térbeli rendjére vonatkozó jövőképet és az annak elérését szolgáló szabályokat. Az országos, a megyei és a települési rendezési tervek, a területfejlesztés környezeti, társadalmi és gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek alapvető funkciója a térségi szerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása.

Győr-Moson-Sopron megye területhasználata a megye versenyképességét, a megye hosszútávú fenntartható fejlődését, valamint az egészséges megyei társadalom életéhez szükséges feltételek kialakítását szolgálja. A megye területfelhasználási alapelvei: takarékos, összehangolt területhasználat érvényesítése, a barnamezős területek rehabilitációja, a településközpontok, történeti beépítésű területek revitalizációja; a nem vagy nehezen megújuló helyi erőforrások védelme, a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése;

a vízgazdálkodási rendszer fejlesztése, mezőgazdasággal történő összehangolása; a természetes és kulturális örökség védelme; a minőségi foglalkoztatáshoz, az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosításához szükséges területi feltételek biztosítása.

A **területfejlesztés tervezése** az adottságok feltárásán alapuló jövőkép meghatározásával kezdődik, ami az elérendő célok meghatározásában kristályosodik ki. A célok eléréséhez konkrét feladatok köthetők, költségekkel, forrásokkal és eszközökkel. A **területrendezés tervezése** a fejlesztési tervezés során megfogalmazott elemek térbeli összefüggéseinek, térbeli rendszerének szintetizálását jelenti. Eredményeként kialakulnak azok a feltételek, melyek keretet adnak- környezeti, társadalmi, gazdasági, műszaki, kulturális és jogi szempontból egyaránt –egy-egy építészeti alkotás, épület(együttes) egyedi megvalósításához. **Győr-Moson-Sopron megye területrendezési terve** rögzíti a megye terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítását, szabályozza az építés helyi rendjét, biztosítja a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztését és védelmét, továbbá megteremti az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangját, valamint elősegíti az erőforrások kíméletes hasznosítását. **Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója, a területrendezési tervvel tartalmi összhangban készült.**

A **területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott stratégiai, tematikus és területi célok** a területrendezési tervvel összhangban kerültek meghatározásra. A **regionális térszervező központokat** és **térségi térszervező központokat** érintő fejlesztések kiemelt figyelmet kaptak a területi fejlesztési célok meghatározása során.

Az egyes **térségi területfelhasználási kategóriákhoz** az alábbi tematikus fejlesztési célok köthetők:

- ▶ Mezőgazdasági térség: T1; T2
- ▶ Erdőgazdálkodási térség; mezőgazdasági térség; vízgazdálkodási térség: T2
- ▶ Települési térség; sajátos területfelhasználású térség: T3

A **közlekedési és energetikai hálózatokat** és az **egyedi építményeket** érintő fejlesztési célok az alábbi tematikus célok mentén jelennek meg:

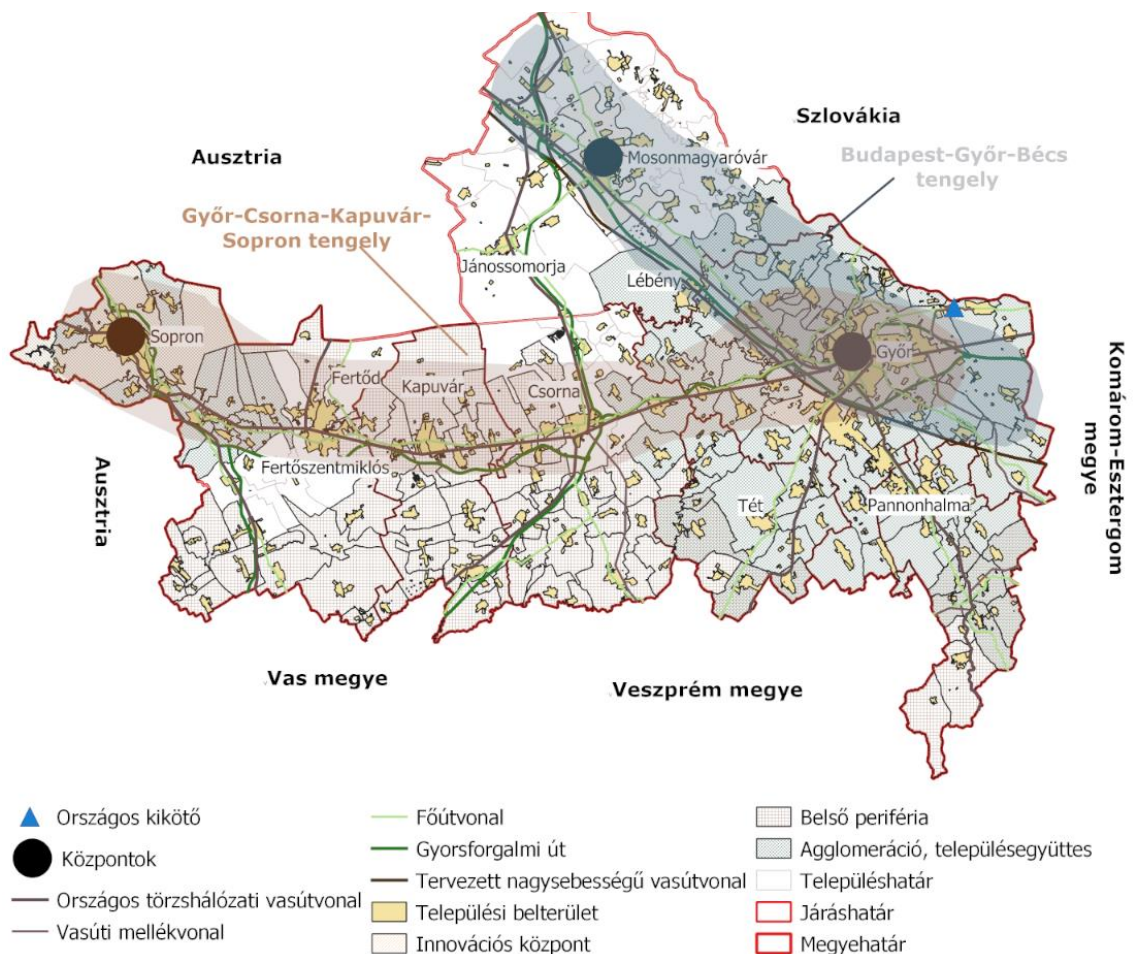
- ▶ Térségi logisztikai központ: T1
- ▶ Közlekedési hálózatok: T3
- ▶ Energetikai hálózatok: T2
- ▶ Vízi létesítmények: T2, T3

A területfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztési célok megvalósítása során rendkívül fontosnak tartjuk , hogy

- ▶ a fejlesztések olyan területeken kerüljenek megvalósításra, melyek elhelyezkedése egyaránt szolgálja a társadalom és a gazdaság érdekeit és a környezet védelmét;
- ▶ a fejlesztések a természet- és környezetvédelmi szempontok fokozott figyelembevételével valósuljanak meg;
- ▶ olyan területek kerüljenek bevonásra és olyan fejlesztéseket állítsanak egymás mellé, amelyek között a körforgásos gazdaság előnyei minél jobb arányban megvalósulhatnak (például a minél kevesebb hulladékképződés érdekében: ami az egyik technológia számára hulladék, az a másik számára nyersanyag lehet);
- ▶ a fejlesztések megvalósítása során törekedni kell a települési zöldterületek/zöldfelületek megőrzéséről és védelméről.

A Konceptió és azt követő Program, Területrendezési Terv dokumentumok tartalmazzák Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési és területrendezési irányvonalait, melyek figyelembe vétele a 2021-2027 közötti Operatív Programok és azok felhívásai kapcsán elsődleges, azok forrásfelhasználási hatékonyságának biztosítása érdekében.

1. ábra: A megye térhasználati elvei és a stratégiai térstruktúra

3. A MEGYE JÖVŐKÉPE

Győr-Moson-Sopron megye víziója, hogy megtartja és erősíti Magyarországon betöltött kiemelkedő gazdasági szerepét, valamint 2030-ra az erős közép-európai régió sikeres, meghatározó gazdasági-szolgáltató és szellemi központjává válik. A szomszédos országok közelsége révén a velük való együttműködése tovább bővül.

Győr-Moson-Sopron, az innovatív, fenntartható, egészséges megye

A koncepció jelmondata a gazdaság, a környezet és a társadalom együttes szerepét jeleníti meg.

A megyében eddig is jelenlévő ipari, mezőgazdasági és szolgáltatási kapacitásokra építve a jövőben a kutatásnak, az innovációnak meghatározó szerepe lesz. A gazdasági szerkezet rugalmasan alkalmazkodik a változó igényekhez és több területen meg is előzi azokat.

A megye megőrzi kedvező természeti adottságait és határozott lépéseket tesz a klímabarát megoldások, valamint a körkörös gazdaság megvalósítása irányában. A fejlett területi és települési infrastruktúrák szerves részeit képezik a megye egész területén még élhetőbbé váló településeknek. Ehhez hozzájárulnak a magas szintű közszolgáltatások.

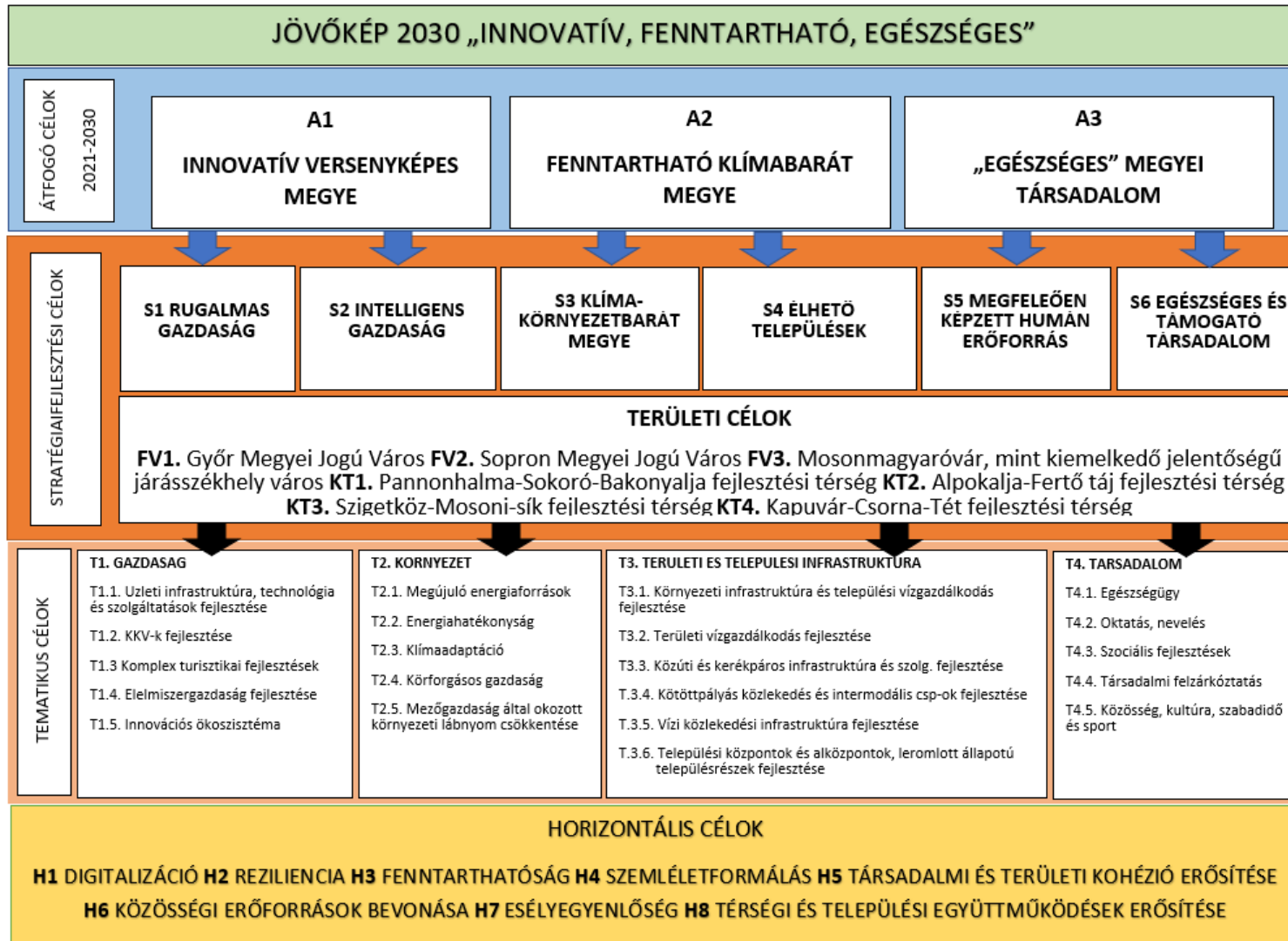
A megye népessége az országos trenddel ellenkezőleg kismértékben növekszik. A fejlett egészségügyi szolgáltatások és az egészségesebb életmód a lakosság jobb egészségi állapotát eredményezik. A rugalmas képzési kínálat eredményeképpen a foglalkoztatási arány országosan a legmagasabbak közé tartozik.

4. A MEGYE CÉLRENDSZERE

A megye célrendszere (2. ábra)

- ▶ átfogó célokból,
- ▶ stratégiai célokból,
- ▶ területi célokból
- ▶ tematikus célokból,
- ▶ horizontális célokból áll.

2. ábra: Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési célrendszere

4.1. A MEGYE ÁTFOGÓ CÉLJAI

A megyei átfogó célok a helyzetelemzésből és a jövőképből következnek. A fenntarthatóság három pilléréhez: a gazdasághoz, a környezethez és a társadalomhoz egy-egy átfogó cél tartozik. Ezek:

- ▶ az innovatív, versenyképes megye,
- ▶ a fenntartható, klímabarát megye,
- ▶ az „egészséges” megyei társadalom.

Mivel a megye mindhárom tekintetben az ország többi megyéjéhez képest előnyös helyzetben van, a kitűzött cél a kedvezőbb pozíció erősítése.

▶ A1 – INNOVATÍV VERSENYKÉPES MEGYE

Az „Innovatív, versenyképes megye” azt jelenti, hogy a tervezési távlatban a kutatásnak, az innovációnak jelentős szerepet kell betöltenie a megyei gazdaság fejlődésében. Ezzel párhuzamosan a gazdasági szerkezetnek sokrétűbbé kell válnia, rugalmasan kell alkalmazkodnia a változó igényekhez és több területen a kínálatnak meg is kell előznie az igényeket. Mindezek nemcsak az iparra, hanem a mezőgazdaságra és a szolgáltatásokra is vonatkoznak.

A versenyképességhez az innováció és a diverzifikáció egyaránt hozzátartozik, hiszen pl. a Covid-19 járvány is bebizonyította, hogy a változásra gyorsan reagáló gazdasági szereplők lehetnek sikeresek. A következő évtizedben – ha más összefüggésben is – hasonló kihívások előfordulhatnak.

Az „Innovatív, versenyképes megye” átfogó célt két stratégiai cél bontja le fő elemeire: az S1 „Rugalmas gazdaság” és az S2 „Intelligens gazdaság”. Ezek a stratégiai célok a megyei gazdaság versenyképességének megőrzésére, a globális válságokkal szembeni ellenállóképességének javítására, a megye gazdasági tevékenységének diverzifikálására és a gazdasági tevékenységének folyamatos megújítását szolgáló környezet kialakítása, valamint az akadémia és a vállalati szféra innovációs teljesítményének javításra irányulnak.

Ezen általános cél eléréséhez tematikus célok is kapcsolódnak, így a T1 „Gazdaság” cél összes eleme: az üzleti infrastruktúra fejlesztése, a kis és középvállalati szektor támogatása, a turisztikai szektor komplex fejlesztése, az élelmiszergazdaság komplex fejlesztése, valamint az innovációs ökoszisztéma fejlesztése. A T2 „Környezet” tematikus célon belül ide kapcsolódik a megújuló energiaforrások, energiahatékonyság, klímaadaptáció, körforgásos gazdaság, fenntartható mezőgazdaság. A T3. Területi és települési infrastruktúra tematikus fejlesztési célokon belül ide kapcsolódik a környezeti infrastruktúra fejlesztése, területi és települési vízgazdálkodás fejlesztése, közúti és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, kötőtpályás közlekedés és intermodális csomópontok fejlesztése, vízi infrastruktúra fejlesztése. A T4 „Társadalom” tematikus célok

közül különösen az oktatás, képzés és nevelés lehetőségeinek és esélyeinek javítása.

► **A2 – FENNTARTHATÓ KLÍMABARÁT MEGYE**

A „Fenntartható, klímabarát megye” átfogó cél tartalmazza a környezet minőségének javítását, környezet- és hulladékgazdálkodási, valamint természetvédelmi program kidolgozását, és az alternatív energiaforrások fokozott hasznosítását. A tervezésnek ki kell terjednie tájhasználatra, a természeti és természetközeli területek ökológiai egyensúlyának megőrzésére, a mezőgazdaság hagyományokra építő, de újszerű, a klímaváltozásra adekvát választ adó formáinak az elterjesztésére. Fontos elem az energiahatékonyság javítása valamennyi szektorban, valamint a megújuló energiák decentralizált hasznosításának az elősegítése.

Ehhez az átfogó célhoz tartozik a fenntartható és magas színvonalú közszolgáltatások kialakítása és fejlesztése, élhető infrastruktúra megvalósítása a természeti, környezeti értékek megtartásával. Kiemelt szempont a közúti- és vasúti infrastruktúra célzott és fenntartható fejlesztése. A megye vizeihez kötődő infrastrukturális fejlesztések az elérhető legfejlettebb eszközökkel és módszerekkel, a vizek fenntartható és biztonságos hasznosításának biztosítása, védekezés a vizek kártételei ellen, a víztől függő ökoszisztémák megfelelő működésének biztosítása.

A „Fenntartható, klímabarát megye” átfogó célt két stratégiai cél bontja le fő elemeire: az S3 „Klíma-, környezetbarát megye” és az S4 „Élhető települések, magas színvonalú infrastruktúra és közszolgáltatások”

Ezen általános cél eléréséhez tematikus célok is kapcsolódnak, így a T2 „Környezet” tematikus cél összes eleme: megújuló energiaforrások, energiahatékonyság, klímaadaptáció, körforgásos gazdaság, fenntartható mezőgazdaság. A T3. Területi és települési infrastruktúra tematikus fejlesztési célok összes eleme: környezeti infrastruktúra fejlesztése, területi és települési vízgazdálkodás fejlesztése, közúti- és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, kötöttpályás közlekedés és intermodális csomópontok fejlesztése, vízi infrastruktúra fejlesztése, települési központok és alközpontok, leromlott állapotú településrészek fejlesztése. A T4 „Társadalom” tematikus célok közül a helyi társadalmak különböző szintű közösségeinek, azok kultúrájának és az ott élők szabadidős aktivitási lehetőségeinek fejlesztése.

► **A3 – „EGÉSZSÉGES” MEGYEI TÁRSADALOM**

Az „Egészséges megyei társadalom” átfogó cél a humán erőforrások fejlesztését irányozza elő. Az átfogó cél három komponensnek az együttes kezelésére és fejlesztésére épül, azaz a testi-fizikai, lelki-mentális és szociális-társas jóllét, az ezekhez kapcsolódó állapotok melletti képességek és készségek, illetve esélyek és lehetőségek elérhetőségét és aktiválása, továbbá azok folyamatos

fejlesztése. Cél az erős identitástudatú, egészséges és a változásokhoz rugalmasan alkalmazkodó emberi erőforrások gyarapítása.

Az átfogó cél egyik eleme a megfelelően képzett humánerőforrás is. Ez a regionális fejlettségbeli különbségek csökkentésének és a gazdasági növekedés feltételeinek, a fenntartható és élhető lakóhelyi és társadalmi miliő javításának is nélkülözhetetlen eleme.

A megye gazdasági szerkezete folyamatosan fejlődik, annak szűk keresztmetszete a munkaerőállomány mennyisége és minősége. Alapvető célja a megye gazdasági bázisa fejlesztésének, hogy biztosított legyen a humánerőforrás ellátottság. Ennek feltételeit kell a jövőben kedvezően alakítani, a meglévő intézményi keretek, képzési rendszerek fejlesztésével, de egyben az itt élők életkörülményeinek javításával is.

A „Egészséges megyei társadalom” átfogó célt két stratégiai cél bontja le fő elemeire: az S5 – Megfelelően képzett humánerőforrás és az S6 – Egészséges és támogató társadalom

Ezen általános cél eléréséhez tematikus célok is kapcsolódnak, így a T4 „Társadalom” tematikus célok összes eleme, így a lakosság egészségi állapotának és az egészségügyi szolgáltatások minőségének javítása, az oktatás, képzés és nevelés lehetőségeinek és esélyeinek javítása, a szociális védelem és társadalmi befogadás eszközkészletének fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportok és térségek társadalmi felzárkóztatásának támogatása, a helyi társadalmak különböző szintű közösségeinek, azok kultúrájának és az ott élők szabadidős aktivitási lehetőségeinek fejlesztése.

4.2. A MEGYE STRATÉGIAI ÉS FEJLESZTÉSI CÉLJAI

► S1 – Rugalmas gazdaság

Célkitűzés: *A megyei gazdaság versenyképességének megőrzése, a globális válságokkal szembeni ellenállóképességének javítása, a megye egyprofilú (járműipar) gazdasági tevékenységének diverzifikálása révén.*

A megye kiváló gazdaságföldrajzi adottságokkal és ipari tapasztalatokkal rendelkezik, amelyekre alapozva a gazdaság versenyképessége fokozható. A feldolgozóipar – és azon belül kiemelten a húzóágazatot jelentő járműipar – gazdasági erejének és export teljesítményének megerősítése mellett a meglévő feldolgozóipari tudásra és kapacitásokra alapozva kívánatos a gazdasági tevékenység kiterjesztése új, vagy eddig elhanyagolt iparági szegmensek irányába, továbbá az országos viszonylatban alulteljesítő szolgáltatási szektor erősítése is. Mindez együttesen oldhatja az egyprofilú gazdaság sérülékenységet, amely nemcsak új piaci igényeket kielégítő, magas hozzáadott értéket előállító új iparágak meghonosodását, hanem magasabb színvonalú tárgy- és szolgáltatáskultúrát is eredményezhet. A stratégiai cél alapvetően az „Innovatív, versenyképes megye” átfogó cél (A1) megvalósítást szolgálja.

Indokoltság: A COVID járvány a megye húzóágazatában (járműipar) átlagon felüli visszaesést eredményezett, amely nemcsak az ágazatban működő nagyvállalatokat, de a beszállítói kapcsolatok révén hozzájuk kötődő bolygóvállalati KKV kört is érintette. Bebizonyosodott, hogy az egyoldalú gazdasági profil súlyos gazdasági kitettséget jelent a globális folyamatoktól, ezért célszerű lenne a gazdasági tevékenység diverzifikálásával a kockázatokat csökkenteni.

Hatásterület: megye egésze (gazdasági szereplők)

► S2 – Intelligens gazdaság

Célkitűzés: *A megye gazdasági tevékenységének folyamatos megújítását szolgáló infrastrukturális, technológiai és szolgáltatási környezet kialakítása, különös tekintettel a fenntarthatósági kritériumok betartására, a körkörös gazdaság megvalósításához szükséges igények kielégítésére.*

A stratégiai fejlesztés arra irányul, hogy megyében működő vállalkozások infrastruktúrájukat, technológiájukat, működésüket megújítva, a fenntarthatósági kritériumok maximális figyelembevételével kedvezőbb pozíciót alakítsanak ki hazai és külföldi felvevő piacaikon, jobban beépüljenek a hazai és globális értékláncokba, ezzel hozzájárulva a térségi gazdaság versenyképességének javításához, a társadalom jóléti színvonalának emelkedéséhez, és a munkahelyek védelméhez. A jövő szempontjából kulcsfontosságú a magasabb hozzáadott értéket biztosító, tudás alapú gazdaság kiépítése, ahol a tudástermelési és -átadási folyamatok zökkenőmentesen zajlanak az akadémiai és a vállalati szféra között, és mindkét fél érdekelt az elméleti tudás gyakorlatba való átültetésében. Ezen együttműködések infrastrukturális és szervezeti kereteinek kiépítése és folyamatos fejlesztése is elengedhetetlen a stratégiai cél eléréséhez, amely alapvetően az „Innovatív, versenyképes megye” átfogó cél (A1) megvalósulását hivatott elősegíteni.

Indokoltság: Mivel a megye K+F mutatói alapján nem tartozik a hazai elithez, mind az akadémia mind a vállalati szféra innovációs teljesítménye javításra szorul, ami kedvező hatást gyakorolhat a gazdaságversenyképességére.

Hatásterület: megye egésze (gazdasági szereplők; vállaltok, egyetemek)

► S3 – Klíma-, környezetbarát megye

Célkitűzés: *A klíma- és környezetbarát megye célja, hogy a globális környezeti, humánökológiai problémákat okozó, az éghajlatváltozást fokozó antropogén hatásokat visszaszorítsa, valamint az azok által okozott hatásokra felkészüljön.*

Célja egy fenntartható, a jövő generációk számára is élhető környezet megőrzése, kialakítása.

Az éghajlatváltozás és a környezeti elemek terhelése az egyik legnagyobb emberi kihívás napjainkban, mely a jelen generáción túlmenően a jövő generáció kilátásait is befolyásolja. Ennek megfelelően prioritásként kell tekinteni azokra a lépésekre, amelyek a saját erőforrásokhoz, lehetőségekhez mérten mérsékelik az éghajlatváltozás káros hatásait és segítik a települések és a lakosság reziliens klímaadaptációját. A klíma- és környezetbarát megye felelősen tesz a közigazgatása alá eső területek klímabarát átalakításáért és a lakosok környezettudatos szemléletváltásáért. A megkezdett és a jövőben tervezett és megvalósított beruházásoknál figyelembe veszi a fenntarthatóság szempontjait. Rendszeres érzékenyítő és szemléletformáló akciók segítségével a megye településein élők megismerkedhetnek az éghajlatváltozás érzékelhető és előrelátható hatásaival, a megváltozott éghajlati jellemzőkhöz való alkalmazkodás módjaival, valamint azzal is, miként kell környezettudatosan vezetni életüket ahhoz, hogy fenntartható környezetben élhessenek. Így a klíma- és környezetbarát megye egyben klíma- és környezettudatos megye is. Ilyen értelemben cél továbbá a lakosság folyamatos tájékoztatása a klímaváltozással kapcsolatos helyi, országos és nemzetközi hírekről; a jó gyakorlatok összegyűjtése, megismertetése.

Az éghajlatváltozás hatékony kezeléséhez nem elég a már bekövetkezett károk kezelése, hanem tervezetten kell fellépni a kibocsátások csökkentéséért és előrelátóan felkészülni a várható hatásokra.

A „Fenntartható klímabarát megye” átfogó cél (A2) tehát az éghajlatváltozás antropogén hatásainak visszaszorítására és a környezettudatos, fenntartható élet kialakításának együttes kezelésére és fejlesztésére épül.

A Klíma- és környezetbarát megye stratégiai célkitűzés (S3) a klímaadaptációra, a fenntartható, körforgásos gazdaságra, az antropogén környezetterhelések csökkentésére és az energiatermelés és -felhasználás fenntarthatóságára fókuszál. A tartamos, fenntartható jó életkörülmények biztosítása érdekében szükséges a bekövetkezett változásokhoz, a klíma szélsőséges eseményeihez való alkalmazkodás. Ugyanakkor a további károk megelőzése érdekében a gazdasági struktúra fenntartható átalakítása és az energiahordozók klímatudatos felhasználásának javítása, erősítése is fontos feladat.

Indokoltság: a megye klímaváltozással szembeni kitettsége a jelenlegi adatok alapján mérsékelt, ugyanakkor a szélsőséges időjárási események gyakoribbá válása és extremitása – az időjárási adatok rögzítése óta eltelt időszakban – megfigyelhető. A megváltozott és folyamatosan változó viszonyokhoz való

reziliens alkalmazkodás (adaptáció) fontos eleme a fenntartható és megfelelő minőségű fejlődésnek.

Kiemelt feladat a megyei természeti környezet, a bizonyos területeken magas ökológiai sokféleség megőrzése, a biodiverzitás tudatos növelése, beleértve az üvegházgáz elnyelőképeség fokozását is. Az energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a megújuló energiaforrások felhasználásának tudatos terjesztése a tartamos fejlődés és a megfelelő életminőség egyik fontos komponense.

Klíma- és környezetbarát megye a jövőben csak a keletkező környezetterhelések minimumra csökkentésével, a termelésben és a háztartásokban a keletkező hulladékok csökkentése, a körforgásos gazdaság vívmányainak beépülése révén lehetséges, melynek kapcsán a megyében további fejlesztési potenciálok definiálhatóak.

Hatásterülete: a megye egésze

► **S4 – Élhető települések (magas színvonalú infrastruktúra és közszolgáltatások)**

Célkitűzés: *Élhető települések és településrészek, fenntartható és magas színvonalú megyei infrastruktúra és közszolgáltatások kialakítása és fejlesztése, szerethető infrastruktúra megvalósítása a földrajzi, természeti, környezeti értékek megtartásával. Kiemelt szempontként környezeti infrastruktúra kialakítása, fejlesztése, a közúti és vasúti infrastruktúra célzott és fenntartható fejlesztése. A megye vizeihez kötődő infrastrukturális fejlesztések az elérhető legfejlettebb eszközökkel és módszerekkel, a vizek fenntartható és biztonságos hasznosításának biztosítása, védekezés a vizek kártételei ellen, a víztől függő ökoszisztémák megfelelő működésének biztosítása.*

A fenntarthatóság a természeti és az épített környezet együttesére vonatkozik. A „Fenntartható klímabarát megye” átfogó cél (A2) klíma- és környezetbarát, valamint a magas színvonalú infrastruktúra és közszolgáltatások fejlesztésére épül. Az „Élhető települések (magas színvonalú infrastruktúra és közszolgáltatások)” stratégiai célkitűzés (S4) ebből az infrastruktúra és a közszolgáltatások klímabarát, adaptív fejlesztésére fókuszál. A főbb fejlesztési területek a megye környezeti infrastruktúrájával (energiaellátás, hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés) átfednek a földrajzi – természeti – környezeti részben tárgyaltakkal. Az S4 stratégiai emellett kiterjed még a közúti és kerékpáros, a kötöttpályás és a vízi infrastruktúrára, valamint a települési központok és alközpontok kérdésére is.

Indokoltság: A megyében az elmúlt évtizedekben végbement folyamatosan emelkedő lakásépítési trend gazdaságélénkítő hatása mellett, fejlesztési célként

jelenik meg a települések és településrészek hosszú távon is fenntartható fejlesztése, élhető és magas színvonalú életkörülmények kialakítása, a helyi építészeti karakter és a településkép megóvása.

A megye ivóvíz ellátottsága és a szennyvízkezelésbe bevont háztartások aránya tekintetében is megfogalmazhatók fejlesztési célok. A klímaadaptív, integrált vízgazdálkodás feladata lesz a szélsőségek csillapítása, a károk mérséklése. Fontos, a megye jelentős természeti és épített környezetét is érintő feladat a Duna medermélyülésének kezelése, a degradáció megakadályozása.

A vízgazdálkodás fejlettsége és minősége amellet, hogy kiemelkedő szerepet játszik az élhető települési környezet megteremtésében, közvetlenül vagy közvetetten számos egyéb területen is érezteti a hatását, elég, ha csak a természeti környezetre, a mezőgazdaságra, a vízi közlekedésre, a rekreációra, vagy éppen a katasztrófavédelemre gondolunk. Éppen ezért a települési- és területi vízgazdálkodás fő kérdései együtt kezelendők, és a célok megfogalmazásánál a kapcsolódó ágazatok szempontjait is figyelembe vevő integrált megközelítést kell alkalmazni.

Győr-Moson-Sopron megyében a motorizáció mértéke meghaladja az országos átlagot. Ennek egyik – bár nem törvényszerű – következménye a forgalom növekedése és a zsúfoltság a közutakon. Ez társadalmi szinten káros externáliák formájában jelenik meg. Az Uniós és hazai környezetvédelmi és közlekedéspolitikai célkitűzések között hangsúlyos szerepet kap a fenntartható közlekedés területe. A közforgalmú közlekedés, azon belül is a kötöttpályás közlekedés – nagy kapacitásának és villamosíthatóságának köszönhetően – az egyéni motorizált közlekedésnél hatékonyabban és fajlagosan kisebb szennyezéskibocsátás mellett képes kielégíteni a jelentkező tömeges mobilitási igényeket.

A hajózás a települések szempontjából kiegészítő jellegű, elsősorban a szabadidős, rekreációs, turisztikai tevékenységekhez kapcsolódik. Klasszikus közlekedési felhasználására talán csak Győr esetében lehet relevanciája, ahol a helyi közlekedésben kiegészítő, idényjellegű kapcsolatot tud biztosítani néhány kölcsönösen rosszabb elérhetőségű városrész esetében.

Hatásterülete: a megye egésze

► S5 – Megfelelően képzett humánerőforrás

Célkitűzés: *A 21. század új kihívásaira reagálni tudó, a társadalmi mobilitást és az esélyegyenlőséget a lehető legjobban elősegítő, mindenki számára nyitott és elérhető, modern és együttműködő oktatási-képzési tér létrehozása, amely a munkaerőpiac folyamatosan változó igényeinek és elvárásainak megfelelni képes, flexibilis, magas színvonalú szakmai képzettséget és tudást biztosít.*

Az egészség tágan értelmezett, **holisztikus megközelítése** (WHO) magában foglalja a testi-fizikai, lelki-mentális és szociális-társas jóllétet, a humán képességek és készségek, illetve esélyek és lehetőségek elérhetőségét és aktiválását, továbbá azok folyamatos fejlesztését is. Az „Egészséges” megyei társadalom átfogó cél (A3) ennek a három komponensnek az **együttes kezelésére és fejlesztésére** épül. A „Megfelelően képzett humánerőforrás” stratégiai célkitűzés (S5) ebből a három pillérből a társadalmi mobilitást és esélyegyenlőséget elősegítő 21. századi oktatási-képzési megoldások támogatására fókuszál, mivel a regionális fejlettségbeli különbségek csökkentésének és a gazdasági növekedés feltételeinek, a fenntartható és élhető lakóhelyi és társadalmi miliő javításának is **nélkülözhetetlen eleme** az emberi erőforrás, az emberkincs, a kulturális- és humán tőke megóvása, képzése és művelése (a bölcsödétől az egyetemig, és tovább).

Indokoltság: A 21. század **új kihívásai**, a munkaerőpiac változásai, a digitalizáció térhódítása, a pedagógusokkal szembeni elvárások és a tanulók attitűdváltozása újabb és újabb feladatok elé állítja a különböző oktatási-képzési rendszereket és azok szereplőit, valamint átalakultak az információszerzési és a tanulási módszerek, egyre több szakterületen elengedhetetlenné vált a folyamatos képzés, tovább-és átképzés, az élethosszig tartó tanulás.

Az aktuális globális **járványhelyzet** rámutatott arra is, hogy az oktató- és nevelőintézmények alapfunkcióik ellátása mellett még milyen egyéb, a helyi társadalom számára rendkívül hasznos szerepet töltenek be, illetve milyen, néha áthidalhatatlannak tűnő problémák okozója a jelenléti oktatásból a digitális térbe átszervezett oktatói-nevelői munka úgy az oktatóknak, mind a tanulóknak egyaránt. A problémák és a nehézségek (elérhetőség, tudáshoz való hozzáférés, digitális szakadék problematikája, felhasználói ismeretek stb.) az oktatás minden szintjén megmutatkoztak. A társadalmi kirekesztődés új formái jelentek meg az oktatáshoz való hozzá nem férés okán, ami csökkenti az oktatás társadalmi mobilitásban betöltött szerepét.

A járványhelyzet **speciális kihívást** teremtett és előtérbe kerültek a nem szokványos, az eddig megszokottól eltérő megoldások, amelyek közül sok a járvány után is elősegítheti, javíthatja a korábbi medrébe visszatérő, részvételen alapuló oktatást, a magas színvonalú és élményszerű ismeretszerzést. Ennek kapcsán két elérendő célt szükséges kiemelni. Az egyik az **elérés, vagy hozzáférés** fogalma, amihez több fejlesztési irány is kapcsolható. Egyrészt jelentheti a települések intézményeinek infrastrukturális fejlesztését, az infokommunikációs eszközök és a hálózati hozzáférés javítását, amivel a tanári kar mindennapos munkavégzése könnyíthető, illetve a digitális oktatásban kipróbált módszerek a tanteremi oktatásba is használhatóvá válnak. Másrészt a diákok számára az iskolában és otthonról is elérhető tartalmak és az iskolában használható infrastruktúra fejlesztését. Minden általános és középiskolai feladatellátási helyen szükséges az megfelelő sávszélességű internetkapcsolat

biztosítása a megyében. (Az alsó és a középfokú feladatellátási helyek közül 17 még nem rendelkezett 2019-ben internet eléréssel a megyében.)

Hozzáférés mellett a másik cél a fent említett infrastruktúra megfelelő szintű **használatának** képessége, a digitális írástudás is fontos tényező. A járvány ideje alatt felhalmozott jó gyakorlatok és megoldások megosztására és átadására szükséges nagy hangsúlyt helyezni, illetve a megújuló, kiegészülő infrastruktúra használatának megtanítása és készségszintű használata is szükséges mind az oktatói, mind a diákok oldalán egyaránt. A megfelelően képzett humánerőforrás fejlesztések elengedhetetlen feltétele továbbá az intézményközi együttműködések erősítése, kibővítése, új kooperációs megoldások ösztönzése. A stratégiai célkitűzés fontos további komponense a felnőtt- és szakképzési, valamint az álláskeresők képzésének az infrastrukturális, szolgáltatási, működési oldali fejlesztése.

Hatásterület: megye egésze (lakosság, települések, intézmények)

► S6 – Egészséges és támogató társadalom

Célkitűzés: *Az egészségügyi, szociális és társadalmi jólétségi különbségek mérséklése, a társadalmi felzárkóztatás elősegítése, a közösségi, kulturális, szabadidős, aktív turizmushoz kapcsolódó és sport jellegű aktivitások élénkítése, az ezekhez kapcsolódó ellátásoknak, szolgáltatásoknak programoknak és aktivitásoknak a fejlesztése, elérhetőségének javítása, továbbá érintettek szemléletének megváltoztatása révén.*

Az egészség tágan értelmezett, **holisztikus megközelítése** (WHO) magában foglalja a testi-fizikai, lelki-mentális és szociális-társas jóllétet, az ezekhez kapcsolódó állapotok melletti képességek és készségek, illetve esélyek és lehetőségek elérhetőségét és aktiválását, továbbá azok folyamatos fejlesztését is. Az „Egészséges” megyei társadalom átfogó cél (A3) ennek a három komponensnek az **együttes kezelésére és fejlesztésére** épül. Az „Egészséges és támogató társadalom” stratégiai célkitűzés (S6) ebből a három pillérből a testi-fizikai és lelki-mentális egészségre, illetve a szociális-társas jóllétre, a közösségi és civil támogató közeg megteremtésére és jobbítására, a társadalmi felzárkóztatási folyamatok folytatására fókuszál, mivel a regionális fejlettségbeli különbségek csökkentésének és a gazdasági növekedés feltételeinek, a fenntartható és élhető lakóhelyi és társadalmi milió javításának **nélkülözhetetlen eleme** az egészségügyi, a szociális és társadalmi jólétségi adottságok folyamatos erősítése, javítása.

Indokoltság: A megye lakosságának egészségi állapota, a szociális és közösségi támogató és „védőháló” minősége és hatékonysága **önmagában is fontos érték** és fejlesztési prioritás, viszont az innovatív, dinamikus és versenyképes

gazdasági teljesítmény, a fenntartható és egészséges környezet, továbbá a megfelelően működő és élhető helyi közösségi társadalom, valamint az ott élő lakosság életminőségének és jövőbeli lehetőségeinek az alapfeltétele is.

A 2020-ban meglepetésszerűen megjelenő, majd globális léptékűvé alakuló **koronavírus-járvány** rávilágított a kockázatok és sebezhetőségek új dimenziójára, példátlan korlátozási intézkedések kerültek bevezetése, azonnali és egyre mélyülő gazdasági visszaesés jelentkezett, óriási és egyre fokozódó nyomás nehezedett az egészségügyi rendszerre, az oktatásra és a szociális ellátásra, továbbá korábban nem tapasztalt komplex hatást gyakorolt az emberek mindennapi életvitelére. A **sérülékenység** és az ilyen jellegű krízisekhez kapcsolódó **adattív megküzdőképesség** kérdései a következő évtizedben napirenden maradhatnak és szorosan összefonódnak ezen rendszerek és szolgáltatások felépítésével, működésével és hatékonyságával. A világgjárvány hatására felértékelődött az egészség és a szociális segítő-gondoskodó mechanizmusok (természetes és mesterséges támaszok) szerepe, illetve fokozott figyelemre van szükség a leginkább kiszolgáltatott és veszélyeztetett társadalmi csoportok (szegények, betegek, fogyatékosokkal élők, gyermekek, idősek, kisebbségek stb.) támogatásában.

A **helyzetfeltáró elemzések** rávilágítottak arra is, hogy noha a megye társadalmi fejlettségi indikátorai relatíve, és országos viszonylatban kedvezőnek mondhatók, sőt a fővárosi régió után az ország második legfejlettebb térségeként kedvező adottságokkal rendelkezik (demográfia, foglalkoztatottság, jövedelmek, életszínvonal, szolgáltatási ellátottság és elérhetőség) számos olyan folyamat figyelhető meg, amely indokoltá teszi a további fejlesztéseket. Az érintett rendszerek kapacitási, működési és elérhetőségi paramétereire komoly hatást gyakorló jelenségek közé sorolható például:

- ▶ a lakónépesség folyamatos növekedése, a megyébe költözők számának emelkedése,
- ▶ az időskorú népesség arányának egyre fokozódó bővülése, a megye társadalmának idősödése,
- ▶ a sérülékeny társadalmi csoportok (főként a gyermekek, idősek, fogyatékosokkal élő személyek, kisebbségek, nők) és a bizonyos hátrányokat szenvedők helyzetének bizonytalansága,
- ▶ a területi, gazdasági, társadalmi és szociális (összekapcsolódó) kihívások gyorsuló ütemű fokozódása különösen a vidéki térségekben, illetve a déli és periférikus területeken,
- ▶ a területi és társadalmi alapú egyenlőtlenségi olló megmerevedése és tágulása,
- ▶ az érintett ellátórendszerek és szolgáltatók (állami, magán, civil és egyházi) túlterheltsége és alulfinanszírozottsága,
- ▶ a szakemberállomány megtartásának, pótlásának és megújításának a kihívásai.

Hatásterület: megye egésze (lakosság, települések, intézmények)

4.3. A MEGYE TEMATIKUS CÉLJAI

► T1 – Gazdaság

A tematikus fejlesztési célterület (T1) az innovatív, fenntartható és egészséges (megyei, térségi és helyi) gazdaság megteremtéséhez kapcsolódó azon **célkitűzéseket** tartalmazza, amelyek alapvetően a rugalmas gazdaság (S1), és az intelligens gazdaság (S2) stratégiai fejlesztési célok megvalósulását segítik elő.

A tematikus célterület fejlesztésének **konceptcionális alapelve** a térségben zajló gazdasági tevékenységek hard és soft feltételeinek integrált fejlesztése úgy, hogy az a térség gazdasági szereplőit segítse a globális kihívásoknak való megfelelésben, ágazati és területi együttműködéseik fejlesztésében, valamint versenyképességük javításában. Az ennek érdekében megvalósítandó **tematikus célok** a következők:

- T1.1. az ipar ágazatban tevékenykedő vállalati közegben az üzleti infrastruktúra és az alkalmazott technológia, illetve szolgáltatás fejlesztése;
- T1.2. a kisebb termelési kapacitásokkal és gyengébb tőkeellátottsággal rendelkező kis és középvállalati szektor támogatása;
- T1.3. önálló diverzifikációs irányként a turisztikai szektor komplex (infrastruktúrát és szolgáltatásminőséget egyaránt érintő) fejlesztése;
- T1.4. az élelmiszergazdaság komplex (a szántóföldi termeléstől az asztalig terjedő termékláncainak) fejlesztése;
- T1.5. a gazdasági tevékenység folyamatos megújulását szolgáló K+F+I környezet infrastrukturális és szervezeti, együttműködési kereteinek (innovációs ökoszisztéma) fejlesztése.

A fenti tematikus célok hozzájárulnak az Európai Unió 1. szakpolitikai célkitűzés (PO1: Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás) megvalósításához.

T1.1. Üzleti infrastruktúra, technológia és szolgáltatások fejlesztése

Cél: *A rendelkezésre álló termelési kapacitások és a hozzájuk kötődő üzleti szolgáltatások bővítése, az alkalmazott termelési technológia fenntarthatósági szempontokat érvényesítő fejlesztése, magas szintű digitalizáció elérése a helyi gazdaságban, a vállalati IKT megoldások és szolgáltatások terjedésének ösztönzésével.*

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2

Fejlesztési fókuszpontok (TOP PLUSZ 1. prioritás: Versenyképes megye):

- ▶ önkormányzati és állami üzleti infrastruktúra, köztük iparterületek, ipari parkok, technológiai parkok, inkubátorházak, innovációs központok, logisztikai központok fejlesztése, kiemelten szolgáltatás-fejlesztés;
- ▶ meglévő kapacitások és szolgáltatások minőségi fejlesztése, a még szükséges infrastrukturális háttér kiépítése, indokolt esetekben új üzleti infrastruktúra kialakítása;
- ▶ barnamezős területek ipari, gazdasági funkcióval történő hasznosítása;
- ▶ gazdasági övezetek, iparterületek elérhetőségét és feltárását segítő vonalas infrastruktúrák, közlekedési útvonalak fejlesztése;
- ▶ a kedvezményezett járásban a már meglévő közfoglalkoztatási termelő kapacitások fejlesztése.

Fejlesztési fókuszpontok (GINOP PLUSZ 1. prioritás:

Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció):

- ▶ kiemelt stratégiai ágazatokban működő vállalkozások, illetve a kiemelt növekedési potenciállal rendelkező, a zöld gazdasághoz kapcsolódó feldolgozóipari vállalkozások infrastruktúra és technológia fejlesztésének támogatása

Fejlesztési fókuszpontok (RRF H. komponens: Digitalizációs reform a versenyképesség szolgálatában):

- ▶ Az Ipar 4.0 és innovatív gyártás technológiák támogatása, a vállalati digitális élmény- és kompetenciaközpontok kialakítása, és az autonóm járművek és innovatív közlekedés támogatása.

Hatások: A létrejövő új termelési kapacitások révén új vállalkozások letelepedése a térségben, a működő vállalkozások hozzáadott értékének, termelékenységének és exportképességének javulása, növekvő foglalkoztatás és versenyképesség.

T1.2. KKV-k fejlesztése

Cél: Olyan vállalkozói kapacitások kialakítása és fejlesztése, amelyek lehetővé teszik új, energiahatékony termelési technológiák alkalmazását, és a vállalati folyamatok hatékonyságának javítását a kkv szektorban. Kiemelt cél a kkv-k digitális kompetenciáinak, továbbá a kkv-k tőkeellátottságának és piacra jutási lehetőségeinek javítása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2

Fejlesztési fókuszpontok (TOP PLUSZ 1. prioritás: Versenyképes megye):

- ▶ üzleti infrastrukturális beruházások kihasználtságát biztosító, a befektetés-ösztönző, a vállalkozások és gazdasági tevékenységek vonzását, bővítését célzó, a betelepülő és már a településen, térségben működő vállalkozások együttműködését, piacra jutását segítő, az önkormányzatok által szervezett, koordinált helyi szolgáltatások, gazdaságszervezési tevékenységek;
- ▶ a kedvezményezett járásban a társadalmi vállalkozások, elsődlegesen a helyi önkormányzat tagságával rendelkező szociális szövetkezetek a helyi adottságokhoz igazodó termelő, feldolgozó, szolgáltató vállalkozási tevékenységének támogatása.

Fejlesztési fókuszpontok (GINOP PLUSZ 1. prioritás: Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció):

- ▶ a kkv-k digitális ellátottságának és használatának növelése: dedikált programok a digitális technológiák vállalaton belüli és kívüli integráltsága kapcsán legnagyobb lemaradást mutató területek kezelésére.

Fejlesztési fókuszpontok (RRF H. komponens: Digitalizációs reform a versenyképesség szolgálatában):

- ▶ a mikro-, kis- és közepes vállalkozások digitális fejlesztéseinek célzott támogatása új technológiák bevezetésére és fejlesztésére.

Hatások: A fejlesztéseken keresztül növekszik az üzleti infrastruktúrát igénybe vevő kkv-k száma, a gazdasági aktivitás, illetve a vállalkozások jobb minőségű és szélesebb körű szolgáltatásokat vehetnek igénybe. A kkv-k digitális kompetenciáinak fejlesztése révén nő a szektor versenyképessége, és foglalkoztatási hatása.

T1.3. Komplex turisztikai fejlesztések

Cél: a térség gazdaságának diverzifikációja a helyi adottságok kihasználásával, a helyi gazdaság élénkítése és a foglalkoztatás növekedése érdekében, különös tekintettel a kiemelt turisztikai térségekre.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2

Fejlesztési fókuszpontok (TOP PLUSZ 1. prioritás: Versenyképes megye):

- ▶ helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerőt képező kulturális, épített, természeti örökség turisztikai hasznosítására, fejlesztése;

- ▶ ökoturisztikai fejlesztések;
- ▶ aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések (víziturisztikai fejlesztés a Mosoni-Dunán, kerékpáros fejlesztés Győr-Pannonhalma vonalon és a Szigetközben, vízi-, a gyalogos és a kerékpáros jármódok összekapcsolása egyes területeken);
- ▶ az önállóan támogatható tevékenységek elemeire épülő turisztikai termékcsomagok létrehozása
- ▶ jelentős turisztikai attrakcióval rendelkező települések turisztikai infrastrukturális és szolgáltatói hiányosságainak felszámolása a komplex élményszerzés érdekében.

Fejlesztési fókuszpontok (GINOP PLUSZ 6. tengely: Turizmus, örökségvédelem):

- ▶ Turisztikai térségekben és azokon kívül található gyógyfürdők és gyógyhelyek komplex fejlesztése;
- ▶ Turisztikai térségekben és azokon kívül található örökségvédelmi helyszínek komplex fejlesztése;
- ▶ Turisztikai térségek integrált termék- és szolgáltatásfejlesztése.

Hatások: A megye területén számos, történelmileg jelentős, egyedi tematikával rendelkező műemlék és műemlék jelentőségű terület, valamint két világörökségi helyszín és három nemzeti emlékhely található. Ezek felújítása és a hozzájuk kapcsolódó új szolgáltatások növelik a térség turisztikai vonzerejét. A fürdőkapacitások bővítése, élmény alapú fejlesztése révén a meglévő vendégkör tovább bővül, ezáltal az egészségturizmust igénybe vevők köre is bővíthet, valamint a ráépülő határmenti szolgáltatói szektor is erősödik. A megyében található kiemelt turisztikai térségek komplex fejlesztése új lehetőségeket (pl. borturizmus, szakrális turizmus) teremt az ágazatban. Az aktív- és ökoturizmus fejlesztése a vidéki térségek munkahelyteremtéséhez, valamint a helyi gazdaság fejlesztéséhez járul hozzá.

T1.4. Élelmiszergazdaság fejlesztése

Cél: az élelmiszergazdaság versenyképességének, hozzáadott értékének és jövedelemtermelő képességének növelése, valamint a klímaváltozás mezőgazdasági termelésre gyakorolt egyre erősödő hatásának csökkentése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2

Fejlesztési fókuszpontok (TOP PLUSZ 1. prioritás: Versenyképes megye):

- ▶ vidéki gazdaság üzleti infrastrukturális hátterének támogatására az agrár-vidékfejlesztési támogatásokat erősítve; agrár-vidékfejlesztési

tevékenységekhez kapcsolódó önkormányzati infrastruktúra és szolgáltatások, helyi piacszervezéshez, helyi termék-előállításához, mezőgazdasági termékek térségi piacra jutását elősegítő tevékenységek, önkormányzati többségi tulajdonú agrárlogisztikai infrastruktúra fejlesztése;

- ▶ helyi termék-előállításához, mezőgazdasági termékek térségi piacra jutását elősegítő, termelést követő műveletekhez, kezeléshez (ún. „post harvest manipuláció” jellegű: pl. tárolás, hűtés, válogatás, mosás, csomagolás) kapcsolódó közösségi, önkormányzati többségi tulajdonú agrárlogisztikai infrastruktúra kialakítása;
- ▶ települési önkormányzatok saját közétkeztetési feladatai ellátásához szükséges infrastruktúra és eszköz fejlesztése.

Fejlesztési fókuszpontok (VP B. célterület):

- ▶ helyi termékértékesítést szolgáló piacok és vásárterek létrehozása, infrastruktúrájának fejlesztése.

Fejlesztési fókuszpontok (RRF H. komponens: Digitalizációs reform a versenyképesség szolgálatában):

- ▶ az élelmiszerrendszerben megjelenő termékek nyomon-követésének és a hiteles fogyasztói tájékoztatásnak digitális átállása, a mezőgazdaság kötelező uniós adatszolgáltatási rendszereinek fenntarthatósági és hatékonyságnövelő digitális szolgáltatássá fejlesztése, a precíziós és adatalapú mezőgazdálkodásra történő átállást szolgáló rendszerek fejlesztése.

Fejlesztési fókuszpontok (RRF D. komponens: Vízgazdálkodás):

- ▶ az öntözéses gazdálkodásban optimális környezet kialakítása a vízkínálati oldal megerősítésével, olyan beruházások és rekonstrukciós munkák támogatásával, amelyek a harmadlagos művek vízszállító képességét javítják.

Hatások: A mezőgazdaságban az öntözési lehetőségek javítása olyan kedvező ökológiai állapotot hoz létre, ami nagyobb termékbiztonságot eredményez. A helyi mezőgazdasági termékek előállítási és feldolgozási hatékonyságának növelése, a termékek helyi piacokra való akadálymentes eljuttatása, a helyi termékek értékesítési csatornáikhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése javítja a helyi agrárvállalkozások működési környezetét, munkahelymegőrzést és –teremtést eredményez, hozzájárulva a város-vidék együttműködés erősítéséhez.

T1.5. Innovációs ökoszisztéma

Cél: A K+F+I térségi együttműködési rendszereinek erősítése, amelyek lehetővé teszik a felsőoktatási, akadémiai tudás üzleti környezetben való hasznosítását, ezzel elősegítve a tudásáramlás megvalósulását a helyi gazdaságban.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2

Fejlesztési fókuszpontok (GINOP PLUSZ, 2. prioritási tengely: Kutatás, fejlesztés, innováció):

- ▶ Tudástermelés támogatása: kutatási infrastruktúrák és hálózataik megteremtése, valamint fejlesztése, nemzetközi kutatási infrastruktúrák lehetőségeinek hatékonyabb kihasználása, Európai Kutatási Térségbe való erőteljesebb integráció elősegítése versenyképes kutatási projektek támogatása
- ▶ Tudásáramlás elősegítése a tudástermelés szinterei és a piaci szereplők közötti együttműködések támogatásával, mindezt segítő gazdasági-kutatási ökoszisztéma létrehozásával és fejlesztésével
- ▶ Tudáshasznosítás ösztönzése a vállalatok kutatás, fejlesztési és innovációs tevékenységeinek támogatásával
- ▶ Az intelligens szakosodás sikeres hazai megvalósításához szükséges képességfejlesztés, innovációs folyamatok humán erőforrás oldaláról történő támogatása

Hatások: Az egyetemeken képződő új tudás átadásával és gyakorlati hasznosításával nő a helyi vállalkozások innovációs készsége, új, nagyobb hozzáadott értékű termékekkel, eljárásokkal tudnak megjelenni a piacon, saját, egyedi termékek révén pedig javítani tudják pozíciójukat az ellátási láncokban.

▶ T2 – Környezeti tematikus fejlesztési célok

A környezeti témájú tematikus fejlesztési célok egyértelműen támogatják az S3 – Klíma-, környezetbarát megye, valamint az S4 – Élhető települések stratégiai fejlesztési célokat. Emellett az újszerű környezetvédelmi megoldásokon, valamint a reziliens megközelítésen keresztül hozzájárulnak az S1 – Rugalmas gazdaság, továbbá az S2 – Intelligens gazdaság stratégiai célokat is.

T2.1 Megújuló energiaforrások

Cél: az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés, a megújuló energiaforrások részarányának növelése az energiatermelésen belül, valamint a helyi alkalmazkodás megtervezésének és végrehajtásának támogatása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és KEHOP Plusz):

- ▶ *TOP Plusz 2021-2027* főbb beavatkozási területei: energiahatékonyság, energiahatékonysági és megújuló energia-felhasználást elősegítő fejlesztések, a geotermális energia hasznosítása és az ahhoz kapcsolódó egyéb, az üvegházhatású gázok kibocsátás csökkentését elősegítő tevékenységek, fenntartható városfejlesztés. Cél tovább a víziközmű beruházások tekintetében kiemelt szempontként kezelni a megújuló energiaforrások alkalmazását.
- ▶ A már elkészült Önkormányzatok Fenntartható Energia Akcióprogramjaira (SEAP) épülő projektek, valamint a programok megvalósítása energiahatékonysági tevékenységeken, megújuló energiaforrások fokozottabb alkalmazásán, valamint energetikai célú szemléletformálás tevékenységeken keresztül történjen meg.
- ▶ *KEHOP Plusz 4.* számú prioritási tengely: Megújuló Energiagazdaság - energiahatékonysági intézkedések előmozdítása, valamint a megújuló energiák ösztönzése.
- ▶ *KEHOP Plusz 4.* számú prioritási tengely: Helyi adottságoknak megfelelő megújuló energiák ösztönzése a saját fogyasztási célú, egyéni és közösségi szintű villamosenergia-termelésben.
- ▶ *KEHOP Plusz 4.* számú prioritási tengely: Egyéni és közösségi fűtés-hűtés - a helyi adottságoknak megfelelő - megújuló energia alapra helyezése.
- ▶ *KEHOP Plusz 4.* számú prioritási tengely: Az átviteli- és elosztóhálózatok rugalmasságát és az időjárásfüggő megújuló energia alapú áramtermelők integrálását célzó fejlesztések, intelligens energiarendszerek, és az energiátárolás ösztönzése.

Hatások: a megújuló energiaforrások részarányának növekedése az energiatermelés és -szolgáltatás területén, tudatos energiahasználat, helyi energetikai adottságok kiaknázása, csökkenő negatív környezeti hatások, csökkenő emissziók, javuló környezeti állapot, csökkenő üvegházhatású gázkibocsátás, az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés, a megújuló energiaforrások részarányának növelése az energiatermelésen belül, valamint a helyi alkalmazkodás megtervezésének és végrehajtásának támogatása.

T2.2. Energhatékonyág

Cél: az energhatékonyág célzott növelése mind az épületállomány, mind a termelő folyamatok vonatkozásában, a felhasznált energiamentység csökkentése hatékonyabb megoldások által, energhatékonyágra való szemléletformálás.

Az energiahatékonyság kiemelt jelentőséggel bír a megye által kitűzött stratégiai célok elérésében, hiszen a klímavédelem elképzelhetetlen az energiahatékonyság fejlesztése, a megújuló energiák felhasználásának térnyerése nélkül. A helyzetértékeléséből látható, hogy az elmúlt években jelentős javulást ért el a megye ezen a területen, számos fejlesztés történt az energiahatékonysággal kapcsolatosan, de vannak még kiaknázatlan potenciálok.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H4

Fejlesztési fókuszpontok (KEHOP plusz 4. prioritási tengely és TOP Plusz):

- ▶ okos település-fejlesztések; helyi, önkormányzati energetika: energiahatékonysági és megújuló energia-felhasználást elősegítő fejlesztések;
- ▶ fenntartható városfejlesztés;
- ▶ a települési üzemeltetéshez és karbantartáshoz szükséges eszközpark korszerűsítése;
- ▶ egyéni és közösségi fűtés-hűtés – a helyi adottságoknak megfelelő – megújuló energia alapra helyezése;
- ▶ a víziközmű beruházásoknál prioritási szempontként alkalmazandó energiahatékonyság (telepek fűtés-hűtése megújuló energiafelhasználással, elektromos berendezések hulladékhőjével, hatásfok-alapú berendezéskiválasztás stb).
- ▶ az átviteli- és elosztóhálózatok rugalmasságát és az időjárásfüggő megújuló energia alapú áramtermelők integrálását célzó fejlesztések, intelligens energiarendszerek, és az energiatárolás ösztönzése;
- ▶ a távhő-rendszer korszerűsítése, fejlesztése, megújuló energia alapra történő részleges, vagy teljes körű helyezése, “okosmérési” rendszerek kialakítása;
- ▶ decentralis (pl.: kisebb, megújuló energián alapuló fűtőművek építésével) energiatermelés fejlesztése.

Hatások: növekvő energiahatékonyság, ami környezetvédelmi és gazdasági szempontból is kedvező változásokat jelent, helyi adottságokra illeszkedő megújuló energia felhasználásával csökkenő negatív környezeti hatások, csökkenő emissziók, javuló környezeti állapot, javuló környezet-egészségügyi hatások

T2.3 Klímaadaptáció

Cél: a jelentkező klímakockázatok azonosítása és az azokra való felkészülés támogatása, a klímakockázatokból eredő negatív hatások megelőzése és/vagy a hatások mérséklése; mindezek célja, hogy a lakosság jólléte és a megye

funkcionális szerepe fenntartható legyen a megváltozott éghajlati körülmények között is.

Kiemelten fontos cél a klímaváltozás hatásainak felmérése, a klímaváltozás hatásaira és az extrém időjárási eseményekre való felkészülés, valamint a terület éghajlat változékonyságával és változásával kapcsolatos érzékenységek csökkentése. Mindezekon túl további kiemelt cél a lakosság klímatudatosságának növelése az éghajlatváltozás hatásait, következményeit és az ahhoz való alkalmazkodási lehetőségeket bemutató szemléletformáló intézkedéseken és projekteken keresztül. A dekarbonizációs, mitigációs és szemléletformálási célokat támogatandóan a Településfásítási Program 2021 júniusától kezdődően támogatja az ország faellátását, tulajdonosaiknak megélhetést, a természetes és egészséges környezetet megőrzését, növeli az elnyelő-kapacitás mértékét, továbbá egészséges kikapcsolódásra adnak lehetőséget.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S3, S4, S6

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és KEHOP plusz):

- ▶ *TOP Plusz 1. számú prioritási tengely: Helyi zöld- és kék infrastruktúra fejlesztése, klíma-alkalmazkodás (illeszkedve a helyi klímastratégiákhoz), helyi környezetvédelmi infrastruktúra és hulladékgazdálkodás fejlesztése;*
- ▶ *TOP Plusz 1. számú prioritási tengely: Katasztrófakockázat csökkentése, ahol kiemelt cél a katasztrófák elleni védekezés: megelőzés, felkészülés, reagálás, helyreállítás;*
- ▶ *Vízgazdálkodás, mely többek között vizeink jó állapotának elérését, fenntartását tűzi ki célul;*
- ▶ *kiemelt prioritás a zöld- és kék infrastruktúrák kiépítése, fejlesztése;*
- ▶ *A 3. prioritási tengely mentén hangsúlyosan jelenik meg a természet- és környezetvédelem;*
- ▶ *4. prioritási tengely: Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, mint kiemelt cél.*

Hatások: a katasztrófakockázatokra való felkészülés minőségi változása, hatékonyabb megelőzési tevékenység, a megyei felszíni-és felszín alatti vízbázisainak és víztestjeinek minőségi javítása és fenntartása, zöld- és kék infrastruktúrák fejlesztése ((pl. erdős- és fás területek kiterjedésének növelése), hatékonyabb alkalmazkodás az éghajlatváltozás okozta kihívásokhoz.

T2.4. Körforgásos gazdaság

Cél: *a hulladékkeletkezés csökkentése a hulladékok körforgásba való visszavezetésével, innovatív megoldások megvalósítása a gazdaság és*

társadalom anyagszükségletének és környezeti terheinek csökkentésére, hasznosítható nyersanyagok minél magasabb arányú kinyerése.

A megye helyzetelemzéséből látszik, hogy a hulladékgazdálkodáson belül a hulladék mennyiségének csökkentése még nem megoldott, a legtöbb településen nehézséget okoz a növekvő mennyiség kezelése. A hulladéktermelés csökkentése – melyre a körforgásos gazdaság fejlesztése jó lehetőséget teremt – mindenképpen szükséges a megyében. Ez a fejlesztés több stratégiai cél esetében támogató jellegű, hiszen szerepet játszik az innovatív gazdaság, a klíma - környezetbarát megye és az élhető települések esetében is. Ennek egyik példája, hogy a biomassza alapú energiatermelés csak abban az esetben pozitív, amennyiben a megújuló energia nem termőföldön energetikai célra előállított biomasszát jelent (energiaültetvények), hanem mezőgazdasági hulladékból adódik. A körforgásos gazdaság értelmezése jelenleg főként a hulladékok újrahasznosítására és termelésbe való visszaforgatására, valamint azok energetikai célú hasznosítására fókuszál. A későbbiekben fontos szempont a körforgásos szemlélet teljes körű eszközrendszerének alkalmazása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4

Fejlesztési fókuszpontok (KEHOP plusz 2. prioritási tengely és TOP Plusz):

- ▶ Hulladékgazdálkodás, helyi környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése;
- ▶ A meglévő rendszerek felkészítése a körforgásos gazdaságra és az új uniós célok elérésére;
- ▶ Körforgásos gazdaság lehetőségeinek feltárása a társadalom egészében;
- ▶ A gazdaság ösztönzése a körforgásos gazdaság bevezetésére a lineáris rendszerek helyett, a fenntarthatóság ösztönzése, tisztább termelés;
- ▶ Fenntarthatóbb terméktervezés, zöldfogyasztás (kedvező termékek alacsony környezetterheléssel, újrahasznosítás).

Hatások: hulladék keletkezésének csökkenése, környezetbarát fejlesztések, gazdasági megtakarítások, üvegházgáz kibocsátás csökkentése, a tisztább termelés révén csökkenő negatív környezeti hatások, alternatív nyersanyagforrások, gazdasági versenyképesség növekedése.

T2.5. Fenntartható mezőgazdaság

Cél: Az egyéni gondozásban, valamint a gazdasági szervezetek fenntartásában folytatott mezőgazdasági tevékenységek korszerűsítése és hatékonyság növelése, a mezőgazdasági termelés szemléletváltásának elősegítése, olyan kortárs irányzatok, mint az agroökológia vagy a regeneratív mezőgazdaságra elterjesztése, fiatal mezőgazdasági termelők ösztönzése az előregedő

szektortársadalom átlagéletkorának csökkentése, valamint a fenntarthatóság és az EU biodiverzitás stratégiájának e tevékenységre vonatkozó szempontjainak figyelembevételével.

A természetes vízi környezet regenerációjának és a biodiverzitás fenntartásának, és megőrzésének elősegítése hatékony víz- és energiahasználattal, alternatív energiaforrásokkal, illetve a környezetterhelés csökkentésével, annak támogatásával. A mezőgazdasági termelési módok megválasztásakor a földterületek termőképességének hosszú távú fennmaradásának biztosítása. Az erdősültség mértékének növelése egyes erdők létrehozásával, különös tekintettel az őshonos flóra- és faunaállomány fenntartására, ezáltal az üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentésére szolgáló elnyelő-kapacitás növelése. Az elnyelő-kapacitás növelésére szolgáló és a gyengébb hozammal bíró mezőgazdasági területen gazdálkodók számára alternatívát kínáló Országfásítási Program és annak hosszú távú hatásai, annak ellenére, hogy egy jelentős környezetvédelmi és emberek érzeit befolyásoló hosszútávú, nagyhatású program a „fenntartható klímabarát megye” megteremtésének az egyik alappillére. Az erdőborítottság növelésekor fontos annak a talajoldalról történő, átgondolt megvalósítása. Az erdőtelepítés során elengedhetetlen az adott terület, termőhely nemcsak tápanyagoldali, hanem talajfizikai, talajvízgazdálkodási ismerete (vízgazdálkodási kategóriák figyelembevétele). Ezeket a szempontokat az Országfásítási Program messzemenőleg magába foglalja. A talajérzékenység figyelmen kívül hagyása komoly természeti károkat okozhat, pl. erózió, fizikai-kémiai degradáció, talajélővilág rombolása (biodiverzitás csökkenése). A fejlesztések során törekedni kell a lehetséges talajkárok mérséklésére, a humuszos termőréteg megóvására és felhasználására a tereprendezési munkálatok során. Valamint az egyes üzemeltetési fázisokban számolni kell a talajszennyezés mértékének növekedésével, ennek eszközlésére védelmi intézkedések megtétele szükséges (pl. védő növény-sávok telepítése, szilárd burkolatú utakról lefolyó csapadékvíz összegyűjtése, elvezetése). A kultúrnövény termesztési- és a gyepgazdálkodás alatt álló területek, mint komplex rendszerek funkcióalapú és fenntartható kezelése, a biodiverzitás célzott növelése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2, H4, H5

Fejlesztési fókuszpontok (KEHOP Plusz és MAHOP Plusz):

- ▶ A természeti adottságoknak leginkább megfelelő, az alkalmazkodási szempontból optimálisnak tekinthető területhasználat megvalósítása (KEHOP Plusz-3. prioritási tengely);
- ▶ Alkalmazkodó mezőgazdasági mintaprojektek és mintagazdaságok kialakítása,

- ▶ A precíziós mezőgazdaság eszközrendszereinek támogatása és minél szélesebb körben való elterjesztése;
- ▶ Fenntartható halászat támogatása és a vízi biológiai erőforrások megőrzése (MAHOP Plusz);
- ▶ Az energia- és erőforrás-hatékony mezőgazdasági termelés előmozdítása, beleértve a mezőgazdasági vízhasználat fenntarthatóságát, valamint vízpótlási tevékenységek megvalósítását *KEHOP Plusz-2.* prioritási tengely);
- ▶ Mezőgazdasági célt ellátó csapadékvíz-gyűjtők és záportározók kialakítása, továbbá azt hasznosító rendszerek kiépítése, meglévők korszerűsítése;
- ▶ Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések, fejlesztések és korszerűsítések;
- ▶ Természetközeli erdőfelújítás ösztönzése, a folyamatos és állandó erdőborítási arány növelése. prevenciós programok az egészségmegőrzés és a betegségmegelőzés támogatása érdekében (*KEHOP Plusz-3.* prioritási tengely);
- ▶ A 2014-2020. évi Nemzeti Akvakultúra Stratégia tervezetének területfejlesztésre vonatkozó részei fontos célkitűzésként nevesítik a gyengébb termőhelyi adottságú, például belvízjárta területek alternatív és fenntartható hasznosítását, ezen belül haltermelési célra történő allokációját;
- ▶ A korábbi és a 2021-2026. évi Nemzeti Természetvédelmi Alapterv tervezetével összhangban az őshonos halállományok megőrzése és az idegenhonos inváziós fajok elleni küzdelem továbbra is kiemelt cél, ami egyúttal szolgálja a horgászturizmusban rejlő potenciál kihasználását is.

Hatások: a precíziós mezőgazdaság módszereit alkalmazó gazdaságok számának növekedése, a fenntartható mezőgazdasági beruházások növekedése hatékony víz- és energiahasználattal, alternatív energiaforrásokkal, illetve a környezetterhelés csökkentésével, a természetközeli erdőborítottság mértékének növekedése, mintagazdaságok által szolgáltatott jó gyakorlatok megjelenése, javuló mezőgazdasági mutatók, magasabb színvonalú és technológiájú, jobban elérhető szolgáltatások.

▶ **T3 – Területi és települési infrastruktúra tematikus fejlesztési célok**

A T3. Területi és települési infrastruktúra tematikus fejlesztési célok hozzájárulnak az S3 – Klíma-, környezetbarát megye, valamint az S4 – Élhető települések stratégiai fejlesztési célok megvalósulásához. A zöld és kék infrastruktúra fejlesztésén keresztül támogatják az S1 – Rugalmas gazdaság,

továbbá az S2 – Intelligens gazdaság stratégiai célokat. Mindezek alapján az alábbi főbb tematikus célok definiálhatók:

- ▶ Környezeti infrastruktúra fejlesztése
- ▶ Területi és települési vízgazdálkodás fejlesztése
- ▶ Közúti és kerékpáros infrastruktúra és szolg. fejlesztése
- ▶ Kötőtpályás közlekedés és intermodális csp-ok fejlesztése
- ▶ Vízi infrastruktúra fejlesztése
- ▶ Települési központok és alközpontok, leromlott állapotú településrészek fejlesztése

T3.1. Környezeti infrastruktúra és települési vízgazdálkodás fejlesztése

Cél: A Győr-Moson-Sopron megyei települések környezeti infrastruktúra szempontjából történő minőségi és mennyiségi fejlesztése. A közösségi szolgáltatást nyújtó környezeti infrastruktúrák, mint a vízelosztási- és szolgáltatási, a szennyvízelvezetési- és tisztítási, továbbá a hulladékgazdálkodási és energiaelosztási rendszerek, minél teljeskörűbb kiépítése, az egyes szolgáltatások által nem érintett települések felzárkóztatása és szolgáltatásba történő bevonása. Zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések, fenntartható vízi közmű rendszerek fejlesztése, meglévő hulladékgazdálkodási rendszerek felkészítése és a gazdaság ösztönzése a körfogásos gazdaság, továbbá az új uniós célok elérésére. Klíma-alkalmazkodás megteremtése.

A közösségi szolgáltatást nyújtó környezeti infrastruktúrák, mint a vízelosztási- és szolgáltatási, a szennyvízelvezetési- és tisztítási, továbbá a hulladékgazdálkodási és energiaelosztási rendszerek, minél teljeskörűbb kiépítése. A hatékony regionális rendszerek megvalósítása érdekében az e-digitalizációnak meg kell jelennie a víziközmű szolgáltatásban is.

Víztakarékosság és az éghajlatváltozás kihívásainak való ellenállás biztosítása (a meglévő rendszerek integrálása, hatékonyságnövelése, automatizálás és folyamatirányítás, vízveszteségek csökkentése, csapadékvíz-gazdálkodás, tisztított szennyvíz és szennyvíziszap hasznosítás, zöld és kék infrastruktúrák fejlesztése);

Az élhető települési környezetet közvetlenül meghatározó – a települési vízgazdálkodáshoz tartozó – területek az (ivó)vízellátás, a szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés, kezelés és hasznosítás fejlesztései. E területeken a műszaki infrastruktúra fejlesztése mellett a meglévő és tervezett közműrendszerek hálózati modellezése, illetve a modellek fejlesztése is szükséges a fenntartható rendszerek tervezéséhez és üzemeltetéséhez.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H4, H5, H6

Fejlesztési fókuszpontok (KEHOP Plusz és TOP Plusz):

- ▶ Ivóvízhálózatok vízbiztonságának növelése, ivóvízbázis védőterületek hatékony védelme érdekében tett intézkedések;
- ▶ Ivóvízminőség: az új Ivóvíz Irányelvből adódó feladatok és beruházások megvalósítása, ellátási hiányok felszámolása, ivóvízminőség javítása, az ivóvízellátás biztonságának fokozása;
- ▶ Csapadékvíz-gyűjtő és hasznosító rendszerek kiépítése, korszerűsítése, talajvízdúsítás, talajvízszintek rehabilitációja;
- ▶ Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések, fejlesztések és korszerűsítések;
- ▶ Kisebb és/vagy nehezen megközelíthető, 2000 LE alatti települések szennyvízelvezető rendszereinek kiépítése, és szennyvíz-agglomerációhoz csatolása;
- ▶ Illegális rétegvízutak felszámolása vagy engedélyeztetése;
- ▶ Víztakarékosság és az éghajlatváltozás kihívásainak való ellenállás biztosítása (a meglévő rendszerek integrálása, hatékonyságnövelése, automatizálás és folyamatirányítás, vízveszteségek csökkentése, csapadék-vízgazdálkodás, tisztított szennyvíz és szennyvíziszap hasznosítás, zöld és kék infrastruktúrák fejlesztése);
- ▶ A közmű-olló zárása az ivóvíz-szolgáltatásba és szennyvízelvezetési hálózatba bekapcsolt települések számának közel teljes körűvé tételével;
- ▶ Szennyvíz+: uniós jogszabályi megfelelést biztosító beruházások, egyedi megoldások, kistelepülések szennyvíz kérdéskörének megoldása, a befogadó víztestek jó állapotának elérését szolgáló beruházások
- ▶ Szennyvíztisztító telepek energiatakarékos működtetése, szennyvízben rejlő energia kinyerése, megújuló energiaforrások használata;
- ▶ A hulladékgazdálkodási tevékenység korszerűsítése, a meglévő hulladékgazdálkodási rendszerek felkészítése és a gazdaság ösztönzése a körforgásos gazdaságra, továbbá az új uniós célok elérésére;
- ▶ Minél több települések bevonása az elkülönített hulladékgyűjtési rendszerekbe;
- ▶ Energiaszolgáltató-hálózatok bővítése és kiterjesztése, a szolgáltatott energiamennyiségben a megújuló energiaforrások részarányának növelése;
- ▶ A távhő-és melegvíz-szolgáltatási rendszerek korszerűsítése, a megújuló energiaforrások részarányának növelése.

Hatások: a közmű-olló zárása, a környezeti infrastruktúrába bevont települések számának növelése, ivóvízminőség javulása, az elkülönített hulladékgyűjtési rendszerek nagyobb mértékű térnyerése, a környezeti infrastruktúra rendszerek korszerűsítése, a megújuló energiaforrások részarányának növelése a különböző energia- és erőforrás-szolgáltatási rendszerekben, innovatív, körforgásos gazdaság megoldások elterjesztése.

T3.2. Területi vízgazdálkodás fejlesztése

Cél: Az élehető települési környezetet közvetetten befolyásoló – a területi vízgazdálkodáshoz sorolható – területek a vízkárelhárítás-vízrendezés (árvíz-, belvív-, vízminőségi-, aszálykár védelem), a vízkészlet-gazdálkodás, az integrált települési csapadékvíz-gazdálkodás, valamint a vízi-közlekedés és vízenergia (mozgási, illetve hőenergia) hasznosítás komplex fejlesztése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T1.2, T1.3, T2.1, T2.3, T2.5, T3.1, T3.5

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4

A helyzetértékelésben szereplő megállapítások alapján a megye területi vízgazdálkodásának fő fejlesztési céljai:

- ▶ az EU Vízvel kapcsolatos ágazati irányelveihez kapcsolódó tervek (Vízgyűjtő Gazdálkodási Tervek (VGT), Árvízi Kockázatkezelési tervek (ÁKK)) végrehajtása; Kisvízfolyások rendezése. Talajvízszintek rehabilitációja mellett a belvízvédelmi képesség fenntartása.
- ▶ a vízhasználók fejlesztési szándékait a vízkárelhárítás, vízrendezés szempontjait és a vízvédelmi intézkedéseket összehangoló fenntartható (integrált) vízgazdálkodás megteremtése;
- ▶ a megye területén a Duna és a Mosoni-Duna vízi-közlekedési célú fejlesztése, figyelembe véve többek között a természetvédelem a katasztrófavédelem és a turizmus szempontjait is.

Fejlesztési fókuszpontok (KEHOP Plusz, MIOP és MAHOP+):

A KEHOP+ 1. prioritási tengelyéhez tartozik a Vízgazdálkodás és katasztrófavédelem csökkentése:

- ▶ *Katasztrófák elleni védekezés:* megelőzés, felkészülés, reagálás, helyreállítás.
- ▶ *Víz és település:* nagyobb léptékű, a települések életét közvetlenül befolyásoló vízgazdálkodási beruházások, a helyi adottságok függvényében megalapozva a kék és zöld infrastruktúrák előkészítését és vizeink jó állapotának elérését is.
- ▶ *Vízkár, aszálykár és vízvédelem:* nagyobb térségi vízgazdálkodási, illetve a vizek jó ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának elérését támogató beruházások összehangoltan a mezőgazdasági és ökológiai igényekkel, illetve egyéb (pl. rekreációs) célokkal.

Kapcsolódó tematikus célok: T2.5, T3.1, T3.5

A KEHOP+ 3. prioritási tengelyéhez kapcsolódik a Környezet- és természetvédelem

- ▶ A környezeti elemek védelmét szolgáló szennyezést csökkentő intézkedések és korszerű technológiák, környezeti irányítási rendszerek meghonosítása, új típusú szennyezőanyagok feltérképezése.
- ▶ A Natura 2000 területeket és védett természeti területeket magában foglaló külterületi zöldinfrastruktúra megőrzése, fejlesztése és kezelése.
- ▶ A biológiai sokféleség, a Natura 2000 hálózat szolgáltatásainak fenntartható hasznosítása.

Kapcsolódó tematikus célok: T2.3, T3.1, T3.5

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP+) 1. és 2. prioritási tengelyéhez tartozik a fenntartható halászat támogatása és a vízi biológiai erőforrások megőrzése, illetve a fenntartható akvakultúra tevékenységek támogatása. Ezekhez kapcsolódóan az alábbi fejlesztési célok fogalmazhatók meg:

- ▶ Hozzájárulás a vízi biodiverzitás és ökoszisztémák védelméhez és megőrzéséhez, ideértve a halfajok élőhelyeinek és vándorlási útvonalainak védelmét és fejlesztését célzó műszaki beavatkozásokat.
- ▶ Fenntartható akvakultúra tevékenységek támogatása, melyhez hozzá tartozik többek között a meglévő haltermelő telepek fenntarthatósági célú fejlesztései, illetve új, fenntartható akvakultúra vállalkozások létrehozásának támogatása.

Kapcsolódó tematikus célok: T1.2, T2.5, T3.1

Továbbá fontos még megemlíteni a felszín alatti vizek védelmét – különös tekintettel a meglévő és távlati ivóvízbázisokra – illetve a szennyezett területek kármentesítését. Ennek eszközei lehetnek a *KEHOP Plusz 3. prioritási* tengelyéhez kapcsolódó Környezet- és természetvédelem alábbi célkitűzései

- ▶ Szennyezett ipari területek helyreállítása, kármentesítése és előkészítése további barnamezős fejlesztésekhez (KEHOP Plusz 3. prioritás)
- ▶ A környezeti elemek védelmét szolgáló szennyezést csökkentő intézkedések és korszerű technológiák, környezeti irányítási rendszerek meghonosítása, új típusú szennyezőanyagok feltérképezése.

Kapcsolódó tematikus célok: T3.1, T3.2

Hatások: a katasztrófakockázat csökkentése, kék és zöld infrastruktúrák fejlesztése révén, vizek jó ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának/potenciáljának elérése, az integrált vízgazdálkodás megteremtése,

a szennyezett területek kármentesítése révén a talajvízminőség javulása, új típusú, szennyezéscsökkentő intézkedések megvalósítása, technológiák bevezetése.

T3.3. Közúti és kerékpáros infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése

Cél: *A közúti és kerékpáros infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások célzott, szolgáltatásbővítő továbbfejlesztése, a helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztése, ezek révén a belső periféria felszámolása, a belterületi utak burkolatának és alépítményeinek korszerűsítése, kerékpározható útvonalak kialakítása, a gyalogos közlekedést és a közlekedésbiztonság fokozását szolgáló beruházások megvalósítása.*

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plus és MOP):

- ▶ A települések úthálózatának és kerékpáros infrastruktúrájának fejlesztése (TOP PLUSZ 1. prioritás);
- ▶ Helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztésére, a belterületi utak burkolatának és alépítményeinek korszerűsítése (TOP PLUSZ 1. prioritás);
- ▶ Kerékpározható útvonalak kialakítása, az önálló kerékpáros infrastruktúra fejlesztése (pl. Vámoszabadi-Győr; Győr-Pannonhalma), az EuroVelo6 hiányzó szakaszainak fejlesztése Rajka-Gönyű között, valamint Gönyű-Ács-Komárom szakasz kiépítése, az amortizálódott szigetközi szakaszok helyreállítása, a rábaközi kerékpárutak összekötése az osztrák oldali Fertőzuggal (TOP PLUSZ 1. prioritás; MOP 3. prioritás).
- ▶ A gyalogos közlekedést és a közlekedésbiztonság fokozását szolgáló beruházások megvalósítása (TOP PLUSZ 1. prioritás);
- ▶ A településközi közlekedési hálózat fejlesztése a belső periféria felszámolása érdekében, meglévő mellékúthálózat bővítése, új szakaszokkal való kiegészítése (TOP PLUSZ 1. prioritás);
- ▶ Alacsonyabb szintű utak fejlesztése (OFTK kiemelt fejlesztési feladatai között az elérhetőség feltételeinek javítása)
- ▶ Gyorsforgalmi és 1-3. számjegyű utak hiányzó szakaszainak kiépítése, a közúthálózat kapacitásának bővítése, valamint az kerékpáros közlekedés létesítményeinek fejlesztése (TOP PLUSZ 3. prioritás – Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás).
- ▶ A megye gyorsforgalmi úthálózatában az M1 autópálya bővítése, az M85 Csorna-Sopron szakasz, M85 Sopron-Fertőrákosi országhatárig való fejlesztése valamint a hiányzó észak-déli viszonylatok (Győr-Székesfehérvár, Komárom-Kisbér-Székesfehérvár, Győr-Pápa,

Mosonmagyaróvár-Csorna közötti kapcsolatok) (TOP PLUSZ – közlekedési kapcsolatok meghosszabbítása az országhatárokig; MOP).

- ▶ A főúthálózat tekintetében a településeket elkerülő szakaszok építése, valamint a kapacitás- és utazási sebesség problémák miatti fejlesztések (pl. a 82., 84., 86. sz. főutak tekintetében), ezáltal a megye valamennyi településének bekapcsolása a gazdasági-társadalmi vérkeringésbe.

Hatások: megye közúthálózatának kapacitás- és minőségi fejlődése, a települések jobb elérésének biztosítása, fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás, a belső periféria felszámolása, a kerékpáros létesítmények és szolgáltatások bővülése.

T3.4. Kötőpályás közlekedés és intermodális csomópontok fejlesztése

Cél: A közforgalmú közlekedés, és azon belül is a kötőpályás közlekedés részarányának növelése a közlekedési munkamegosztásban.

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5, H8

A vasúti közlekedés környezeti szempontból kedvező tulajdonságokkal bír, fajlagos szennyezőanyag kibocsátása és energiaigénye alacsony. Villamos vontatás esetén a lokális kibocsátás zéró. Tömeges szállítási, közlekedési igények esetén ezért a vasút ideális, fenntartható közlekedési mód ezen igények kielégítésére.

A vasúti közlekedés támogatása, népszerűsítése, a vasúti szolgáltatások színvonalának javítása hosszú távon szemléletváltáshoz vezethet. Ha rendelkezésre áll korszerű, kényelmes, könnyen elérhető közlekedési lehetőség, akkor az emberek nagyobb hajlandóságot mutatnak a személygépjármű letételére. Ez a trend erősíti a közlekedési rendszer környezeti-gazdasági fenntarthatóságát. Egy egységes, magas színvonalú közlekedési rendszer a területi kohézió erősítésében, a térségi kapcsolatok mélyítésében, a települések közötti funkciómegosztás elősegítésében is szerepet játszhat. Kiemelten fontos a vonalas létesítmények kialakítási területeinek földtani ismerete, elkerülve az esetleges visszafordíthatatlan károkozást (lejtős tömegmozgás felszínüllyedés, szénhidrogének átfejtődéséből származó CO₂, CH₄ kiáramlás)

Fejlesztési fókuszpontok (MIOP 1.1 és 2.1):

- ▶ Győr elővárosi vasúthálózat infrastruktúrájának rendbetétele, az elővárosi forgalom feltételeinek megteremtése, különös tekintettel a 10-es és 11-es vonalakra, új megállóhelyek kialakítása az intermodalitási lehetőségek figyelembevételével, az AUDI gyárba történő személyforgalom lehetőségeinek megteremtése;

- ▶ Vasútállomások, vasúti megállóhelyek áthelyezése nagyobb forgalmi potenciálú helyszínekre (az intermodalitási lehetőségek figyelembevételével);
- ▶ 8-as vasútvonal (Győr – Sopron) kétvágányúsítása a kapacitáskorlátok oldása céljából;
- ▶ 10-es vasútvonal (Győr – Celldömölk) villamosítása (és pályafelújítás) az áruszállítási és elővárosi forgalmi potenciál javítása érdekében;
- ▶ 11-es vasútvonal (Győr - Veszprém) fejlesztése az elővárosi és turisztikai forgalmi követelményeknek megfelelően;
- ▶ Az autóbuszos és vasúti közforgalmú személyszállítás viszonyának rendezése – az indokolatlan párhuzamosságok megszüntetése, autóbuszos közlekedés rá- és elhordó szerepének kialakítása, erősítése ott, ahol az releváns;
- ▶ Az előző ponttal párhuzamosan a rá- és elhordó szerep erősítése céljából intermodális átszállóhelyek, közös peronos megállók kialakítása;
- ▶ Extra források esetén megfontolandó a Győr környéki elővárosi vasúthálózat bővítése (Győr-Kisbér), új kapcsolatok kialakítása, vagy meglévő vonalvezetések korrigálása - kapcsolódóan a Győr-Pér repülőtér vasúti kapcsolatának megteremtéséhez;
- ▶ Nagysebességű vasút megépülése esetén győri állomás/megállás biztosítása;
- ▶ Elővárosi forgalomban járműpark fejlesztése - kiemelten a kerékpárszállítási lehetőségek fejlesztése a 11-es vonal és a Fertő-tó térsége esetében;
- ▶ IC kocsik és/vagy motorvonatok beszerése
- ▶ Vágánykorszerűsítés és tengelyterhelés emelés az észak-déli vasúti folyosón (Rajka - Hegyeshalom, Csorna - Hegyeshalom, Csorna - Porpác)
- ▶ Sopron állomás kapacitásbővítése
- ▶ Sopron és Győr állomásoknál intermodális központ kialakítása
- ▶ Menetrendi fejlesztés Pápa - Csorna között
- ▶ Soproni Intermodális Logisztikai Szolgáltató Központ konténerteminal fejlesztése.

Hatások: vasúthálózat infrastruktúrája javul, kapacitáskorlátok csökkennek, vasúti vonalak forgalmi potenciálja emelkedik, autóbuszos közlekedés kapcsán a rá- és elhordó szerep erősödik, elővárosi forgalom járműparkja fejlődik.

T3.5. Vízi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Cél: A vízi közlekedés feltételeinek javítása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H3, H4, H5, H8

A belvízi közlekedés a vasút és a közúti közlekedés között helyezkedik el fajlagos energiafelhasználási és szennyezési mutatóit tekintve, ezért a közlekedési munkamegosztásban részarányának növelése kívánatos. Áruszállításban szerepe a szállítási időre érzéketlen tömegárukra koncentrálódik elsősorban, azonban ezen szegmensben a legolcsóbb szolgáltatás. Személyszállítás területén a hajózás szerepe kiegészítő jellegű, elsősorban infrastruktúra helyettesítő szerepe van (hidak kiváltása). Emellett a turisztikai szolgáltatások területén van jelentősége a hajózásnak.

A vízi infrastruktúra alternatív közlekedési kapcsolatokat tesz lehetővé, növeli a közlekedési rendszer zavaró hatásokkal szembeni ellenállását. A Szigetköz térségében a víz, a folyó összeköt és elválaszt. A települések kapcsolatrendszerének és gazdaságának elválaszthatatlan eleme a folyó, ezért ennek minél sokrétűbb felhasználása – természetközeli állapotának fenntartása mellett – mindenképpen alapvető szükséglet.

Fejlesztési fókuszpontok (TOP PLUSZ 1.1 és 1.2, MIOP 2.1):

- ▶ A véneki torkolati műtárgy megépülésével a Mosoni-Duna vízi útként is történő hasznosítása.
- ▶ Győr-Gönyű kikötő infrastruktúrájának fejlesztése, igazi intermodális csomóponttá történő kiépítése.
- ▶ Győri személykikötő kialakítása a belvárosban.
- ▶ Kiegészítő szolgáltatásként a hajózás megjelenése a helyi közlekedésben Győr városában.
- ▶ TEN-T kikötők víz- és szárazföldi oldali infrastruktúrájának fejlesztései.
- ▶ A magyarországi Duna szakaszon közlekedő hajók hajtásláncának földgáz vagy hidrogénalapúvá alakítása.

Kapcsolódó tematikus célok: T1.3, T3.1, T3.5

Hatások: Mosoni-Duna vízi útként való hasznosítása, helyi közlekedés fejlesztése, kikötők infrastruktúrájának fejlesztése, vízi közlekedés kibocsátásainak csökkenése.

T3.6. Települési központok és alközpontok, leromlott állapotú településrészek fejlesztése

Cél: Települési központok és alközpontok fejlesztése révén a megye kiegyensúlyozott térszerkezeti fejlődésének biztosítása, a megye többközpontúságának biztosítása, közép- és kisvárosok térszervező képességének erősítése, fenntartható városfejlesztés.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H4, H5

A településhálózatban a jellemző méret és népsűrűség alapján mutatkozó differenciák egy észak-déli törésvonalat rajzolnak ki. Az apró- és kistelepülések többsége a Győr-Sopron vonaltól délre helyezkedik el. A jelentős népességnövekedést elkönnyvelő települések elsősorban Győr, Sopron és Mosonmagyaróvár térségében koncentrálódnak, míg a megye déli területeinek településeire általában a népesség számának stagnálása, a megyehatár menti területeken annak jelentősebb mértékű csökkenése jellemző. A megye kiegyensúlyozott térszerkezeti fejlődésének biztosításához elengedhetetlen az alközpontok fejlesztése, az élhető lakókörnyezet megteremtése és a túlzott területhasználatot igénylő fejlesztések elkerülése. Az OFTK területfejlesztési szempontjait is figyelembe véve kiemelt fejlesztési cél a megyék többközpontúságának biztosítása, a közép- és kisvárosok térszervező képességének erősítése és a többközpontú fejlődés biztosítása.

A helyi és térségi szolgáltatások és közszolgáltatások fejlesztése, valamint a fenntartható városfejlesztés megerősítése hozzájárul a megye versenyképességéhez.

A fenntartható városfejlesztés érdekében törekedni kell a meglévő települési zöldterületek megóvására, azok további fejlesztésére, a lakosság egészségi állapotát javító rekreációs területek létrehozására, és az épített infrastruktúra mentén kialakítható zöldfelületek és fásítások kialakítására.

A természeti környezet védelme érdekében javasolt a települések szélén olyan parkerdők kialakítása, ahol a sportolásra, rekreációra vágyók ki tudnak kapcsolódni, ahol az egyén az egészségét meg tudja őrizni a természetben járással, viszont az erdők vad- és növényvilága is védve maradhat.

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok beintegrálása érdekében a leromlott állapotú településrészek fejlesztése mellett gondoskodni kell a megfelelő minőségű lakhatás biztosításáról, és a sérülékeny csoportok számára a támogató közeg kialakításáról (szociális városrehabilitáció).

A települési infrastruktúra és a leromlott állapotú településrészek fejlesztését az érintett lakosság bevonásával, a kivitelezés alatt fellépő és a megvalósítást követő esetleges zaj- és légszennyezettségi ártalmak elkerülésével, az érintettek egészségi állapotának megóvása mellett kell megvalósítani.

*Fejlesztési fókuszpontok:**Településfejlesztés, települési szolgáltatások fejlesztése:*

- ▶ Integrált településfejlesztési beavatkozások megvalósítása;
- ▶ Települések, településközpontok revitalizációja (gazdasági, kereskedelmi és szolgáltatói funkciók erősítése, a közösségi terek infrastrukturális felújítása, bővítése, kreatív, új szolgáltatások és programok befogadására alkalmas térére alakítása [beleértve az önkormányzati, nonprofit és egyházi tulajdonú közösségi tereket is]);
- ▶ Barnamezős területek és rozsdáövezetek rehabilitációja (új funkciókkal [közösségi, kulturális, zöldterületi stb.] való ellátása, család- és klímabarát módon megújító rehabilitációja [beleértve az épületállomány megújítását, hasznosítását]);
- ▶ Közösségi és kulturális terek fizikai rehabilitációja, fejlesztése, a „közösségi tér funkcióinak” bővítése (melynek részei a helyi kultúra, hagyományok, illetve egyéb, a helyi közösség által szervezett rendezvények [pl.: piac]);
- ▶ Települési közterületek családbarát és környezettudatos megújítása, a családok és fiatalok hasznos szabadidő eltöltését szolgáló rekreációs övezetek, városi közösségi terek kialakítása;
- ▶ A települések és településrészek (zöld és barnamezős beruházások, város rehabilitáció) fejlesztése során, a településkép, a jellegzetes, értékes és hagyományos építészeti karakter megőrzése.
- ▶ Települési zöldterületek megóvását és további fejlesztését szolgáló megoldások támogatása.
- ▶ IKT és okos település fejlesztések megvalósítása, a nemzetközi versenyképesség, a népesség megtartása és a helyi közösségek erősítése, valamint a fenntartható, klíma- és környezetbarát településfejlesztés és településüzemeltetés elősegítése érdekében. Az önkormányzatok és a polgárok felkészítése az okos, illetve digitális megoldások alkalmazására.
- ▶ Szociális városrehabilitáció, az érintett települési szövetbe ágyazott városrészek meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, új gazdasági, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása, az ott élők integrációjának biztosítása.

Hatások: települések, településközpontok revitalizációja, szolgáltatói funkciók erősödése, barnamezős területek és rozsdáövezetek rehabilitációja, közösségi és kulturális terek fejlődnek, városrészek meglévő funkciói bővülnek, okos alkalmazások valósulnak meg, adott városrészben élők integrációja javul.

► T4 – Társadalmi tematikus fejlesztési célok

A tematikus fejlesztési célterület (T4) az innovatív, fenntartható és egészséges (megyei, lokális és helyi) társadalom megteremtéséhez kapcsolódó azon **célkitűzéseket** tartalmazza, amelyek a megfelelően képzett humán erőforrás (S5), az egészséges és támogató társadalom (S6) stratégiai fejlesztési célok alá rendelődnek, továbbá az élhető települési környezet (S4) megteremtését is elősegítik.

A tematikus célterület fejlesztési **konceptcionális alapelve** az egymással szorosan összekapcsolódó, egymásra hatást gyakorló, optimális esetben pedig egymást erősítő humán és szociális faktorok együttes és integrált megközelítése:

- a lakosság egészségi állapotának és az egészségügyi szolgáltatások minőségének (T4.1);
- az oktatás, képzés és nevelés lehetőségeinek és esélyeinek (T4.2);
- a szociális védelem és társadalmi befogadás eszközkészletének (T4.3);
- a hátrányos helyzetű csoportok és térségek társadalmi felzárkóztatásának (T4.4);
- a helyi társadalmak különböző szintű közösségeinek, azok kultúrájának és az ott élők szabadidős aktivitási lehetőségeinek (T4.5) olyan irányú javítása és fejlesztése, amely elősegíti a társadalmi jól-lét további fokozását, kiemelten a „Szociálisabb és befogadóbb” (PO4), részlegesen pedig a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” (PO5) **szakpolitikai célkitűzések** megyei vonatkozásainak megteremtését.

Az alábbi tematikus fejlesztési célok **indokoltságát** a 4. 5. és 6. stratégiai célnál részletesen kifejtett helyzetjelző és értékelő megállapítások együttesen jelenítik meg a célterület komplexitásából és integrált voltából fakadóan.

T4.1. Egészségügyi fejlesztések

Cél: *A lakosság egészségi állapotának, gyógyulási esélyeinek, az egészségmegőrzés- és fejlesztés, illetve a betegségmegelőzés feltételeinek, továbbá az ezekkel összefüggő egészségügyi ellátó rendszer infrastrukturális és szolgáltatási elemeinek (pl. infrastrukturális feltételek, szolgáltatások minősége, szakemberállomány, kompetenciák, technológiák, elérhetőség, hozzáférés) javítása korszerűsítés, felújítás, átalakítás, bővítés, létesítés, illetve új szolgáltatások, funkciók és aktivitások megteremtése révén.*

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S5, S6

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2, H4, H7

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és EFOP Plusz):

- ▶ az egészségügyi alapellátás, járó- és fekvőbeteg-ellátás, valamint az egészségfejlesztés infrastrukturális feltételeinek és eszközellátottságának javítása;
- ▶ az alapellátás szerepének megerősítése a szolgáltatások elérhetőségének javításával, a dolgozók kompetenciáinak, szaktudásának növelésével, az alapellátás prevenciós tevékenységének megerősítésével;
- ▶ az egészségügyi humánerőforrás megerősítése többek között a hiányzó szakemberek biztosításával, korszerű képzésekkel, továbbképzésekkel, a munkakörülmények javítása;
- ▶ az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés megerősítése, többek között hiánypótló szolgáltatások kialakításával;
- ▶ az e-egészségügy rendszerének továbbfejlesztése, telemedicina szolgáltatások széleskörű elérhetőségének támogatása;
- ▶ a szervezett szűrési rendszer továbbfejlesztése;
- ▶ prevenciós programok az egészségmegőrzés és a betegségmegelőzés támogatása érdekében;
- ▶ a rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás népszerűsítése, egészségtudatos életmód elterjesztése.

Hatások: születéskor várható élettartam emelkedése, egészségben eltöltött évek számának növekedése, egészségesebb életmód és prevenció, hatékonyabb betegségmegelőzés, javuló egészségügyi mutatók, magasabb színvonalú és technológiájú, jobban elérhető szolgáltatások.

T4.2. Oktatás, nevelés

Cél: A 21. század új kihívásainak és elvárásainak megfelelni képes oktatási-nevelési rendszer létrehozása az oktatás infrastruktúrájának modernizálásával, az oktató-nevelő munkát végző képzők képzésével és megbecsülésével, a módszerek és tartalmak korszerűsítésével, esélyteremtéssel, hátránykompenzációval és széles körű együttműködésekkel.

Az oktatási intézmények és dolgozóik érik el diákjaikat, a diákoknak pedig legyen hozzáférésük a tudástartalmakhoz és az oktatási terekhez digitális és jelenléti oktatás esetén is. Ennek kapcsán szükséges az oktatás és az oktatási intézmények tartalmi és infrastrukturális korszerűsítése. Az oktatási munka zavartalanságának biztosítása minden körülmények között, megfelelő számú, módszertanilag jól felkészült, az adott település oktatási intézményéhez kötődő tanárokkal.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S4, S5

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H1, H2, H4, H7

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és EFOP Plusz):

- ▶ az oktatás és a képzés minőségének és munkaerő-piaci relevanciájának növelése, beleértve a felnőtt- és szakképzést, az álláskeresők képzését is;
- ▶ bölcsődei, óvodai és iskolai feladatellátási helyek, gyógypedagógiai intézmények szakmai és infrastrukturális, beleértve a digitális infrastruktúrát is, fejlesztése, eszközparkjának és szolgáltatásainak megújítása;
- ▶ az oktatásban és nevelésben dolgozók élethosszig tartó tanulásának elősegítése, digitális, nyelvi és oktatási kompetenciájuk fejlesztése, az oktatási intézmények munkatársi megtartó erejének növelése;
- ▶ az iskolai eredményesség javítása, tanulók kompetenciáinak megerősítése, a nem-formális és informális tanulási lehetőségek szélesítése;
- ▶ a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés, valamint a köznevelési intézmények hátránykompenzációjának erősítése, a korai iskolaelhagyás megelőzése;
- ▶ oktatási esélyteremtés, a köznevelési intézmények esélyteremtő szerepének erősítése, az oktatási kirekesztettség csökkentése;
- ▶ szorosabb együttműködés kialakítása a megye felsőoktatási intézményei és a köznevelési intézmények között, illetve a munkáltatók és a képzési intézmények között.

Hatások: a társadalmi mobilitást és az esélyegyenlőséget magasabb szinten szolgáló oktatási tér kialakítása.

T4.3. Szociális fejlesztések

Cél: A szociális fejlesztések egyrészt az érintett és sok esetben sérülékeny csoportok (családok, gyermekek, fogyatékkal élők, időskorúak, szenvedélybetegek, hajléktalan emberek) társadalmi befogadásának erősítésére, lakhatásának és ellátásának biztosítására, valamint foglalkoztatásának elősegítésére irányulnak, továbbá kiterjednek az érintett szociális szolgáltatások és intézmények fejlesztésére és funkcióváltására, valamint az egyre fokozódó demográfiai és társadalmi kockázati/bizonytalansági kihívások okán kiemelten kezelik a család-és ifjúságügyi, továbbá az idősellátási, idősgondozási fejlesztési utakat és lehetőségeket.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S6

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5, H7

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és EFOP Plusz):

- ▶ szociális szolgáltatások (alapellátás, nappali ellátás) és intézmények infrastrukturális és szolgáltatási alapú fejlesztése és funkcióváltásának

- támogatása (új intézmények létesítése, bővítés, férőhelyek, szakemberállomány, eszközállomány stb.);
- ▶ a minőségi szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük biztosítása;
 - ▶ sérülékeny csoportok (főként a gyermekek, fogyatékos személyek és idősek) szociális védelemének javítása;
 - ▶ a valamilyen szempontból akadályoztatott személyek és csoportok társadalmi részvételének elősegítése (akadálymentesítés);
 - ▶ a gyermekvédelmi ellátórendszer fejlesztése, a gyermekek családban történő nevelkedésének támogatása,
 - ▶ a fogyatékos személyek és idősek családban maradását elősegítő szolgáltatások fejlesztése;
 - ▶ a családi élet és a munka összeegyeztethetőségének támogatása, a családok szerepének megerősítése, családbarát értékek közvetítése, valamint a különböző családformák (nukleáris, többgenerációs, egyszülős és mozaikcsaládok) támogatása;
 - ▶ generációk közötti kapcsolatok erősítése;
 - ▶ önkéntesség kultúrájának népszerűsítése.

Hatások: szociális szakemberek állományának, képzettségének és utánpótlásának, az ellátási feltételeknek, körülményeknek és férőhelyeknek, a szolgáltatások minőségének, hatókörének és elérhetőségének, az érintett csoportok esélyegyenlőségének, a családok szerepének és funkcióinak, a társadalmi párbeszédnek, a reciprocitásnak, a természetes támogató mechanizmusoknak a javulása, továbbá a társadalmi egyenlőtlenségek, megkülönböztetések és a marginalizáció/izoláció csökkenése.

T4.4. Társadalmi felzárkóztatás

Cél: A megyei társadalmi felzárkózási fejlesztések célja (összhangban a magyar és európai társadalmi felzárkóztatási stratégiai célkitűzésekkel és szakpolitikákkal) a nélkülözésben, szegénységben élők, a depriváltak arányának csökkentése, a társadalmi hátrányok és nehézségek újratermelődésének megakadályozása, a területi és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, valamint a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség erősítése, különös tekintettel a sérülékeny csoportok tagjaira, és kiemelten a roma népességre.

A célkitűzés vonatkozásában kiemelt fontosságú a további T4. illetve a T1. és T3. tematikus célok (egészségügy, köznevelés, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, szociális ellátás, foglalkoztatás, munkavállalás, szociális gazdaság, lakhatás, életmód-szabadidő) megvalósítása, mivel csak integrált, komplex fejlesztési folyamatok révén lehet eredményesen elérni a kitűzött felzárkóztatási célokat. A fenti sajátosságból fakadóan a társadalmi

felzárkóztatás szempontjából kiemelt jelentőségű, célzott és az érintett célcsoportokra specifikált egészségügyi, oktatási, képzési, foglalkoztatási és lakhatási stb. profilú fejlesztési fókuszpontok itt szerepelnek. A társadalmi felzárkóztatási fejlesztési célok sikeres tervezése és megvalósítása, továbbá a hatékonyabb kommunikáció érdekében bizonyos esetekben indokolt lehet társadalmi igényfelméréseket is végezni. Fontos továbbá annak biztosítása, hogy a hátrányos helyzetű csoportok és térségek fejlődési üteme gyorsabb legyen, mint a nem hátrányos helyzetben lévőké, mivel enélkül a területi és társadalmi különbségek mérséklése nem lehetséges.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S4, S5, S6

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H5, H6, H7, H8

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és EFOP Plusz):

- ▶ a foglalkoztathatóság növelése, az alacsony képzettségűek tanulási lehetőségeinek biztosítása, a foglalkoztatási szempontból különösen hátrányos helyzetűek (kiemelten a roma nők) foglalkoztatásba ágyazott képzése;
- ▶ hátrányos helyzetű személyek vállalkozóvá válásának és munkalehetőségeinek bővítése, vállalkozások és társadalmi vállalkozások elindításának ösztönzése;
- ▶ megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási helyzetének javítása, és a közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedési esélyeinek növelése;
- ▶ a telepszerű és szegregált körülmények között élők társadalmi integrációja, a megfelelő minőségű lakhatási helyzet és lakókörnyezet javítását célzó intézkedés;
- ▶ szociális városrehabilitáció - a leszakadással érintett városrészek integrált infrastrukturális, lakhatási és szociális, humán fejlesztésével;
- ▶ egészséges és biztonságos lakókörnyezet megteremtése a legszegényebb településeken összehangolt, integrált módon történő beavatkozásokkal;
- ▶ gyermekes családok szegénységének csökkentése, integrált járási gyermekprogramok és a koragyermekkori felzárkóztatást segítő szolgáltatások fejlesztése;
- ▶ az anyagi nélkülözést enyhítő programok indítása, folytatása és továbbfejlesztése, a rászoruló személyek közvetlen támogatása.

Hatások: a relatív jövedelmi szegénységben élők, a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők, a súlyos szociális és anyagi nélkülözésben élők arányának, a területi egyenlőtlenségeknek, a szegregációs folyamatoknak, a hátrányos megkülönböztetésnek és diszkriminációnak a csökkenése.

T4.5. Közösség, kultúra, szabadidő és sport

Cél: *A megye természeti-, épített- és szellemi–kulturális kínálatán alapuló, abból táplálkozó, a helyi kötődést és identitást erősítő, a jól-létet és a közösség megtartó erejét növelő kezdeményezések számának növelése és a már működő, jó gyakorlatként értékelhető elemek támogatása a kultúra, a szabadidő, aktív turizmus és sport területén, továbbá a megvalósuló programoknak és kezdeményezéseknek helyet nyújtó intézményi illetve intézményen kívüli alternatív helyszíneken infrastruktúra és eszközpark megóvása és fejlesztése.*

A szabadidő hasznos eltöltéséhez és a kulturálódáshoz a megye rendkívül sokszínű lehetőséget nyújt, a lehetőségek tárháza azonban településenként, térségenként változik. A hagyományos kulturális intézmények szerepe és szolgáltatásainak köre az utóbbi évtizedben sokkal komplexebbé vált, a kötelezően ellátandó feladatok mellett sok esetben a helyi közösségi élet szervezőivé és centrumává váltak. Az önkormányzati fenntartású intézmények terei mellett egyre több településen jelennek meg nonprofit, vagy egyházi fenntartású közösségi terek is, de találhatunk példát a közterületek és a természeti környezet közösségi jellegű felhasználásra is a megyében. Ezt a változatos kínálatot szükséges valamilyen módon propagálni a települések és a megye minden lakója számára és, amennyiben az itt szervezett eseményeknek és kínálatnak a régió túlmutató kulturális és idegenforgalmi relevanciája is van, úgy a megyénk kívül élők számára is. Az aktív turizmus és szabadidő eltöltés (beleértve a vízparti, gyalogos és kerékpáros, természeti-öko, kulturális-örökség, egészségturizmus területeit) feltételeinek és adottságainak fejlesztése a lakosság egészségben eltöltött éveinek számára, fizikai-mentális és szociális jóllétére gyakorol kedvező hatást. A célkitűzések végrehajtása során érdemes kiemelt figyelmet fordítani a korosztály specifikus programokra is, ahol minden korcsoport megtalálhatja a maga számára megfelelő eseményeket, programokat a közösségfejlesztés érdekében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S5, S6

Kiemelten kapcsolódó horizontális célok: H2, H4, H6, H7, H8

Fejlesztési fókuszpontok (TOP Plusz és EFOP Plusz, IKOP Plusz):

- ▶ közösségi és kulturális terek állagmegóvása, továbbfejlesztése;
- ▶ közösségi és kulturális terek, illetve közterek átalakítás és eszközparkjának fejlesztése funkcióbővítési céllal;
- ▶ helyi identitásból fakadó, ahhoz kötődő és azt erősítő, a társadalmi összetartozást támogató helyi kulturális/közösségi kezdeményezések kiemelése és megerősítése, ezzel kapcsolatos programok megvalósítása;
- ▶ Győr-Moson-Sopron Megyei Értéktár gondozása, bővítése;
- ▶ helyi sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése, a versenysport, tömegsport, diáksport feltételeinek megteremtése, fejlesztése;

- ▶ kisgyermekkorai, óvodai mozgásfejlesztést célzó programok; az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató sportprogramok (kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségek intézményi és egyesületi programjaiba való bekapcsolódását ösztönző kezdeményezések);
- ▶ a megyei felsőoktatási intézmények részvételének ösztönzése az intézményi és lakossági szabadidősportot, egészségnevelést támogató programokban (egészségfejlesztő egyetemek);
- ▶ a megye természeti adottságain alapuló, az aktív szabadidő eltöltésére, aktív turizmusra alkalmas helyszínek és módok szinergiájának kihasználása, propagálása, fejlesztése (pl. vízparti, gyalogos és kerékpáros, természeti-öko, kulturális-örökségi, egészségturisztikai);
- ▶ egészséges életmóddal, az életminőség növelésével kapcsolatos szabadidős tevékenységek propagálása és fejlesztése;
- ▶ az együttműködő társadalom erősítése, támogató-megtartó, reziliens helyi közösségek erősítése szemléletformálással, érzékenyítéssel;
- ▶ alulról jövő, helyi közösségi kezdeményezések támogatása.

Hatások: Mindenki számára nyitott és elérhető programok, helyszínek és lehetőségek létrejötte. Szolgáltatások, helyszínek és programok bővülése, az elért és bevont lakosság arányának növekedése.

A társadalmi tematikus célok kapcsolódása a horizontális célokhoz

A nyolc horizontális cél mindegyike kapcsolódik a társadalmi tematikus fejlesztési célokhoz. Az alábbi összefoglaló táblázat a kapcsolódási pontok lehetséges **tartalmi elemeinek** a legfontosabb összetevőit ismerteti.

Magas hozzáadott értékű termelő és szolgáltató tevékenységek fejlesztése, új iparágak megtelepedése, valamint befektetés ösztönző környezet megteremtése érdekében történő infrastruktúra fejlesztése (pl. új ipari park létesítése)

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T 1.1. , T1.5.

Barnamezős terület rehabilitáció keretében új városi funkció létrehozása, fenntartható városrészben közösségi és kulturális negyed kialakítása

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T3.6., T.4.5.

Horizontális célok	T4. Társadalmi tematikus fejlesztési célok az egészségügy, oktatás-képzés, szociális ellátás, közösségi-civil aktivitás, kultúra és a magánszféra vonatkozásában
H1: Digitalizáció	Eszközök, adatok, szoftverek, felhő megoldások, dolgok internete, mobil megoldások, VR/AR, mesterséges intelligencia megjelenése az összes érintett területen

H2: Reziliencia	A testi és mentális egészség, a megfelelő humán-kulturális tőke, az ismeretek, a társadalmi biztonság és a közösségi beágyazottság erősíti a folytonos változással, sokszerű helyzetekkel járó adaptív megküzdés képességét.
H3: Fenntarthatóság	Fenntarthatósági szempontok és kérdések érvényesítése az oktatásban, az egészségügyben, a kulturális és szabadidős aktivitásokban, az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális és szolgáltatási jellegű fejlesztésekben.
H4: Szemléletformálás	Egészségtudatosság, megelőzés, egész életen át tartó tanulás, igények felismerése, jogok és lehetőségek, társadalmi érzékenyítés, tudatosság.
H5: Területi kohézió	Területileg kiegyenlítettebb szolgáltatások, erőforrásmegosztás, hatékonyabb területi alapú kooperáció és munkamegosztás.
H6: Közösségi erőforrások	Közösségi, társadalmi-civil aktivitás és mobilizálás, lokális humán és kulturális értékek-erőforrások mozgósítása, alulról szerveződő segítő-támogató hálózatok szerveződése.
H7: Esélyegyenlőség	Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, egyenlő és méltányos feltételek, lehetőségek és esélyek a munka, oktatás, szociális ellátás, kultúra és szabadidő és a magánélet keretei között.
H8: Térségi, településközi együttműködés	Egészségügyi szolgáltatások, oktatási-képzési szolgáltatások, szociális szolgáltatások, kulturális-szabadidős és sport jellegű aktivitások összekapcsolása.

4.4. A MEGYE HORIZONTÁLIS CÉLJAI

► H1 – Digitalizáció

A társadalmi, gazdasági megújulás egyik kiemelkedő szegmense a digitalizáció, amely a digitális alpinfrastruktúra fejlesztésén (hálózat kiépítése, informatikai eszközök beszerzése), illetve a lakosság és a vállalkozások digitális kompetenciáinak erősítésén túl szemléletformálást is igényel a digitális megoldások elfogadottságának növelése érdekében.

A horizontális cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió 1. szakpolitikai célkitűzéséhez (PO1: Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás), amely a tudás alapú gazdaság kiépítése és továbbfejlesztése. Ehhez alapvető feltétel a folyamatos innovációs tevékenység, amely ma már nem képzelhető el digitális eszközök, megoldások és az alkalmazásukhoz szükséges egyéni és szervezeti tudás nélkül. Vagyis a digitalizáció nemcsak az eszközök és a működtetésükhöz szükséges infrastruktúra fejlesztését feltételezi (Európai Unió 3. szakpolitikai célkitűzés (PO3: Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság), hanem a társadalom részéről is komoly kihívást jelent a digitális kompetenciák fejlesztése. A digitalizáció valójában

nemcsak a gazdaságban, de a társadalomban is paradigmaváltást tesz szükségessé, hiszen a digitális készségek fejlesztése nemcsak azért fontos, hogy a munkavállalók felkészültek legyenek a digitális eszközök használatára, hanem azért is, mert a digitalizáció valójában szerkezetváltást eredményez a munkaerőpiacon is azáltal, hogy hagyományos munkakörök tucatjai válódhatnak ki digitális megoldások révén, és ez alkalmazkodni képes munkavállalókat igényel. Vagyis az oktatási és képzési rendszernek is fel kell készülnie a digitális kihívásokra. A digitalizáció lehetőségeinek kiaknázása szemléletformálást is igényel a munkaadói, a munkavállalói, a szolgáltatói, valamint a fogyasztói oldalról egyaránt, hiszen a távolról végzett munka és bizonyos távolról nyújtott vagy igénybe vett szolgáltatások társadalmi elfogadottságát még erősíteni szükséges.

► H2 – Reziliencia

A reziliencia a rendszerek, entitások, közösségek vagy egyének azon képessége, mely lehetővé teszi a változó külső körülményekhez történő sikeres alkalmazkodást (adaptációt), illetve a kívülről érkező, sokszerű külső hatásokkal szembeni ellenállást az alrendszerek működőképességének fenntartása mellett. Vagyis a reziliencia a gazdaság, a társadalom és a környezet szférájában külön-külön és ezek kölcsönhatásában egyaránt értelmezhető fogalom, ami olyan adaptív, alkalmazkodó mechanizmusok kifejlesztését jelenti, amelyek a turbulensen változó környezet kihívásaira segítenek adekvát válaszokat adni. Kiemelten fontos azon sérülékeny csoportokat érintő, környezeti, társadalmi és gazdasági folyamatok mérséklése, amelyek negatív hatást gyakorolnak a leszakadó térségekben élők életminőségére.

A horizontális cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió több szakpolitikai célkitűzéséhez is (a gazdasági szféra révén a PO1-hez: Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás, a környezeti szféra révén a PO2-höz: Zöldebb, karbonszegény Európa, és a társadalmi szféra révén a PO5-höz: A polgárokhoz közelebb álló Európa). A fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő integrált társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődés folyamatos adaptív alkalmazkodást kíván a globális és lokális kihívásokhoz, ami egyaránt feltételezi a hazai és nemzetközi jó gyakorlatokból való tanulás, és az egyedi problémakezelés által feltételezett készségek és képességek meglétét, mind egyéni, mind pedig társadalmi szinten. Az adaptív rugalmasság tehát nem alapvetően módszertani, sokkal inkább szemléletmódbeli kihívás az egyének és szervezetek számára.

► H3 – Fenntarthatóság

A fenntartható fejlődés (sustainable development) olyan fejlődési (nem növekedési) folyamat, amely „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét arra, hogy kielégítsék a saját

szükségleteiket”. A fenntartható környezet- és tájhasználat és a beruházások (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) tervezése során figyelemmel vannak a természeti értékek, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés csökkentésére, a zajterhelés csökkentésére, valamint a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a megyei, illetve települési rendezési tervekre, melyeknek célja elősegíteni, koordinálni a fejlesztéseket, védeni a természeti és épített örökségeket, ennek során figyelembe venni a helyi adottságokat, és ezek nyomán elősegíteni a fejlődést. Törekedni kell arra, hogy a különböző társadalmi csoportok életminősége és jólléte úgy tudjon növekedni, hogy az elérése folyamán nem sérül a környezet, és a jövő generáció képessége arra, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket.

A horizontális cél alapvető célkitűzésként jelenik meg az EU jelenlegi Szerződéseiben; a „Zöldebb, karbonmentes Európa” (PO2) szakpolitikai célhoz kapcsolódik. Modern választ ad a növekvő energiaigényekre, a környezet- és tájhasználat kérdéseire, a természeti értékek, vízbázisok védelmére, az emissziók csökkentésére.

► **H4 – A társadalom és a gazdasági élet szereplőinek érzékenyítése (szenzibilizálása), a környezettudatosság növelése**

A társadalom és gazdaság résztvevői ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetük állapotát, a biológiai sokféleség jelentőségét és értékeit, az ökoszisztéma szolgáltatások fontosságát, a környezetvédelem szükségességét és ismerjék az általuk is használt termékek, eszközök környezeti kockázatait, azok következményeit, a mérséklés és kezelés lehetőségeit, továbbá akarjanak tenni a környezet megóvása érdekében. Ismerjék meg és alkalmazzák a természeti erőforrásokkal való gondos bánásmód lehetőségeit (energia- és víztakarékosság, hulladékcsökkentés stb.).

A fenntarthatóság elérése a környezettudatosság növelését igényli, melyhez szükséges a társadalom szerepvállalása. A társadalom szerepvállalását nagymértékben növelni kell ahhoz, hogy elérhető legyen a fenntartható életminőség, valamint megteremthető legyen egy fenntartható és élhető város, illetőleg megye. Az aktív szemléletformáláson keresztül a társadalom figyelmé felhívható a környezetvédelem fontosságára, a benne rejlő lehetőségekre és az annak elhanyagolásával járó veszélyekre, kockázatokra. A Nemzeti Energiastratégia többek között célul tűzi ki az energiafogyasztási szokások megváltoztatását és az energia- és környezettudatos fogyasztói társadalom kialakítását. Feladatként írja elő a fogyasztók energia- és környezettudatos szemléletének formálására és fejlesztésére irányuló cselekvési terv, az *Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv (EKSzCsT)* kidolgozását. A tematikus célokban megjelölt beavatkozási területekhez, beavatkozásokhoz kapcsolhatók különböző szemléletformálási,

disszeminációs és oktatási tevékenységek, melyek az energia- és klímatudatosság növelését, az energiahatékonysági fejlesztések és a megújuló energiafelhasználás arányának növelését, valamint a zöldinfrastruktúra fejlesztését elősegítő tevékenységek bemutatását, megértését teszik lehetővé.

► **H5 – A megye belső társadalmi és területi kohéziójának erősítése**

A területi és társadalmi/gazdasági alapú különbségek, egyenlőtlenségek mérséklése, a hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása, a társadalmi csoportok és a területi egységek közötti kapcsolatok erősítése, a területi és társadalmi alapú integrációs folyamatok elősegítése, továbbá az ilyen formájú elkülönülésnek, periférializációnak és esetleges marginalizációnak a lassítása és csökkentése.

A horizontális cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió 5. szakpolitikai célkitűzéséhez (PO5: A polgárokhoz közelebb álló Európa), az integrált társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődés előmozdításához reagálva az olyan kihívásokra, mint a koronavírus járványból adódó problémák térségi hatásainak kezelése, a megye EU szintű felzárkóztatása, a megyén belüli egyenlőtlenségek csökkentése, az elmaradott térségek népességének magtartása, a társadalmi térszerkezet területi egyensúlyának javítása, a város-vidék kapcsolatrendszer optimalizálása, a központok térségfejlesztő hatásának erősítése.

► **H6 – Közösségi erőforrások mobilizálása, bevonása**

A fejlesztések korai fázisában beinduló és a megvalósítás végéig fenntartott társadalmisítási folyamatok előtérbe helyezése, illetve a civil szférában rejlő plusz energiák erőforrásként történő felhasználása, a partnerségi egyeztetés és a közösségi tervezés elveinek alkalmazása a fejlesztésekben.

A helyi fejlesztéseknek nem csupán közvetett vagy közvetlen kedvezményezettjei lehetnek a helyi lakosság egyes csoportjai, hanem informális és formális módon szerveződő közösségekként már a fejlesztések irányának meghatározását, a fejlesztések legadekvátabb módjának kiválasztását is elősegíthetik. Helyi beágyazottságuk okán pedig a beavatkozásokkal kapcsolatos információk átadásában lehet nagy szerepük, vagy érdekellentétek esetén közvetítő szerepet is játszhatnak a folyamat során. Általuk integrálódhatnak a koncepció révén meghatározott programok helyi és térségi szinten egyaránt. Együttműködésükkel olyan szolgáltatások és kapcsolati hálóak működtethetőek, amelyek lefedhetők a közszolgáltatások és a piaci alapon szerveződő szolgáltatások által nem érintett, vagy elhanyagolt területek is.

A horizontális cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió 5. szakpolitikai célkitűzéséhez (PO5: A polgárokhoz közelebb álló Európa) ahol a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák kerülnek előtérbe.

► **H7 – Az esélyegyenlőség, a hozzáférés és a társadalmi befogadás erősítése és feltételeinek minél szélesebb körű megteremtése**

A társadalmi, gazdasági, kulturális, területi alapú esélyegyenlőség és hozzáférés, a méltányos munkafeltételek, továbbá a szociális védelem és társadalmi befogadás biztosítása, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és térségek felzárkóztatásának előmozdítása, a támogató szemléletű társadalmi környezet megteremtése. A foglalkoztatás feltételeinek javítása érdekében cél a rugalmas munkavégzési formák támogatása, amely hozzájárul a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlyához, növelve a munkáltatók és a munkavállalók alkalmazkodó képességét. Támogatandó az atipikus foglalkoztatást elősegítő intézkedések bevezetése a kisgyermekes szülők számára.

A horizontális cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió 4. szakpolitikai célkitűzéséhez (PO4: Szociálisabb és Befogadóbb Európa), a társadalmi lehetőségek és esélyek minél szélesebb körű és méltányos elérésének előmozdításához reagálva az olyan kihívásokra, mint a szegénységgel vagy társadalmi kirekesztéssel fenyegetettek esélyei, az aktív befogadás ösztönzése és a társadalmi részvétel előmozdítása. Az esélyegyenlőség és hozzáférés horizontális dimenziója érinti az oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás, a nemek közötti egyenlőség, a foglalkoztatás, a méltányos munkafeltételek, a munka és magánélet közötti egyensúly, a fenntartható és egészséges életkörülmények és környezet, a szociális védelem, a lakhatás, az egészségügyi ellátás, az időskori élethelyzetek, és az ezekhez kapcsolódó szolgáltatási és infrastrukturális fejlesztések összességét.

► **H8 – Térségi és településközi együttműködések erősítése**

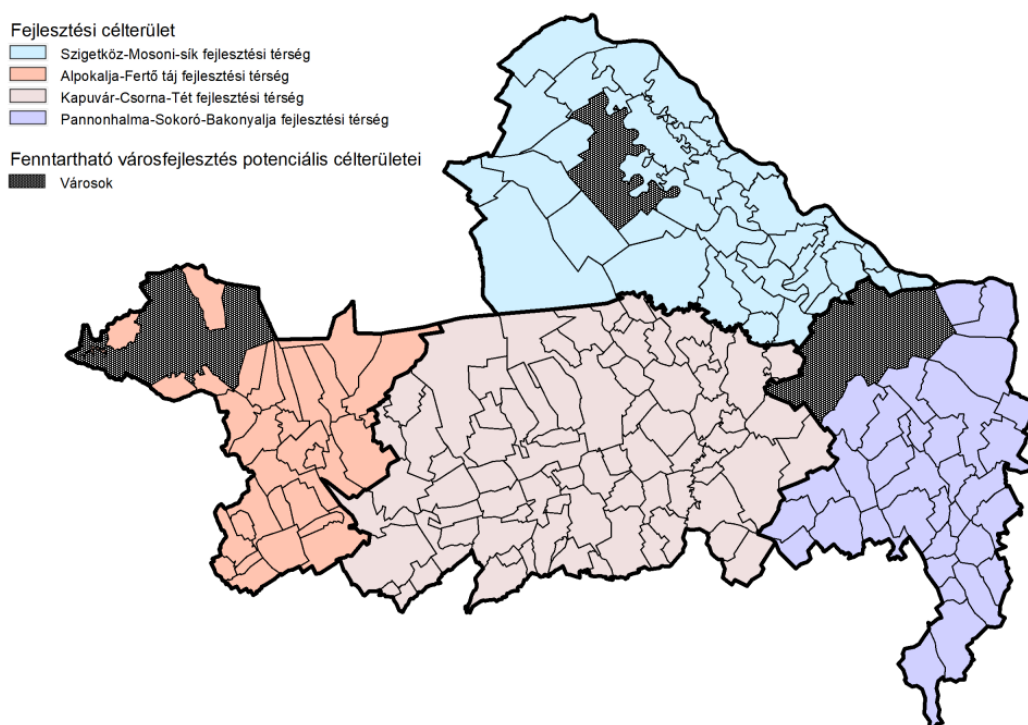
A települések és térségek közötti együttműködések intenzívebbé, hatékonyabbá válásának elősegítése. Az aktív kooperáció elősegíti a települési és humán közszolgáltatások hatékonyabb szervezését és biztosítását, a városi központok és vonzáskörzeteik közötti viszonyok és a munkamegosztás új alapokra helyezését, valamint a hasonló problémákkal rendelkező mikrotérségek – esetlegesen a megyehatárokon is átnyúló – együttműködését.

A horizontális cél az Európai Unió 5. szakpolitikai célkitűzéséhez (A polgárokhoz közelebb álló Európa) illeszkedik, amely általános alapelvként jelöli meg a térségi együttműködések erősítését. Az eltérő településhálózati sajátosságokkal rendelkező térségek esetében megjelenő fejlesztési alapelvek mindegyike hangsúlyosan magában hordozza a térségi együttműködés szükségességét. A városi térségekre vonatkozóan az integrált fejlesztés, a kis- és középvárosok térségei esetében a város és vidék kapcsolata míg a vidéki térségekben a meglévő értékekre támaszkodó endogén helyi fejlesztések állnak a középpontban, a települési és térségi kooperáció eltérő formáit megkövetelve.

4.5. TERÜLETI CÉLOK

A megye térszerkezetének a helyzetfeltárásban bemutatott jellemzői, valamint a települések földrajzi-környezeti sajátosságai, társadalmi-gazdasági viszonyai és adottságai alapján kerültek kijelölésre azok a térségek, amelyek jól elkülöníthető területi sajátosságokkal, illetve egyedi fejlesztési igényekkel jellemezhetők. A területi célokat a koncepció két térségtípus – fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei, fejlesztési térségek – vonatkozásában jelöli ki. A fenntartható városfejlesztés célterületeiként a két megyei jogú város – Győr, Sopron – valamint Mosonmagyaróvár, mint kiemelkedő jelentőségű járásszékhely város javasolt a kijelölésre. A négy fejlesztési célterület a megye teljes területét lefedi a fent említett városok kivételével. A fenntartható városfejlesztés célterületei és a fejlesztési célterületek javasolt lehatárolását a **3. ábra** mutatja be.

3. ábra: A fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei és a fejlesztési célterületek

A négy fejlesztési célterülethez rendelt specifikus fejlesztési célok egy része kiemelten reflektál olyan településcsoportok, illetve egységesen lehatárolható térségek igényeire, amelyek földrajzi fekvésük, településhálózati szerepük és sajátosságaik, vagy társadalmi-gazdasági folyamataik alapján mutatnak közös jegyeket, illetve rendelkeznek hasonló problémákkal. Ezen településcsoportok között található olyanok, amelyek településeinek egésze vagy túlnyomó

többsége egy fejlesztési célterülethez tartozik, illetve olyanok, amelyek települései több fejlesztési célterület között oszlanak el. A fejlesztési célterületekre vonatkozó fejlesztési célok egy része elsődlegesen ezeket a településcsoportokat célozza meg; a kapcsolódásokat az **1. táblázat** mutatja be.

4.5.1. Fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei

FV1. Győr Megyei Jogú Város

Győr sokoldalú igazgatási és szolgáltatási funkcióinak, valamint gazdasági erejének és munkaerő-vonzási potenciáljának köszönhetően a megye határain is túlmutató területi egység központjaként funkcionál. Győr, illetve a hozzá szorosan kapcsolódó agglomerációs övezet olyan gazdasági magterületnek tekinthető, amelynek kulcsfontosságú szerepe van a megye egészének fejlődése szempontjából. A megyeközpont gazdaságának további diverzifikációja, a kutatás-fejlesztési és innovációs hálózatok jobb összekapcsoltsága a helyi gazdaság fenntarthatóságát, nagyobb ellenállóképességét biztosíthatja.

Győr fenntartható városfejlesztéséhez kapcsolódó specifikus fejlesztési irányok és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FV1.1: A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység hálózati kapcsolatainak erősítése a tudástermelés, illetve a tudásáramlás előmozdításán keresztül. A felsőoktatási és kutatási profilú intézmények és a helyi gazdasági szereplők kapcsolatrendszerének intenzívebbé tétele.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S5

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.1.5

- ▶ FV1.2: A gazdasági tevékenységek által keletkezett és a lakossági hulladék mennyiségének és a szennyező anyagok kibocsátásának csökkentését célzó fejlesztések, valamint az ezekhez kapcsolódó szemléletformáló tevékenység.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.2.2, T.2.3, T.2.4, T.3.1

- ▶ FV1.3: Magas hozzáadott értékű termelő és szolgáltató tevékenységek fejlesztése Győr gazdasági szerkezetének további diverzifikációja, új iparágak megteremtése, befektetés ösztönző környezet megteremtése érdekében történő infrastruktúra fejlesztése (pl. új ipari park létesítése), a külső válságfolyamatokkal szembeni nagyobb ellenállóképesség javítása érdekében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.1.2, T.1.5

- ▶ Barnamezős terület rehabilitáció keretében új városi funkció létrehozása, fenntartható városrészben közösségi és kulturális negyed kialakítása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T3.6., T.4.5.

- ▶ FV1.4: A Duna és a Mosoni-Duna szerepének újrapozicionálása Győr és térsége vonatkozásában a tervezett műszaki és infrastrukturális jellegű fejlesztésekre (Győr-Gönyű kikötő fejlesztése, véneki torkolati mű kiépítése) építve.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.3.1, T.3.2, T.3.5

FV2. Sopron Megyei Jogú Város

Sopron, mint megyei jogú város és a megye nyugati térségének elsődleges központja fejlődésében tradicionális vonzasközponti szerepéből fakadóan kiemelt szerepe van a határ menti fekvésnek. A munkaerő-mobilitást, a szolgáltatási funkciókat érintő, illetve a természeti-ökológiai adottságokhoz kapcsolódó fenntartható környezeti és turisztikai jellegű fejlesztési célú beavatkozások tervezése során hangsúlyosan figyelembe kell venni és érvényesíteni a határon átnyúló együttműködések lehetőségeit.

Sopron fenntartható városfejlesztéséhez kapcsolódó specifikus fejlesztési irányok és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FV2.1: Sopron foglalkoztatási potenciáljának növelése a befektetéseket ösztönző infrastruktúra (ipari park és intermodális logisztikai központ fejlesztése, innovációs és technológiai centrum létrehozása) fejlesztésén keresztül.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.1.5, T.3.4

- ▶ FV2.2: A térség kapuszerepének erősítése, Sopron országhatáron átnyúló vonzási potenciáljának érvényesítése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.3.6

FV3. Mosonmagyaróvár, mint kiemelkedő jelentőségű járasszékhely város

Mosonmagyaróvár, mint a Mosoni-sík és a Felső-Szigetköz elsődleges központja egyben a Bécs és Pozsony irányában nyitott, a nagyvárosi térségekbe folyamatosan integrálódó kaputérség centrális pozícióban elhelyezkedő települése. A térség belső integrációja szempontjából kulcsfontosságú

Mosonmagyaróvár, mint természetes központ gazdasági, intézményi és szolgáltató funkcióinak további erősítése.

Mosonmagyaróvár fenntartható városfejlesztéséhez kapcsolódó specifikus fejlesztési irányok és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ KT1.1: Mosonmagyaróvár, mint a térség elsődleges központja gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatásainak fejlesztése, a térségközponti szerep erősítése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.6, T.4.1, T.4.2, T.4.3

- ▶ KT1.2: Logisztikai és üzleti infrastruktúra fejlesztése, ezáltal a befektetők betelepülésének ösztönzése a mosonmagyaróvári különleges gazdasági övezetre támaszkodva.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.1.2, T.1.5

4.5.2. Fejlesztési célterületek

FT1. Pannonhalma-Sokoró-Bakonyalja fejlesztési térség

Településhálózati jellemzők: A fejlesztési célterülethez Győr agglomerációjának déli-délkeleti része, illetve a Bakonyalja és Sokoróalja egyes települései tartoznak. Az agglomeráció déli és keleti övezetében elhelyezkedő települések esetében a szuburbanizációs folyamatok területi terjedése tapasztalható, a megyeközponttal való funkcionális kapcsolatok erősödnek. A Győrtől távolabb elhelyezkedő, a Bakonyalja térségéhez tartozó falvak esetében a szuburbanizációs tendenciák gyengébbek, nagyobb részükre inkább az elvándorlás és népességcsökkenés jellemző.

Indokoltság: A győri agglomeráció terjeszkedése délkeleti irányban, a Győr-Pannonhalma tengelyen egyre intenzívebben zajlik. A fejlesztési terület egységes célok mentén való tervezése az agglomerációs térség összekapcsoltságán túl azért is indokolt, mert az integrált térségi tervezés előmozdíthatja a megyeközponttól távolabb elhelyezkedő, a fejlődési dinamika alacsonyabb mértékével jellemezhető bakonyaljai települések társadalmi-gazdasági felzárkózását.

A térség általános fejlesztési irányai: Kiemelt cél az agglomeráció integrált szemléletű fejlesztése, mind az érintett települések kooperációja, mind pedig a Győrrel való kapcsolatok viszonylatában. A szuburbanizációs folyamatok további erősödésével számolva kiemelt módon figyelembe veendő a potenciális térszerkezeti konfliktusok, szolgáltatási kapacitáshiányok (elővárosi közlekedés,

közműhálózatok) kezelése, az azokra való felkészülés. További cél a megyeközponttól távolabb fekvő, bakonyaljai települések esetében a szolgáltatások elérésének javítása, a térség vonzáskörzetbe való jobb integrálása.

A térség specifikus fejlesztési irányai és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FT1.1: Az elővárosi közlekedési hálózat fejlesztése Győr és az agglomerációs övezet közlekedési kapcsolatainak javítása, illetve a közúthálózat forgalmi és környezeti terhelésének csökkentése érdekében, elsősorban a kötöttpályás (vasúti) hálózatra építve.

Kapcsolódó stratégiai célok: S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.4, T.3.6

- ▶ FT1.2: Pannonhalma, mint világörökségi terület és a Sokoró térség tematikus turisztikai potenciálokhoz kapcsolódó integrált fejlesztése (borturizmus, kerékpáros turizmus, kulturális és szakrális turizmus)

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.3.3

- ▶ FT1.3: A belső közúthálózat fejlesztése elsősorban a Bakonyalja és Sokoróalja települései vonatkozásában, a megyeközponttól távolabb eső térségek elérési viszonyainak javítása érdekében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.3, T.4.4

- ▶ FT1.4: Pannonhalma, mint a Bakonyalja és Sokoróalja elsődleges központja, egyben járásszékhely vonzásközponti szerepének erősítése, a humán közszolgáltatások színvonalának javítása.

Kapcsolódó stratégiai célok: S5, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.4.1, T.4.2, T.4.3, T.4.4

FT2. Alpokalja-Fertő táj fejlesztési térség

Településhálózati jellemzők: A fejlesztési térség északi része Sopron közvetlen agglomerációs térségét foglalja magában. Az itt elhelyezkedő települések a megye leggyorsabb népességnövekedési ütemet mutató községei közé tartoznak. A térség déli részén elhelyezkedő, többségében az országhatár mentén fekvő települések esetében is egyre markánsabban érzékelhetők azok a pozitív folyamatok, amelyeket a kedvező földrajzi pozíció, illetve a térségközpont relatív közelsége alapoz meg.

Indokoltság: A Sopron körül kialakult, szoros funkcionális kapcsolatokkal jellemezhető nagyvárosi településeggyüttes területi kibővülése folyamatosan zajlik. A terjeszkedés újabb fázisa a legintenzívebben déli irányban zajlik, A

térség településeit a közös központon túl összekötik a határ menti fekvésből adódó hasonló jellegű lehetőségek és problémák is.

A térség általános fejlesztési irányai: Általánosan értelmezhető cél Sopron agglomerációja, valamint a várostól déli irányban elhelyezkedő települések határ menti fekvéséből adódó lehetőségeinek jobb kihasználása.

A térség specifikus fejlesztési irányai és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FT2.1: A térség elérhetőségének, feltártságának javítása a közlekedési hálózatok fejlesztésével (M85 országhatárig tartó szakasza, 84. főútvonal fejlesztése, Győr-Sopron vasútvonal kétvágányúsítása).

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.3, T.3.4

- ▶ FT2.2: A Fertő/Neusiedler kultúrtáj, mint világörökségi helyszín és a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térség bázisán a természeti turizmus fejlesztése, határon átnyúló turisztikai együttműködések.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3

FT3. Szigetköz-Mosoni-sík fejlesztési térség

Településhálózati jellemzők: A fejlesztési térség a Budapest-Bécs tengelyen helyezkedik el, kedvező forgalmi helyzet és jó elérési viszonyok jellemzik. Túlnyomórészt agglomerációs övezetnek tekinthető; délkeleti része a győri agglomerációhoz tartozik, míg a Felső-Szigetköz és a Mosoni-sík egyes települései az egyre markánsabban formálódó mosonmagyaróvári településeggyüttes részét képezik. Északi részén Pozsony szuburbanizációs folyamatai gyakorolnak hatást. A szuburbanizációnak és a kívülről a térségbe irányuló vándorlásnak köszönhetően a települések többségének népessége dinamikusán növekszik.

Indokoltság: A fejlesztési térségre vonatkozó egységes célok meghatározását egyrészt a Budapest-Bécs térszerkezeti és fejlődési tengelyen való elhelyezkedés indokolja, másrészt pedig az, hogy a térség települései többé-kevésbé hasonló helyzetben vannak a településhálózat dinamikáját tekintve; egy nagyvárosi agglomeráció, illetve egy kialakuló várostérség részeként. Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy a térség lefedi az ökológiai, vízgazdálkodási és turisztikai szempontból speciális jegyeket hordozó Szigetköz egészét.

A térség általános fejlesztési irányai: Általános fejlesztési irány a térség kapuszerepének, illetve határokon átnyúló együttműködéseinek fejlesztése a kedvező földrajzi fekvés, illetve forgalmi helyzet kiaknázásával. A térség településhálózati dinamikájából – szuburbanizációs, agglomerációs folyamatok, belterületek növekedése, településszerkezet átalakulása – fakadóan felmerülő, az épített környezet, természeti értékek és mezőgazdasági területek

vonatkozásában felmerülő meglévő és potenciális területhasználati konfliktusok feloldása, mérséklése kiemelt szerepet kell, hogy játsszon a fejlesztési célok meghatározásában. A fejlesztési térség részét képező szigetközi térség esetében a turisztikai fejlesztések integrált, környezeti adottságokat szem előtt tartó, térségi – részben határon átnyúló – együttműködésben történő megvalósítása áll a középpontban.

A térség specifikus fejlesztési irányai és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FT3.1: A térség ipari, logisztikai parkjainak (Lébény, Jánossomorja) további fejlesztése a gazdasági tevékenységek térbeli egyensúlyának előmozdítása érdekében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.1.2, T.1.5

- ▶ FT3.2: A mezőgazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése és a fenntarthatóság biztosítása a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeken.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.4, T.2.4, T.2.5,

- ▶ FT3.3: A humán közszolgáltatások rugalmas, az agglomerációs települések népességszerkezetének átalakulását – pl. növekvő gyermekszám – figyelembe vevő fejlesztése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.6, T.4.1, T.4.2, T.4.3

- ▶ FT3.4: A Szigetköz egységes szemléletű, komplex turisztikai fejlesztése az ökológiai szempontok figyelembevételével a határon átnyúló együttműködési lehetőségek kihasználásával.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2, S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.2.4, T.3.1, T.3.5, T.5.5

- ▶ FT3.5: A Mosoni-Duna vízi útként való hasznosítása a véneki torkolati műtárgy elkészültét követően.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.3.5

- ▶ FT3.6: A térség külső közúti kapcsolatainak fejlesztése, elsősorban az észak-déli összeköttetések (Mosonmagyaróvár-Csorna) tekintetében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.3, T.3.6

- ▶ FT3.7: A belső közúthálózat fejlesztése, kiemelt figyelemmel a Szigetköz településközi hálózatára.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.3, T.3.6

- ▶ FT3.8: A szigetközi kerékpárút-hálózat rekonstrukciója, bővítése, a belső területek feltárása, EuroVelo6 hiányzó szakaszainak fejlesztése Rajka-Gönyű között a kerékpáros közlekedés és turizmus számára, térségi jelentőségű kerékpárutak fejlesztése (Mosonmagyaróvár-Jánossomorja)
Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S3, S4
Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.3.3, T.3.6

FT4. Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési térség

Településhálózati jellemzők: A fejlesztési térség a megye középső, illetve déli területeit fedi le. A két tradicionális kisközpont – Csorna és Kapuvár – a térség északi részén, a Győr-Sopron közlekedési tengelyen helyezkedik el. A déli térség városai – Tét, illetve Beled – központi funkcióikat tekintve hiányosak. A fejlesztési térségben található a megye azon településeinek jelentős hányada, amelyeket hátrányosan érintenek a perifériaképződés folyamatai, számottevő a csökkenő népességű, előregedő kis- és aprófalvak aránya. A központoktól való relatív távolság, illetve a megyehatár menti fekvés hatásai nyomán azonosítható egy olyan településcsoport a térség déli zónájában, amely társadalmi-gazdasági jellemzői alapján kedvezőtlen helyzetben van; illetve hasonló folyamatok érzékelhetők a Tóköz településein is.

Indokoltság: A megye középső és déli területeit lefedő fejlesztési térségre vonatkozó egységes célok meghatározását elsősorban az indokolja, hogy ide tartozik a megye azon mikrotérségeinek túlnyomó része, amelyek a perifériaképződés jeleit mutatják. A térség településeinek jelentős része a megye nagy központjainak és azok közvetlen vonzáskörzetének „árnyékában” helyezkedik el. A térségben központi szerepköröket betöltő települések funkciókészlete hiányos, emellett vonzásuk sok tekintetben gyengén érvényesül, főként a megyehatár közelében fekvő településeken. A 290/2014 számú kormányrendelet értelmében a Téti járás a kedvezményezett járások közé került besorolásra (illetve a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés 8/2016. számú határozata értelmében a Csornai, Kapuvári és Pannonhalmi járások is bekerültek ebbe a kategóriába). A téti járás településeinek túlnyomó többsége a fejlesztési térség részét képezi.

A térség általános fejlesztési irányai: A vidékies, periférikus térségek fejlődésének stagnálása, esetleges leszakadása elsősorban a térségközpontok fejlesztésén, funkcióik megerősítése révén kompenzálható, illetve megállítható. A Csorna-Kapuvár-Tét kiemelt fejlesztési térség ilyen irányú fejlesztésével kapcsolatosan kulcsfontosságú a két elsődleges központ által vonzáskörzetük részére biztosított gazdasági, fogyasztási, valamint intézményi (egészségügyi, oktatási, kulturális, szociális) szolgáltatások színvonalának javítása, valamint az ezen szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségeinek fejlesztése. A térség déli

részén elhelyezkedő, társadalmi-gazdasági szempontból leginkább hátrányos helyzetű településeknek ezen központoktól való nagyobb távolságából következően ugyancsak fontos cél a funkcióhiányos járásszékhely Tét, valamint a potenciális mikrotérségi központok (Beled, Szany) fejlesztése.

A térség specifikus fejlesztési irányai és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FT4.1: A térség kis- és középvállalkozásainak fejlesztése, foglalkoztatási kapacitások bővítése, a piacra jutás és beszállítói hálózatokba való bekapcsolódás elősegítése.

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.1, T.2.2

- ▶ FT4.2: A járásközpontok szolgáltatási és intézményi funkcióinak bővítése, a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S5, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.6, T.4.1, T.4.2, T.4.3, T.4.4

- ▶ FT4.3: A periférikus térségek belső közúthálózatának fejlesztése, a központok és a főútvonalak elérhetőségének javítása

Kapcsolódó stratégiai célok: S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.3, T.3.6

- ▶ FT4.4: A határmenti térségek kapcsolatainak erősítése a közlekedési hálózatok fejlesztésével (Kapuvár-Pomogy határátkelő összeköttetés fejlesztése, a rábaközi kerékpárút-hálózat összekapcsolása az ausztriai hálózattal).

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.3.3

- ▶ FT4.5: A térség kötőtpályás közlekedési kapcsolatainak fejlesztése (Győr-Sopron, Győr-Celldömölk vasútvonalak).

Kapcsolódó stratégiai célok: S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.4

- ▶ FT4.6: A kistelepülési együttműködések előmozdítása a helyi közszolgáltatások hatékonyabb szervezése és ellátása érdekében.

Kapcsolódó stratégiai célok: S4, S6

Kapcsolódó tematikus célok: T.3.6, T.4.1, T.4.2, T.4.3, T.4.4, T.4.5

- ▶ FT4.7: Megújuló energiaforrások – elsősorban biomassza – használatának elősegítése, szemléletformálás az energiahatékonyság és a klímaadaptáció irányában.

Kapcsolódó stratégiai célok: S2, S3, S4

Kapcsolódó tematikus célok: T.2.1, T.2.2, T.2.3, T.2.4, T.3.1

- ▶ FT4.8: Az idegenforgalmi potenciál bővítése a turizmushoz kapcsolódó alpinfrastruktúra fejlesztésén keresztül, az ökoturizmust célzó fejlesztések (Rábaköz, Tóköz, Hanság).

Kapcsolódó stratégiai célok: S1, S2

Kapcsolódó tematikus célok: T.1.3, T.2.4, T.3.1, T.3.5

A területi fejlesztési célok érvényesülése a speciális településhálózati és társadalmi-gazdasági jellemzők alapján azonosított településcsoportok esetében

Agglomerációs települések: A megye területén található két nagyvárosi településegységhez tartozó települések esetében a folyamatok és problémák hasonlósága a nagyvárosi központhoz kapcsolódó viszonyrendszerek, interakciók, és annak következményeként a településszerkezetre, a népességvándorlás folyamataira, illetve a gazdasági és foglalkozási szerkezetre gyakorolt hatásokban gyökerezik. A településcsoportba a Központi Statisztikai Hivatal által 2014-ben lehatárolt, a megyét érintő két településegység települései (Győri agglomeráció – 69; Soproni nagyvárosi településegység – 12) tartoznak. Agglomerációs települések mind a négy fejlesztési célterület területén található.

Osztrák határ menti települések: Ezen települések közös jellemzőjét a határ menti fekvés, illetve az abból adódó meglévő és potenciális funkcionális kapcsolatok – térségi-települési együttműködések, munkaerő-mobilitás – adják. A települések méretük, funkciógazdagságuk, illetve kapcsolatrendszerük tekintetében heterogén képet mutatnak, viszont földrajzi helyzetükből kifolyóan hasonló fejlesztési igényeket és potenciális irányokat hordoznak. A települések kijelölésének alapja a közigazgatási terület osztrák-magyar határral való érintkezése. A 21 település három fejlesztési célterület területén helyezkedik el.

Belső perifériák települései: Azok a települések tartoznak ebbe a csoportba, amelyek periféria-helyzetükből adódóan a megye általános viszonyaihoz képest kedvezőtlen demográfiai, gazdasági és társadalmi folyamatokkal jellemezhetők, illetve elsődleges központjaik funkcióhiányai és a jelentősebb központoktól való nagyobb távolságuk is hatást gyakorol hátrányos helyzetükre. A települések túlnyomó többsége a megye déli részén, a megyehatár közelében helyezkedik el. Az 57 település nagyobb része a Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési célterülethez tartozik (Répce-sík, Rábaköz, Tóköz települései), részben kiterjedve a soproni agglomeráció déli területeire. A települések másik egybefüggő csoportját az 1990 után Veszprém megyéből átcsatolt bakonyaljai falvak képezik. A települések kijelölésében a demográfiai folyamatok (lakónépesség csökkenése, illetve negatív vándorlási egyenleg), a járásközpontok elérési viszonyai (közúti elérhetőség 30 perc felett), a társadalmi-gazdasági fejlettség komplex mutatója (a megye településeinek alsó kvartilise), illetve a településméret (apró- és kistalvok) játszottak szerepet, legalább két kritérium együttes teljesülése esetén kerültek ebbe a kategóriába a települések.

Szigetköz települései: Az ökológiai, vízgazdálkodási és turisztikai szempontból egységesen kezelhető szigetközi térség települései tartoznak a településcsoportba. Hasonló helyzetük, településközi kapcsolatrendszereik, a múltban és a jelenben is zajló együttműködések, közös kezdeményezések indokoltá teszik a térség fejlesztési céljainak, irányainak integrált keretekben történő kijelölését, támogatását és megvalósítását. A fejlesztési térségbe 25 település tartozik, a besorolás alapja a Szigetköz kistájhoz való tartozás, az összes település egységesen a Mosonmagyaróvár vonzáskörzete, a Szigetköz térsége fejlesztési célterülethez tartozik.

A **1. táblázat** bemutatja azokat a fejlesztési célterületekre vonatkozóan megfogalmazott fejlesztési célokat, amelyek tartalma elsődlegesen a közös, specifikus jellemzőkkel rendelkező településcsoportokat érinti.

1. táblázat: A kiemelt fejlesztési területekre vonatkozó fejlesztési célok megjelenése a különleges fejlesztési térségek esetében

Különleges fejlesztési térség	FT1. Győr délkeleti agglomerációja a Bakonyalja térséggel	FT2. Sopron agglomerációja	FT3. Mosonmagyaróvár vonzáskörzete, a Szigetköz térsége	FT4. Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési térség
Agglomerációs települések	FT1.1		FT3.3	
Osztrák határ menti települések		FV2.1; FT2.2		FT4.4
Belső perifériák települései	FT1.2; FT1.3; FT1.4			FT4.2; FT4.3; FT4.6; FT4.8;
Szigetköz települései			FT3.4; FT3.5; FT3.7; FT3.8	

4.6. GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KOORDINÁCIÓJÁBAN MEGVALÓSULÓ FEJLESZTÉSEK

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzata a jelen Konceptió átfogó-, stratégiai-, tematikus- és horizontális célrendszeréből az alábbi három kiemelt fejlesztési irányt jelölte meg, amelyek esetében **megyei szinten koordinált** fejlesztések megvalósítására is sor fog kerülni. A kapcsolódási pontok

M1: A munkaerőpiac- és a foglalkoztatottság hatékonyságának javítása a versenyképesség növelése érdekében – a Foglalkoztatási Paktum és Foglalkoztatási stratégia céljainak megyei koordinációban történő megvalósítása.

A fejlesztések célja, hogy javuljon Győr-Moson-Sopron megye humán erőforrás-állománya, növekedjen a képzettségi és szakképzettségi szint; növekedjen Győr-Moson-Sopron megye munkaerő-bázisa, a foglalkoztatásba bevonhatók száma. Javuljon a munkaerőpiaci hozzáférés is a munkakeresők és az inaktív személyek számára. Erősödjön a nem dolgozó és nem tanuló fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerőpiaci igényekhez való jobb igazítása. A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodási készségének fejlődése a megváltozott körülményekhez. A szociális gazdaság és társadalmi vállalkozások ösztönzése.

Kapcsolódó átfogó cél:	A1 - Innovatív versenyképes megye
Kapcsolódó stratégiai cél:	S1 – Rugalmas gazdaság S2 – Intelligens gazdaság S5 – Megfelelően képzett humán erőforrás
Kapcsolódó tematikus cél:	T1 – Gazdaságfejlesztési tematikus cél T4.2. – Oktatás-nevelés tematikus cél

M2: A helyi, önkormányzati energiahatékonyság és megújuló energiafelhasználás növelése, energiaközösségek kialakítása, fejlesztések megyei koordinációban történő megvalósítása.

A fejlesztések célja a helyi, önkormányzati felhasznált energiamennyiség csökkentése, az energiahatékonyság célzott növelése, a megyei épületállomány energetikai korszerűsítése, energiahatékony megoldások alkalmazása.

A klímavédelem egyik alapvető feltétele az energiahatékonyság fejlesztése, a megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek maximális kihasználása, a megújuló energiaforrások hasznosításához szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása. A települések és térségek közötti együttműködések intenzívebbé, hatékonyabbá válásának elősegítése az energiaellátás területén. Energiaközösségek megtakarítási és háztartás-zöldítő programjainak támogatása.

Kapcsolódó átfogó cél:	A2 – Fenntartható klímabarát megye
Kapcsolódó stratégiai cél:	S3 – Klíma-környezetbarát megye S4 – Élhető települések
Kapcsolódó tematikus cél:	T2.1. Megújuló energiaforrások tematikus cél T2.2. Energiahatékonyság tematikus cél

M3: Helyi közösségfejlesztési, illetve a sporttal összefüggő, valamint kulturális-művelődési célzatú projektek megyei koordinációban történő megvalósítása.

A fejlesztések célja a megye természeti-, épített- és szellemi-kulturális kínálatán alapuló, a helyi kötődést és identitást erősítő, a jól-létet és a közösség megtartó erejét növelő kezdeményezések számának növelése és a már működő, jó gyakorlatként értékelhető elemek támogatása a kultúra, a szabadidő és sport területén. A helyi, lokális társadalmak különböző szintű közösségeinek, azok kultúrájának és az ott élők szabadidős és sportolási aktivitási lehetőségeinek javítása és fejlesztése. A megyei népesség mentális, fizikai és egészségügyi állapotának javítása, a sportolás népszerűsítése, a sportoláshoz (iskolai testnevelés és diáksport, szabadidő és versenysport) szükséges létesítmények biztosítása. A versenysport, és utánpótlásnevelés területén a szükséges infrastruktúra és szakmai feltételek biztosítása, a sport gazdasági szerepének erősítése.

Kapcsolódó átfogó cél:	A3 – „Egészséges” megyei társadalom
Kapcsolódó stratégiai cél:	S4 – Élhető települések S6 – Egészséges és támogató társadalom
Kapcsolódó tematikus cél:	T4.5. Közösség, kultúra, sport, szabadidő tematikus cél

5. KOHERENCIA VIZSGÁLAT

5.1. Belső koherencia - a célok kapcsolódásai egymással

A koncepcióban szereplő **átfogó, stratégiai** fejlesztési, valamint **horizontális célok** összefüggéseit és kapcsolatait az alábbi táblázatok segítségével illusztráljuk. Először a három átfogó célhoz tartozó hat stratégiai fejlesztési cél és azok összefüggései kerülnek bemutatásra (**2. táblázat**).

2. táblázat: Kapcsolat az átfogó és stratégiai célok között

Átfogó célok (2030)		Stratégiai fejlesztési célok (2021-2027)	
A1	Innovatív versenyképes megye	S1	Rugalmas gazdaság
		S2	Innovatív gazdaság
A2	Fenntartható klímabarát megye	S3	Klíma- környezetbarát megye
		S4	Élhető települések
A3	„Egészséges” megyei társadalom	S5	Megfelelően képzett humán erőforrás
		S6	Egészséges és támogató társadalom

A megye három átfogó fejlesztési céljához hat fő stratégiai fejlesztési irány tartozik, amelyek alatt négy kiemelt stratégiai fejlesztési térség került lehatárolásra, harminc fejlesztési prioritás megjelölésével, huszonegy tematikus fejlesztési cél mentén (**3. táblázat** és **4. táblázat**). A fejlesztési prioritások mentén számos kapcsolat megfigyelhető, ami azt jelzi, hogy ezek egymással szinergikus hatásokra képesek, a fejlesztések belső egymásrataltsága magas, meghatározó, egyben érzékeltetve a területfejlesztési hatások sokszínűségét. A horizontális célok (természetüknél fogva) mindhárom átfogó célhoz és az összes stratégiai célhoz kapcsolódnak.

3. táblázat: Kapcsolat az egyes területi célok különböző prioritási területe és a stratégiai célok között

Kiemelt stratégiai térségek fejlesztési céljai és azok azok prioritási területei	S 1	S 2	S 3	S 4	S 5	S 6
KT1. Mosonmagyaróvár vonzáskörzete, a Szigetköz térsége						
KT1.1: Mosonmagyaróvár, térségközponti szerep erősítése						
KT1.2: Logisztikai és üzleti infrastruktúra fejlesztése						
KT1.3: A térség ipari, logisztikai parkjainak fejlesztése						
KT1.4: A mezőgazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése						
KT1.5: A humán közszolgáltatások						
KT1.6: A Szigetköz komplex turisztikai fejlesztése						
KT1.7: A Mosoni-Duna vízi útként való hasznosítása						
KT1.8: A térség külső közúti kapcsolatainak fejlesztése						
KT1.9: A belső közúthálózat fejlesztése						
KT1.10: A szigetközi kerékpárút-hálózat fejlesztése						
KT2. Sopron és agglomerációja						
KT2.1: Sopron foglalkoztatási potenciáljának növelése a befektetéseket ösztönző infrastruktúra fejlesztése						
KT2.2: A térség kapuszerepének erősítése,						
KT2.3: A térség elérhetőségének javítása						
KT2.4: A Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térség természeti turizmus fejlesztése						
KT3. Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési térség						
KT3.1: A térség kis- és középvállalkozásainak fejlesztése						
KT3.2: A járásközpontok szolgáltatási és intézményi funkcióinak bővítése, a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása						
KT3.3: A periferikus térségek belső közúthálózatának fejlesztése						
KT3.4: A határmenti térségek kapcsolatainak erősítése a közlekedési hálózatok fejlesztésével						
KT3.5: A térség kötöttpályás közlekedési kapcsolatainak fejlesztése						
KT3.6: A kistélepülési együttműködések előmozdítása a helyi közszolgáltatások hatékonyabb szervezése és ellátása érdekében.						
KT3.7: Megújuló energiaforrások – elsősorban biomassa – használatának elősegítése						
KT3.8: Az idegenforgalmi potenciál bővítése						
KT4. Győr és délkeleti agglomerációja a Bakonyalja térséggel						

4. táblázat: Kapcsolat az egyes területi célok különböző prioritási területe és a tematikus célok között

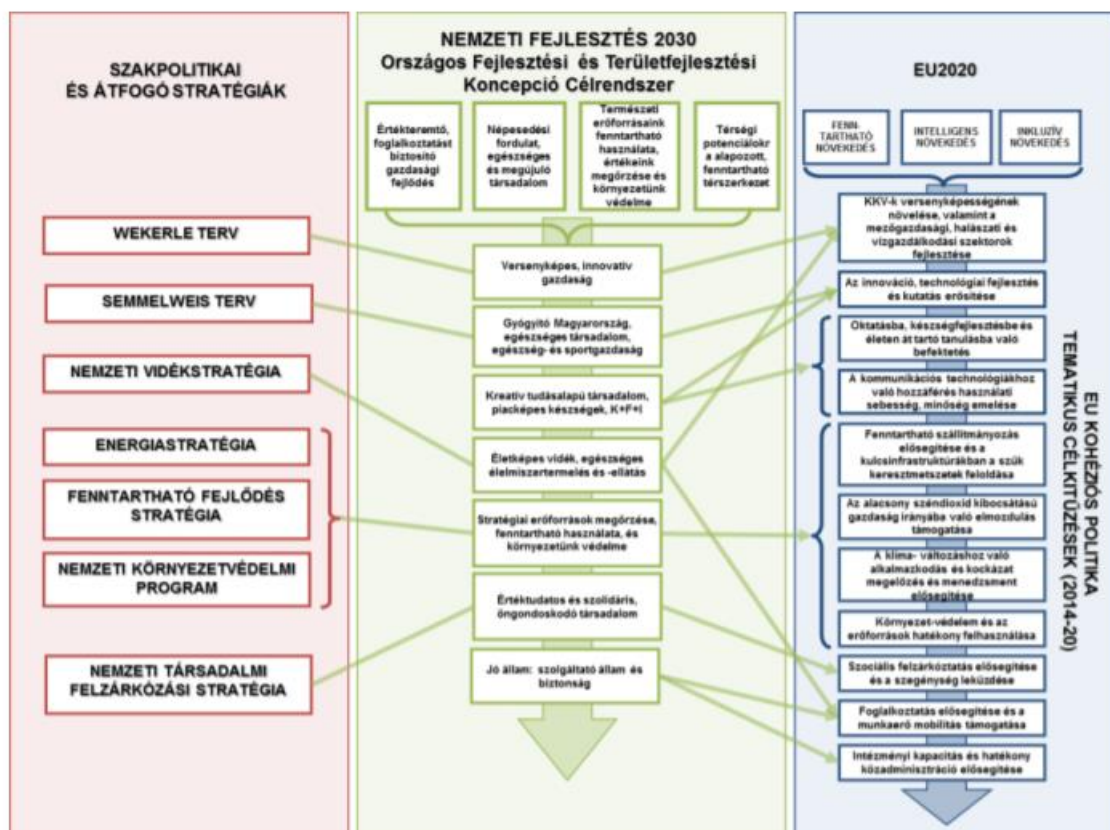
Kiemelt stratégiai térségek fejlesztési céljai és azok azok prioritási területei	T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T3.1	T3.2	T3.3	T3.4	T3.5	T3.6	T4.1	T4.2	T4.3	T4.4	T4.5
KT1. Mosonmagyaróvár vonzáskörzete, a Szigetköz térsége																					
KT1.1: Mosonmagyaróvár, térségközponti szerep erősítése																					
KT1.2: Logisztikai és üzleti infrastruktúra fejlesztése																					
KT1.3: A térség ipari, logisztikai parkjainak fejlesztése																					
KT1.4: A mezőgazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése																					
KT1.5: A humán közszolgáltatások																					
KT1.6: A Szigetköz komplex turisztikai fejlesztése																					
KT1.7: A Mosoni-Duna vízi útként való hasznosítása																					
KT1.8: A térség külső közúti kapcsolatainak fejlesztése																					
KT1.9: A belső közúthálózat fejlesztése																					
KT1.10: A szigetközi kerékpárút-hálózat fejlesztése																					
KT2. Sopron és agglomerációja																					
KT2.1: Sopron foglalkoztatási potenciáljának növelése a befektetéseket ösztönző infrastruktúra fejlesztése																					
KT2.2: A térség kapuszerepének erősítése,																					
KT2.3: A térség elérhetőségének javítása																					
KT2.4: A Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térség természeti turizmus fejlesztése																					
KT3. Kapuvár-Csorna-Tét fejlesztési térség																					
KT3.1: A térség kis- és középvállalkozásainak fejlesztése																					
KT3.2: A járásközpontok szolgáltatási és intézményi funkcióinak bővítése, a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása																					
KT3.3: A periférikus térségek belső közúthálózatának fejlesztése																					
KT3.4: A határmenti térségek kapcsolatainak erősítése a közlekedési hálózatok fejlesztésével																					
KT3.5: A térség kötőpályás közlekedési kapcsolatainak fejlesztése																					
KT3.6: A kistelepülési együttműködések előmozdítása a helyi közszolgáltatások hatékonyabb szervezése és ellátása érdekében.																					
KT3.7: Megújuló energiaforrások – elsősorban biomassa – használatának elősegítése																					
KT3.8: Az idegenforgalmi potenciál bővítése																					

5.2. Külső koherencia - a célrendszer kapcsolata más országos, megyei (ágazati) és városi tervdokumentumokkal

Külső koherencia leírása: A megyei célok és azok rendszerének meghatározása a hatályos és a készülő országos koncepciók, programok és tervek ismeretében, azokhoz illeszkedve történt.

Az alábbi ábrán a hazai és az uniós dokumentumok közötti összefüggéseket és kapcsolatokat láthatjuk. Olyan összefüggések és kapcsolatok figyelhetők meg, amelyek az Európai Unió kohéziós politika dokumentumai, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Terv, illetve a jövő szempontjából fontos nemzeti terv célkitűzései között fennállhatnak és kapcsolatot mutathatnak.

4. ábra: Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió célrendszerének kapcsolata

Forrás: NEMZETI FEJLESZTÉS 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

A következő részek áttekintést nyújtanak a 2030-ig terjedő időszakra szóló Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Konceptió átfogó, stratégiaifejlesztési és tematikus céljainak, illetve a következő nemzetstratégiai dokumentumok összefüggéseinek vizsgálatára:

- ▶ A kis- és középvállalkozások (KKV) stratégiai pilléreinek és a megyei célok összefüggéseinek vizsgálata, illeszkedés az Észak-Nyugat Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna céljaihoz és a szomszédos megyék fejlesztéseihez
- ▶ A Nemzeti Reformprogram és a megyei célrendszer kapcsolódása
- ▶ A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) és a megyei célrendszer kapcsolódása
- ▶ A Partnerségi Megállapodás (PM) és a megyei célrendszer kapcsolódása
- ▶ Kapcsolódás a releváns ágazati tervekhez (Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-203, Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2018-2030, Országos Levegőterhelés-csökkentési Program).

A következő bekezdésekben az előbb említett dokumentumok célkitűzéseinek és a 2030-ig terjedő időszakra vonatkozó megyei célrendszer kapcsolódási pontjait nézzük meg. A táblázatokban található kódok jelmagyarázata pedig az alábbi ábrán látható, amely a jövőbeli célokat foglalja össze.

5. táblázat: A kis-és középvállalkozások (KKV) stratégia beavatkozási pilléreinek és a megyei célok összefüggésének vizsgálata

<i>A stratégia beavatkozási pillérei</i>	<i>Átfogó célok</i>	<i>Stratégiafejl. célok</i>	<i>Területi célok</i>	<i>Horizontális célok</i>
Vállalkozóbarát szabályozási és adózási környezet megteremtése	A1	S1		
A KKV-k üzleti környezetének és az e-kormányzat eszközeinek fejlesztése	A1	S2	T1.2, T1.4	Digitalizáció; Közösségi erőforrások mobilizálása/bevonása
A KKV-k fejlődési képességének, innovációs és digitális teljesítményének erősítése	A1	S2	T1.2, T1.4	Digitalizáció
A KKV-k nemzetköziesedésének elősegítése			T5.3	Társadalmi és területi kohézió erősítése
A szükséges tudás megszerzése	A3	S5	T1.4,T1.5, T4. T5.2	Esélyegyenlőség, Digitalizáció
Illeszkedés az Észak-Nyugat Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna	A1	S1, S2, S5	T1, T2	Társadalmi és területi kohézió erősítése

céljaihoz és a szomszédos megyék fejlesztéséhez				
---	--	--	--	--

6. táblázat: A Nemzeti Reformprogram és a megyei célrendszer kapcsolódása

A reformprogram komponensei	Átfogó célok	Stratégiafejl. célok	Területi célok	Horizontális célok
Kutatás-fejlesztés és innováció	A1	S2		
Digitalizáció	A1	S2	T1.4	Digitalizáció
Aktív munkaerőpiaci eszközök	A3	S5		
Családpolitikai intézkedések	A3	S6	T5.3	Társadalmi jóllét
Szegénység	A3	S6	T5.3, T5.4	Esélyegyenlőség
Felzárkózást szolgáló intézkedések	A3	S6	T5.4	Esélyegyenlőség
Köznevelési és felsőoktatási infrastrukturális fejlesztések	A3	S5	T5.2	Digitalizáció, Fenntarthatóság
Szakképzés	A3	S5	T5.2	
Esélyegyenlőség, deszegregáció	A3	S6	T5.3, T5.4	Esélyegyenlőség
Egészségügy, Infrastrukturális fejlesztések, beruházások	A3	S5, S6	T5.1	Fenntarthatóság
Fenntartható gazdaság – klíma-, energiapolitika, közlekedés	A2	S3	T2.1, T2.2	Fenntarthatóság, Szemléletformálás

7. táblázat: A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) és a megyei célrendszer kapcsolódása

Az RRF komponensei	Átfogó célok	Stratégiafejl. célok	Területi célok	Horizontális célok
Demográfia és köznevelés	A3	S6	T5.2	Digitalizáció

Egyetemek megújítása	A1, A3	S2, S5	T1.4, T1.5, T5.2	Digitalizáció, Fenntarthatóság
Felzárkózó települések	A2	S4	T3.2, T3.5	
Vízgazdálkodás	A2	S3	T2.1, T2.5	Fenntarthatóság
Fenntartható zöld közlekedés	A2	S3, S4	T2.1, T2.2	Fenntarthatóság
Energetika (zöld átállás)	A2	S3	T2.1, T2.2, T2.3	Fenntarthatóság
Átállás a körforgásos gazdaságra	A2	S3	T2.4	Fenntarthatóság
Digitalizációs reform a versenyképesség szolgálatában	A1	S2	T1.4, T1.5	Digitalizáció
Egészségügy	A3	S5, S6	T5.1, T5.3	

8. táblázat: A Partnerségi Megállapodás (PM) és a megyei célrendszer kapcsolódása

<i>Az RRF komponensei</i>	<i>Átfogó célok</i>	<i>Stratégiafejl. célok</i>	<i>Területi célok</i>	<i>Horizontális célok</i>
Gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség	A3	S5, S6	T5.1, T5.2	
Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott érték előállító Magyarország, a magyar termelési kultúra XXI. századi újjászületése	A1	S2	T1.1, T1.4, T1.5	Digitalizáció, Fenntarthatóság, T ársadalmi és területi kohézió erősítése
Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet	A2	S3	T2.1, T2.2	Fenntarthatóság
Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében	A2	S4	T4	Fentrathatóság

Vonzó vidéki életmód	A2	S4	T3	Társadalmi és területi kohézió erősítése
Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése	A1	S2	T1.1, T1.3, T1.5	
Illeszkedés a releváns ágazati tervekhez (Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030, Elektromobilitási Stratégia, II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2018-2030, Országos Levegőterhelés-csökkentési Program, Európai Zöld Megállapodás, Nemzeti Energiastratégia, Élelmiszergazdasági Program).	A1,A2, A3	S1, S2,S3, S4	T2.1 T2.2 T2.3 T4	Fenntarthatóság

6. A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

A területfejlesztési koncepcióban csak nagyon röviden és vázlatosan térünk ki az eszköz és intézményrendszerre, egyrészt mivel a koncepció elsődleges célja a fejlesztési irányok kijelölése, így ez módszertanilag sem indokolt, másrészt az eszközök kiválasztása a területfejlesztési program része, továbbá az Operatív Programok nem végleges formátuma sem teszi lehetővé jelenleg ennek a fejezetnek az alábbiaknál részletesebb kifejtését.

A területfejlesztés intézményei

A 2012-ben hatályba lépett **Mötv.** a megyei önkormányzatokra bízta a területfejlesztés közép szintű feladatát. Ezzel párhuzamosan a Területfejlesztésről és rendezésről szóló **1996. évi XXI. tv. (TfT) 2013. évi módosítása** megszüntette a területfejlesztés régiós és kistérségi területfejlesztési intézményeit. A fejlesztési tanácsok rendszerét pedig felváltotta az Országos és a Megyei Érdekegyeztetési Fórum. A területi szinten a **megyei önkormányzatokat** helyzetbe hozó új szabályozásnak megfelelően valamennyi megye elkészítette a 2030-ig kitekintő fejlesztési koncepcióját és az Integrált Területi Programját (ITP). A programok lebonyolítását segítő Közreműködő Szervezet (KSZ), valamint a TOP-hoz kapcsolódó pénzügyi lebonyolítás kulcs szereplőjévé a Magyar Államkincstár (MÁK) megyei igazgatóságai váltak.

A területfejlesztés forrásai

Magyarország a 2021-től kezdődő pénzügyi ciklusban minden korábbinál több, 51,3 milliárd eurónyi forrással számolhat, ezen belül a Next Generation EU elnevezésű új eszközből Magyarországnak 16,7 milliárd euró jut. Míg a Next Generation alapnak a koordinációjára új szervezeti egység jön majd létre, addig az operatív programokat kezelő szervezetrendszerben nem várható változás.

Az **Európai Regionális Fejlesztési Alapból**, az **Európai Szociális Alapból**, a Kohéziós Alapból és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapból finanszírozott **operatív programok** a 2021-2027 közötti programozási időszakban azokra a szakpolitikai célkitűzésekre fognak összpontosítani, amelyek megvalósításához az EU van a legjobb helyzetben. Ezek a következők: innováció, a kisvállalkozások támogatása, a digitális technológiák fejlesztése és az ipari modernizáció, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, körforgásos gazdaság felé történő elmozdulás és az éghajlatváltozás elleni küzdelem.

Magyarország fő kihívásait és fejlesztési prioritásait a **Partnerségi Megállapodás** mutatja be.

Magyarország **Partnerségi Megállapodás** (tervezete) összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések (ERFA, KA, ESZA+, ETHA alapok) magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével.

A forrásfelhasználás konkrét beavatkozásait az operatív programok tartalmazzák:

- ▶ Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- ▶ Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- ▶ Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- ▶ Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- ▶ Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- ▶ Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- ▶ Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)
- ▶ Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

Győr-Moson-Sopron megye határ menti elhelyezkedése miatt **két határon átnyúló Interreg V A programban** is érdekelt.

Az EU által támogatott **Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program** a határon átnyúló együttműködési projektjeit segíti. A program célja az osztrák-magyar határ mentén a gazdasági, társadalmi, kulturális és ökológiai kapcsolatok elmélyítése, és ezáltal a regionális versenyképesség erősítése valamint az egyenlőtlenségek enyhítése. A programterület az osztrák-magyar határvonal mentén terül el és a következő 11 NUTS 3 régiót foglalja magában: Észak-, Közép- és Dél-Burgenland, Bécs, Bécs környékének déli része, Alsó-Ausztria déli része, Graz, Kelet-Stájerország, **Győr-Moson-Sopron**, Vas és Zala **megye**.

Az **Interreg V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program** feladata a magyar és szlovák határ menti régiók fejlesztése. A program irányítását Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma látja el, a Szlovák Köztársaság Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumával együttműködésben.

A programterület az szlovák-magyar határvonal mentén terül el és a következő területeket foglalja magába: Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj, Košický kraj, **Győr-Moson-Sopron megye**, Komárom-Esztergom megye, Budapest főváros, Pest megye, Nógrád megye, Heves megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

A 2013-2020 program időszak alatt 2015-ben indult a **Modern Városok Program (MVP)**, majd a 2019-ben a **Modern Falu Program (MFP)**, mely

programok keretében megvalósuló projektek tisztán nemzeti erőforrásokból valósulnak meg.

A **Modern városok program** 2021-től is folytatódik, melynek köszönhetően hazánk valamennyi, tehát 23 megyei jogú városában gazdaságélénkítő, munkahelyteremtő, kulturális, egészségügyi, sportcélú, oktatási, közlekedési, városszépítő, a szabadidő hasznos eltöltését segítő, valamint infrastruktúra javító beruházások és fejlesztések valósulnak meg.

A támogatásba bevont vidéki nagyvárosok közül Győr-Moson-Sopron megyében **Győr** és **Sopron** található.

A magyar vidék a 2021-2027 közötti programozási időszak alatt is tovább fejlődhet a **Magyar Falu Program** keretében. A program célja az ötezer fő alatti települések népességcsökkenésének megállítása

A megyei önkormányzat néhány település kérésére elkészíti a Magyar Falu Programra benyújtandó pályázatokat és a megvalósítás során végzi a projektmenedzseri feladatokat.

A támogatási kérelmek elbírálása

A 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjét a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet szabályozta.

A területi kiválasztási rendszerben meghirdetett Terület- és Településfejlesztési Operatív Program felhívásokra beérkező támogatási kérelmek elbírálására a regionális fejlesztési programokért felelős helyettes államtitkár Döntés-előkészítő Bizottságot (továbbiakban: DEB) állított fel.

A Közgyűlés a 25/2016. (IV. 22.) Kgy. határozatával a DEB-be a Közgyűlés elnökét delegálta tagként.

A 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet rendelkezik továbbá a területi kiválasztási rendben hozandó döntési folyamat eljárási rendjéről is.

A Kormányrendelet 57/ A. § pont (4) bekezdése szerint, a területi szereplő által delegált tag a DEB-ben a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli. A Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés jelenleg hatályos Szervezeti és Működési Szabályzata értelmében a közgyűlés elnöke egyedi határozatban hoz döntést az 2014-2020 európai uniós támogatási időszakban, a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetett felhívásokra benyújtott támogatási kérelmek esetében a képviselendő döntési javaslatról.

Az Irányító Hatóság a döntés-előkészítő bizottság ülését követően megküldi a területi szereplő számára azon támogatási kérelmek listáját, amelyeket a döntés-előkészítő bizottság támogatásra, elutasításra, vagy csökkentett költséggel való támogatásra javasolt. A területi szereplő haladéktalanul, indokolt esetben rendkívüli közgyűlés összehívásával hozza meg határozatát.

A megyei közgyűlés a döntés-előkészítési folyamatban részt vevők titoktartási kötelezettségével és a határozat tartalmának nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban a Rendelet 65. § (1a) bekezdése szerinti határozatot a közgyűlés zárt ülés keretében hozza meg.

A 2021-2027 programozási időszakot illetően a jogszabályi környezetben előreláthatóan nem várható módosítás.